

คำนำ

เอกสารหลักสูตรอบรมแบบ e-Training หลักสูตรกลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทย สำหรับผู้สอนระดับประถมศึกษา เป็นหลักสูตรฝึกอบรมภายใต้โครงการพัฒนาหลักสูตรและพัฒนาครู และบุคลากรทางการศึกษาโดยยึดถือภารกิจและพื้นที่เป็นฐานด้วยระบบ TEPE Online โดยความร่วมมือของสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานและคณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย เพื่อพัฒนาผู้บริหาร ครูและบุคลากรทางการศึกษาให้สอดคล้องกับความต้องการขององค์กร โดยพัฒนาองค์ความรู้ทักษะที่ใช้ในการปฏิบัติงานได้อย่างมีคุณภาพ โดยใช้หลักสูตรและวิทยากรที่มีคุณภาพ เน้นการพัฒนาโดยการเรียนรู้ด้วยตนเองผ่านเทคโนโลยีการสื่อสารผ่านระบบเครือข่ายอินเทอร์เน็ต สามารถเข้าถึงองค์ความรู้ในทุกที่ทุกเวลา

สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานและคณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัยหวังเป็นอย่างยิ่งว่าหลักสูตรอบรมแบบ E-Training หลักสูตรกลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทย สำหรับผู้สอนระดับประถมศึกษา จะสามารถนำไปใช้ให้เกิดประโยชน์ต่อการพัฒนาครูและบุคลากรทางการศึกษาตามเป้าหมายและวัตถุประสงค์ที่กำหนดไว้ ทั้งนี้เพื่อยังประโยชน์ต่อระบบการศึกษาของประเทศไทยต่อไป

สารบัญ

คำนำ	1
หลักสูตร “หลักสูตรกลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทย สำหรับผู้สอนระดับ ประถมศึกษา”	3
รายละเอียดหลักสูตร	4
คำอธิบายรายวิชา	4
วัตถุประสงค์	4
สาระการอบรม	4
กิจกรรมการอบรม	4
สื่อประกอบการอบรม	5
การวัดผลและประเมินผลการอบรม	5
บรรณานุกรม	5
เค้าโครงเนื้อหา	6
ตอนที่ 1 หลักสูตรกลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทย	9
ตอนที่ 2 หน่วยการเรียนรู้ภาษาไทยบูรณาการ	16
ตอนที่ 3 การจัดการเรียนรู้	32
ตอนที่ 4 การพัฒนาทักษะการอ่านคิดเขียน	44
ตอนที่ 5 การวัดผลและประเมินผลการเรียนรู้ภาษาไทย	54
ใบงานที่ 1	66
ใบงานที่ 2	68
ใบงานที่ 3	69
ใบงานที่ 4	70
ใบงานที่ 5	71

หลักสูตร

หลักสูตรกลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทย สำหรับผู้สอนระดับประถมศึกษา

รหัส TEPE-02110

ชื่อหลักสูตรรายวิชา หลักสูตรกลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทย สำหรับผู้สอนระดับประถมศึกษา

ปรับปรุงเนื้อหาโดย

คณาจารย์ภาควิชาเทคโนโลยีและสื่อสารการศึกษา คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ผู้ทรงคุณวุฒิตรวจสอบเนื้อหา

นางสาวนิจสุตา	อภินันทนาภรณ์
นางสาววิไลลักษณ์	ภู่งักดี
ผศ.ดร.สร้อยสน	สกลรักษ์

รายละเอียดหลักสูตร

คำอธิบายรายวิชา

สาระสำคัญของหลักสูตรที่ใช้เป็นหลักการในการจัดการเรียนรู้ หลักการสำคัญของการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ภาษาไทยและสามารถนำหลักการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ภาษาไทยไปบูรณาการในการเรียนการสอน หลักและวิธีการสร้างหน่วยการเรียนรู้ภาษาไทยบูรณาการจากหนังสือแบบเรียน ขั้นตอนที่สำคัญของการออกแบบหน่วยการเรียนรู้ คุณค่าของแผนการจัดการเรียนรู้ อธิบายหลักและกระบวนการจัดการเรียนรู้กลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทยที่เน้นการพัฒนาด้านสมรรถนะและพหุปัญญาของผู้เรียน หลักและวิธีการพัฒนาคุณภาพผู้เรียนด้านทักษะการอ่าน การคิดและการเขียน และอธิบายหลักวิธีการวัดผลและประเมินผลการเรียนรู้ภาษาไทย

วัตถุประสงค์

เพื่อให้ผู้เข้ารับการอบรมสามารถ

1. อธิบายสาระสำคัญของหลักสูตรที่ใช้เป็นหลักการในการจัดการเรียนรู้ได้
2. นำหลักการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ภาษาไทยไปบูรณาการในการเรียนการสอนได้
3. อธิบายหลักและวิธีการสร้างหน่วยการเรียนรู้ภาษาไทยบูรณาการจากหนังสือแบบเรียน
4. สามารถวิเคราะห์ความสัมพันธ์เชื่อมโยงระหว่างองค์ประกอบต่างๆ ของแผนการจัดการเรียนรู้ได้
5. อธิบายหลักและกระบวนการจัดการเรียนรู้กลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทยที่เน้นการพัฒนาด้านสมรรถนะและพหุปัญญาของผู้เรียน
6. อธิบายหลักและวิธีการพัฒนาคุณภาพผู้เรียนด้านทักษะการอ่าน การคิดและการเขียน
7. อธิบายหลักและวิธีการวัดผลและประเมินผลการเรียนรู้ภาษาไทย

สาระการอบรม

ตอนที่ 1 หลักสูตรกลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทย

ตอนที่ 2 หน่วยการเรียนรู้ภาษาไทยบูรณาการ

ตอนที่ 3 การจัดการเรียนรู้

ตอนที่ 4 การพัฒนาทักษะการอ่านคิดเขียน

ตอนที่ 5 การวัดผลและประเมินผลการเรียนรู้ภาษาไทย

กิจกรรมการอบรม

1. ทำแบบทดสอบก่อนการอบรม
2. ศึกษาเนื้อหาสาระการอบรมจากสื่ออิเล็กทรอนิกส์
3. ศึกษาเนื้อหาเพิ่มเติมจากใบความรู้
4. สืบค้นข้อมูลเพิ่มเติมจากแหล่งเรียนรู้
5. ทำใบงาน/กิจกรรมที่กำหนด
6. แสดงความคิดเห็นตามประเด็นที่สนใจ
7. แลกเปลี่ยนเรียนรู้ระหว่างผู้เข้ารับการอบรมกับวิทยากรประจำหลักสูตร
8. ทำแบบทดสอบหลังการอบรม

สื่อประกอบการอบรม

1. บทเรียนอิเล็กทรอนิกส์
2. ใบความรู้
3. วีดิทัศน์
4. แหล่งเรียนรู้ที่เกี่ยวข้อง
5. กระดานสนทนา (Web board)
6. ใบงาน
7. แบบทดสอบ

การวัดผลและประเมินผลการอบรม

วิธีการวัดผล

1. การทดสอบก่อนและหลังอบรม โดยผู้เข้ารับการอบรมจะต้องได้คะแนนการทดสอบหลังเรียนไม่น้อยกว่า ร้อยละ 70
2. การเข้าร่วมกิจกรรม ได้แก่ ส่งงานตามใบงานที่กำหนด เข้าร่วมกิจกรรมบนกระดานสนทนา

บรรณานุกรม

พระพรหมคุณาภรณ์ (ป.อ. ปยุตฺโต). เล่าเรียน-ทำงานกันไป ชีวิตได้อะไร. พิมพ์ครั้งที่ 20.

กรุงเทพมหานคร: พิมพ์สวย, 2550.

วนิษา เรช. อัจฉริยะสร้างได้. ปทุมธานี : ไทยยูเนียน กราฟฟิกส์, 2550.

หลักสูตร TEPE-02110

กลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทยสำหรับผู้สอนระดับประถมศึกษา

เค้าโครงเนื้อหา

ตอนที่ 1 หลักสูตรกลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทย

เรื่องที่ 1.1 ธรรมชาติและสำคัญของภาษาไทย

เรื่องที่ 1.2 คุณภาพผู้เรียนตามระดับช่วงชั้น

เรื่องที่ 1.3 มาตรฐาน ตัวชี้วัดและสาระแกนกลางภาษาไทย

แนวคิด

1. วิชาภาษาไทยเป็นมรดกทางวัฒนธรรมของชาติที่ทรงคุณค่า เป็นเครื่องมือในการติดต่อสื่อสาร การฝึกฝนทักษะทางภาษาไทยให้มีความชำนาญในการสื่อสารช่วยให้เกิดการเรียนรู้ที่มีประสิทธิภาพ พัฒนากระบวนการคิดวิเคราะห์ วิจัย และสร้างสรรค์ได้

2. สาระการเรียนรู้วิชาภาษาไทยในหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 ในระดับชั้นประถมศึกษา 5 สาระ ได้แก่ 1) การอ่าน 2) การเขียน 3) การฟัง การดูและการพูด 4) หลักการใช้ภาษาไทย และ 5) วรรณคดีและวรรณกรรม ซึ่งการจัดการเรียนการสอนภาษาไทยจะต้องฝึกฝนให้เกิดความชำนาญในการใช้ภาษาเพื่อการสื่อสาร การเรียนรู้อย่างมีประสิทธิภาพ และเพื่อนำไปใช้ในชีวิตจริง

วัตถุประสงค์

1. อธิบายสาระสำคัญของหลักสูตรที่ใช้เป็นหลักการในการจัดการเรียนรู้ได้
2. สามารถแสดงความคิดเห็น/คิดเชิงวิพากษ์ในประเด็นที่กำหนดให้ได้

ตอนที่ 2 หน่วยการเรียนรู้ภาษาไทยบูรณาการ

เรื่องที่ 2.1 หลักและวิธีการบูรณาการวิชาภาษาไทย

เรื่องที่ 2.2 กระบวนการสร้างหน่วยการเรียนรู้ภาษาไทยบูรณาการจากหนังสือแบบเรียน

เรื่องที่ 2.3 แผนการจัดการเรียนรู้ภาษาไทยบูรณาการ

แนวคิด

1. การบูรณาการวิชาภาษาไทยเป็นการจัดการเรียนรู้ที่เชื่อมโยงความรู้ ทักษะกระบวนการในการเรียน ซึ่งมีลักษณะของการบูรณาการที่หลากหลายขึ้นอยู่กับบริบทที่ผู้สอนเลือกใช้ เช่น บูรณาการผู้สอน บูรณาการเนื้อหาสาระการเรียนรู้ ทักษะต่างๆ เป็นต้น การนำการบูรณาการไปใช้ในระดับชั้นเรียน โดยทั่วไปมี 4 วิธี ดังนี้ การบูรณาการแบบสอดแทรก การบูรณาการแบบคู่ขนาน การบูรณาการแบบสหวิทยาการ และการบูรณาการแบบข้ามสาขาวิชา

2. กระบวนการสร้างหน่วยการเรียนรู้ภาษาไทยบูรณาการจากหนังสือแบบเรียน สามารถใช้การออกแบบย้อนกลับ (backward design) ซึ่งเป็นแนวคิดที่ปรับเปลี่ยนการออกแบบกิจกรรมการเรียนรู้ตามจุดประสงค์ มาเป็นการออกแบบกิจกรรมให้สอดคล้องกับผลงานของนักเรียนที่ครูจะต้องประเมิน ซึ่งจะช่วยให้ครูประเมินผลได้สะดวกขึ้น

วัตถุประสงค์

1. เข้าใจในหลักการสำคัญของการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ภาษาไทยและสามารถนำ

หลักการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ภาษาไทยไปบูรณาการในการเรียนการสอนได้

2. อธิบายหลักและวิธีการสร้างหน่วยการเรียนรู้ภาษาไทยบูรณาการจากหนังสือแบบเรียน

3. เกิดความรู้และเข้าใจในขั้นตอนที่สำคัญของการออกแบบหน่วยการเรียนรู้

4. เกิดความรู้ความเข้าใจและเห็นคุณค่าของแผนการจัดการเรียนรู้ สามารถวิเคราะห์ความสัมพันธ์เชื่อมโยงระหว่างองค์ประกอบต่างๆ ของแผนการจัดการเรียนรู้ได้

ตอนที่ 3 การจัดการเรียนรู้

เรื่องที่ 3.1 แนวคิด หลักการ วิธีการและรูปแบบการจัดการเรียนรู้

เรื่องที่ 3.2 จุดเน้นและสมรรถนะของผู้เรียน

เรื่องที่ 3.3 พหุปัญญาและแนวทางการจัดกิจกรรมการเรียนรู้

เรื่องที่ 3.4 การจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ

แนวคิด

1. การจัดการเรียนรู้ที่ดีที่นำไปสู่การปฏิบัติและใช้ในชั้นเรียนที่มีประสิทธิภาพ ผู้สอนควรมีความรู้พื้นฐานเกี่ยวกับการจัดการเรียนรู้ ในด้านหลักการจัดการเรียนรู้ กระบวนการเรียนรู้ การออกแบบการจัดการเรียนรู้ และบทบาทของผู้สอนและผู้เรียน รวมถึงการเลือกใช้สื่อการเรียนรู้ และการวัดและประเมินผลการเรียนรู้ของผู้เรียน

2. การพัฒนาผู้เรียนตามหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน มุ่งพัฒนาผู้เรียนให้มีสมรรถนะสำคัญ 5 ประการ ได้แก่ ความสามารถในการสื่อสาร ความสามารถในการคิด ความสามารถในการแก้ปัญหา ความสามารถในการใช้ทักษะชีวิต และความสามารถในการใช้เทคโนโลยี

3. การจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ เน้นประโยชน์ของผู้เรียนเป็นหลัก ให้ผู้เรียนมีส่วนร่วม เน้นการปฏิบัติจริง การพัฒนากระบวนการคิด การมีอิสระในการเรียนรู้ตามความถนัดและความสนใจด้วยวิธีการและแหล่งเรียนรู้ที่หลากหลาย สามารถนำความรู้และประสบการณ์ไปใช้ได้

วัตถุประสงค์

1. อธิบายหลักและกระบวนการจัดการเรียนรู้กลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทยที่เน้นการพัฒนา ด้านสมรรถนะและพหุปัญญาของผู้เรียน

2. สามารถแสดงความคิดเห็น/คิดเชิงวิพากษ์ในประเด็นที่กำหนดให้ได้

ตอนที่ 4 การพัฒนาทักษะการอ่านคิดเขียน

เรื่องที่ 4.1 การจัดกระบวนการเรียนรู้โดยใช้ทักษะการอ่าน การคิดและการเขียน

เรื่องที่ 4.2 ตัวอย่างการวิเคราะห์ข้อสอบ O-Net

แนวคิด

ทักษะการอ่าน การคิดและการเขียนเป็นทักษะที่สำคัญเพราะเป็นเครื่องมือการเรียนรู้ ศาสตร์ต่างๆ การพัฒนาทักษะการอ่านคิดเขียนควรจัดกระบวนการเรียนรู้ตามแนวบูรณาการตัวชี้วัดของกลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทยเพื่อพัฒนาระดับคุณภาพของผู้เรียน

วัตถุประสงค์

1. อธิบายหลักและวิธีการพัฒนาคุณภาพผู้เรียนด้านทักษะการอ่าน การคิดและการเขียน
2. แสดงความคิดเห็น/คิดเชิงวิพากษ์ในประเด็นที่กำหนดให้ได้

ตอนที่ 5 การวัดผลและประเมินผลการเรียนรู้ภาษาไทย

เรื่องที่ 5.1 หลักการและแนวคิดในการวัดผลและประเมินผลการเรียนรู้ภาษาไทย

เรื่องที่ 5.2 การสร้างเครื่องมือการวัดผลภาษาไทย ประเภท Scoring Rubric

เรื่องที่ 5.3 ตัวอย่างการใช้ Scoring Rubric เพื่อตรวจประเมินงานเขียน

แนวคิด

เนื่องจากหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พ.ศ. 2551 ได้ปรับเปลี่ยนทิศทางการวัดและประเมินผลจากการทดสอบมาสู่การประเมินตามสภาพจริง การวัดและประเมินผลการเรียนรู้ภาษาไทยนั้นผู้สอนจำเป็นต้องเข้าใจถึง หลักการ จุดมุ่งเน้น ทิศทางในการวัดและประเมินผลยุคใหม่ที่เน้นผู้เรียนเป็นศูนย์กลาง รวมถึงการใช้เครื่องมือในการวัดและประเมินผลอย่างถูกต้อง เพื่อให้การประเมินผลการเรียนรู้มีความครอบคลุมและสอดคล้องกับเป้าหมายมากที่สุด การประเมินผลที่ดีจะทำให้ผู้สอนรู้จุดด้อยที่ต้องซ่อมเสริมสำหรับผู้เรียน และสามารถนำเอาข้อมูลในการวัดและประเมินมาปรับปรุงการสอนของตนเองให้มีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น

วัตถุประสงค์

1. อธิบายหลักและวิธีการวัดผลและประเมินผลการเรียนรู้ภาษาไทย
2. แสดงความคิดเห็น/คิดเชิงวิพากษ์ในประเด็นที่กำหนดให้ได้

ตอนที่ 1 หลักสูตรกลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทย

เรื่องที่ 1.1 ธรรมชาติและความสำคัญของภาษาไทย

กลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทย

ทำไมต้องเรียนภาษาไทย

ภาษาไทยเป็นเอกลักษณ์ของชาติเป็นสมบัติทางวัฒนธรรมอันก่อให้เกิดความเป็นเอกภาพ และเสริมสร้างบุคลิกภาพของคนในชาติให้มีความเป็นไทย เป็นเครื่องมือในการติดต่อสื่อสาร เพื่อสร้างความเข้าใจและความสัมพันธ์ที่ดีต่อกัน ทำให้สามารถประกอบกิจกรรม การงาน และดำรงชีวิต ร่วมกัน ในสังคมประชาธิปไตยได้อย่างสันติสุข และเป็นเครื่องมือในการแสวงหาความรู้ ประสบการณ์ จากแหล่งข้อมูลสารสนเทศต่างๆ เพื่อพัฒนาความรู้ พัฒนากระบวนการคิดวิเคราะห์ วิวิจารณ์ และ สร้างสรรค์ให้ทันต่อการเปลี่ยนแปลงทางสังคม และความก้าวหน้าทางวิทยาศาสตร์ เทคโนโลยี ตลอดจนนำไปใช้ในการพัฒนาอาชีพให้มีความมั่นคงทางเศรษฐกิจ นอกจากนี้ยังเป็นสื่อแสดงภูมิ ปัญญาของบรรพบุรุษ ด้านวัฒนธรรม ประเพณี และสุนทรียภาพ เป็นสมบัติล้ำค่าควรแก่การเรียนรู้ อนุรักษ์ และสืบสาน ให้คงอยู่คู่ชาติไทยตลอดไป

เรียนรู้อะไรในภาษาไทย

ภาษาไทยเป็นทักษะที่ต้องฝึกฝนจนเกิดความชำนาญในการใช้ภาษาเพื่อการสื่อสาร การ เรียนรู้อย่างมีประสิทธิภาพ และเพื่อนำไปใช้ในชีวิตจริง

- **การอ่าน** การอ่านออกเสียงคำ ประโยค การอ่านบทร้อยแก้ว คำประพันธ์ชนิดต่างๆ การอ่านในใจเพื่อสร้างความเข้าใจ และการคิดวิเคราะห์ สังเคราะห์ความรู้จากสิ่งที่อ่าน เพื่อนำไปปรับ ใช้ในชีวิตประจำวัน
- **การเขียน** การเขียนสะกดตามอักขรวิธี การเขียนสื่อสาร โดยใช้ถ้อยคำและรูปแบบ ต่างๆ ของการเขียน ซึ่งรวมถึงการเขียนเรียงความ ย่อความ รายงานชนิดต่างๆ การเขียนตาม จินตนาการ วิเคราะห์วิจารณ์ และเขียนเชิงสร้างสรรค์
- **การฟัง การดู และการพูด** การฟังและดูอย่างมีวิจารณญาณ การพูดแสดง ความ คิดเห็น ความรู้สึก พูดลำดับเรื่องราวต่างๆ อย่างเป็นเหตุเป็นผล การพูดในโอกาสต่างๆ ทั้งเป็นทางการ และ ไม่เป็นทางการ และการพูดเพื่อโน้มน้าวใจ
- **หลักการใช้ภาษาไทย** ธรรมชาติและกฎเกณฑ์ของภาษาไทย การใช้ภาษาให้ถูกต้อง เหมาะสมกับโอกาสและบุคคล การแต่งบทประพันธ์ประเภทต่างๆ และอิทธิพลของภาษาต่างประเทศ ในภาษาไทย
- **วรรณคดีและวรรณกรรม** วิเคราะห์วรรณคดีและวรรณกรรมเพื่อศึกษาข้อมูล แนวความคิด คุณค่าของงานประพันธ์ และความเพลิดเพลิน การเรียนรู้และทำความเข้าใจบท บท ร้องเล่นของเด็ก เพลงพื้นบ้านที่เป็นภูมิปัญญาที่มีคุณค่าของไทย ซึ่งได้ถ่ายทอดความรู้สึกนึกคิด ค่านิยม ขนบธรรมเนียมประเพณี เรื่องราวของสังคมในอดีต และความงดงามของภาษา เพื่อให้เกิดความซาบซึ้ง และภูมิใจในบรรพบุรุษที่ได้สั่งสมสืบทอดมาจนถึงปัจจุบัน

มาตรฐานการเรียนรู้กลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทย

สาระที่ ๑ การอ่าน

มาตรฐาน ท ๑.๑ ใช้กระบวนการอ่านสร้างความรู้และความคิด เพื่อนำไปใช้ตัดสินใจ แก้ปัญหาในการดำเนินชีวิตและมีนิสัยรักการอ่าน

สาระที่ ๒ การเขียน

มาตรฐาน ท ๒.๑ ใช้กระบวนการเขียนเขียนสื่อสาร เขียนเรียงความ ย่อความ และเขียนเรื่องราวในรูปแบบต่างๆ เขียนรายงานข้อมูลสารสนเทศและรายงานการศึกษาค้นคว้าอย่างมีประสิทธิภาพ

สาระที่ ๓ การฟัง การดู และการพูด

มาตรฐาน ท ๓.๑ สามารถเลือกฟังและดูอย่างมีวิจารณญาณ และพูดแสดงความรู้ ความคิด และความรู้สึกในโอกาสต่างๆ อย่างมีวิจารณญาณและสร้างสรรค์

สาระที่ ๔ หลักการใช้ภาษาไทย

มาตรฐาน ท ๔.๑ เข้าใจธรรมชาติของภาษาและหลักภาษาไทย การเปลี่ยนแปลงของภาษาและพลังของภาษา ภูมิปัญญาทางภาษา และรักษาภาษาไทยไว้เป็นสมบัติของชาติ

สาระที่ ๕ วรรณคดีและวรรณกรรม

มาตรฐาน ท ๕.๑ เข้าใจและแสดงความคิดเห็น วิเคราะห์วรรณคดีและวรรณกรรมไทยอย่างเห็นคุณค่าและนำมาประยุกต์ใช้ในชีวิตจริง

สรุป

การจัดการเรียนการสอนในกลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทยตามหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 ครูผู้สอนจะต้องศึกษาสาระการเรียนรู้และมาตรฐานการเรียนรู้ในหลักสูตรเพื่อใช้ในการวางแผนโครงสร้างของรายวิชา โดยในระดับชั้นประถมศึกษาได้กำหนดตัวชี้วัดรายช่วงชั้นใน 5 สาระหลัก ได้แก่ การอ่าน การเขียน การฟัง การดูและการพูด หลักการใช้ภาษาไทย และวรรณคดีและวรรณกรรม

ตอนที่ 1 หลักสูตรกลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทย

เรื่องที่ 1.2 คุณภาพผู้เรียนตามระดับช่วงชั้น

คุณภาพของผู้เรียนตามระดับช่วงชั้นเรียน

(ข้อมูลข้างล่างนี้เป็นการสรุปความจากเอกสารหลักสูตรแกนกลาง การศึกษาขั้นพื้นฐานฉบับพุทธศักราช 2551 หากต้องการรายละเอียดสามารถอ่านจากฉบับจริงได้)

1. คุณภาพของผู้เรียนภาษาไทยเมื่อจบชั้นประถมศึกษาปีที่ 3

ทักษะการอ่าน : อ่านถูกต้อง คล่องแคล่วและเข้าใจความหมาย

ทักษะการเขียน : คัดลายมือ เขียนสื่อสารในชีวิตประจำวัน ประสพการณ์และจินตนาการ

ทักษะการฟัง การดู และการพูด : ฟังและดูแล้วสามารถเล่าเรื่อง สื่อความคิดได้

หลักการใช้ภาษาไทย : สะกดคำ สร้างและใช้คำ/ประโยค คำคล้องจอง ใช้พจนานุกรม ใช้ภาษาถิ่นและภาษามาตรฐานได้เหมาะสม

วรรณคดีและวรรณกรรม : สรุปข้อคิดเพื่อนำไปใช้ เรียนรู้คำคล้องจอง บทเห่กล่อม บทร้อง เล่น อาขยาน ข้อคิดคำคมต่างๆ

2. คุณภาพของผู้เรียนภาษาไทยเมื่อจบชั้นประถมศึกษาปีที่ 6

ทักษะการอ่าน : อ่านทำนองเสนาะ อธิบายความหมายตรงและโดยนัย อ่านคำแนะนำ แยกข้อเท็จจริง/ความคิดเห็น

ทักษะการเขียน : คัดลายมือ เขียนสื่อสาร ใช้คำสำนวน แผนภาพความคิดในการเขียนและเขียนสื่อสารตามรูปแบบต่างๆได้

ทักษะการฟัง การดู และการพูด : ฟังและดูแล้วสามารถแสดงความรู้ความคิด ประเมินเรื่องพูดสื่อสารในรูปแบบต่างๆได้

หลักการใช้ภาษาไทย : ใช้ความหมายของคำ สำนวน ภาษิต คำพังเพย คำและชนิดของคำ คำราชาศัพท์ และแต่งบทร้อยกรองง่ายๆได้

วรรณคดีและวรรณกรรม : บอกคุณค่า ข้อคิดจากเรื่องที่อ่านสรุปข้อคิดเพื่อนำไปใช้

3. คุณภาพของผู้เรียนภาษาไทยเมื่อจบชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3

ทักษะการอ่าน : อ่านถูกต้องทั้งร้อยแก้ว/ร้อยกรอง เข้าใจความหมายโดยตรง/โดยนัย จับใจความสำคัญ แสดงความคิดเห็น/โต้แย้ง วิเคราะห์/วิจารณ์อย่างมีเหตุผล

ทักษะการเขียน : เขียนสื่อสาร ใช้ถ้อยคำ ระดับภาษา เขียนตามรูปแบบต่างๆมากขึ้น

ทักษะการฟัง การดู และการพูด : การแสดงความคิดเห็น วิเคราะห์วิจารณ์ มีศิลปะในการพูดแบบต่างๆ

หลักการใช้ภาษาไทย : เข้าใจและใช้ภาษาระดับและประเภทต่างๆ เช่น บาลี-สันสกฤต ภาษาถิ่นราชาศัพท์ คำต่างประเทศทั้งคำทับศัพท์ ศัพท์บัญญัติ โครงสร้างประโยค บทร้อยกรอง

วรรณคดีและวรรณกรรม : สรุปสาระและข้อคิด วิเคราะห์ตัวละครและคุณค่าจากเรื่องที่อ่าน

4. คุณภาพของผู้เรียนภาษาไทยเมื่อจบชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6

ทักษะการอ่าน : อ่านถูกต้องทั้งร้อยแก้ว/ร้อยกรอง ตีความ ประเมิน โต้แย้ง เสนอแนวคิดต่อเรื่องที่อ่าน ประยุกต์ใช้ มีมารยาทในการอ่าน

ทักษะการเขียน : ใช้ภาษาเขียนถูกต้องและสอดคล้องกับวัตถุประสงค์ เขียนตามรูปแบบเขียนสร้างสรรค์ ใช้ข้อมูลสารสนเทศเพื่อการเขียน

ทักษะการฟัง การดู และการพูด : การเลือกฟัง/ดู แสดงความคิดเห็น ประเมินเรื่องได้

หลักการใช้ภาษาไทย : เข้าใจธรรมชาติ/อิทธิพลของภาษา แต่งคำประพันธ์ ใช้ภาษาวิเคราะห์และประเมินการใช้ภาษาของสื่อต่างๆได้

วรรณคดีและวรรณกรรม : รู้/เข้าใจลักษณะเด่นของวรรณคดี ภูมิปัญญา เชื่อมโยงกับประวัติศาสตร์และวิถีไทย รวมทั้งวรรณศิลป์ได้

การใช้ข้อมูลเรื่องคุณภาพของผู้เรียนเพื่อพัฒนาการเรียนรู้

การที่หลักสูตรกำหนดคุณภาพของผู้เรียนตามช่วงชั้น เพื่อให้ผู้สอนทุกท่านตระหนักถึงบทบาทหน้าที่และความรับผิดชอบที่ผู้สอนพึงมีต่อผู้เรียน ทั้งยังเป็นความรับผิดชอบร่วมกันของครูทุกคนในแต่ละช่วงชั้น บางท่านเข้าใจผิดว่า เรื่องคุณภาพของผู้เรียนเป็นหน้าที่ของครู ป.3 ป.6 ม.3 และ ม.6 เท่านั้น เมื่อคิดและเข้าใจอย่างนี้จึงปฏิบัติต่อผู้เรียนไม่เหมาะสม โยนภาระความรับผิดชอบจากตัวเอง จึงเป็นผลให้ผู้เรียนด้อยคุณภาพ ดังที่ปรากฏ

แนวทางการจัดกระบวนการเรียนรู้เพื่อพัฒนาคุณภาพผู้เรียน ผู้สอนต้อง

1. ศึกษามาตรฐาน ตัวชี้วัดและสาระการเรียนรู้แกนกลางให้เข้าใจ และใช้เอกสารนี้เป็นคู่มือในการจัดทำหน่วยการเรียนรู้และเขียนแผนการจัดการเรียนรู้
2. ออกแบบการเรียนรู้ให้เหมาะสมกับผู้เรียนทั้งกิจกรรมการเรียนรู้ แบบฝึกต่างๆ
3. เลือกสื่อและแหล่งการเรียนรู้ที่เหมาะสมและน่าสนใจ
4. ดำเนินการวัดผลและประเมินผลอย่างมีคุณภาพ คะแนนที่นักเรียนได้รับต้องตรงหรือสอดคล้องกับสภาพความสามารถของผู้เรียน
5. ครูต้องพิจารณาสภาพปัญหาทางการเรียนของผู้เรียนว่าเกิดจากสิ่งใด พร้อมหาทางแก้ไขให้ตรงจุดตรงเหตุแห่งปัญหา

จากประสบการณ์พบว่า ครูจัดทำหน่วยการเรียนรู้โดยใช้ตัวชี้วัดมาวางเป็นกลุ่ม เพื่อใช้เป็นแนวทางการสร้างหน่วยโดยมิได้ปรับตัวชี้วัดให้เป็นจุดประสงค์การเรียนรู้ จากเหตุดังกล่าวส่งผลให้ครูจัดการเรียนรู้แก่ผู้เรียนไม่ตรงตามตัวชี้วัด ครูใช้รหัสตัวเลขแทนข้อความตัวชี้วัด และครูจำไม่ได้ว่าข้อความนั้นๆคืออะไร ครูจึงจัดการเรียนรู้ตามความเคยชิน เช่นบทเรียนวรรณคดี ครูให้นักเรียนอ่านบทเรียน ตอบคำถาม สรุปเรื่อง บอกข้อคิด ทำได้ดังนี้ก็ถือว่าจบบทเรียน หากนำกรณีดังกล่าวมานี้ไปตรวจสอบกับตัวชี้วัด พบว่า ไม่สอดคล้องและไม่ครอบคลุมตัวชี้วัดของระดับชั้นเรียน

ด้านสาระการเรียนรู้แกนกลางก็เช่นเดียวกัน ครูส่วนใหญ่ใช้หนังสือแบบเรียนเป็นหลัก ครูจึงละเลยสื่อการอ่านหลากหลายที่หลักสูตรกำหนดให้ครูนำมาเป็นบทอ่าน เช่น บทความ สารคดี นิทาน บทร้อยกรอง เพลง ข่าวเหตุการณ์ประจำวันตลอดจนบทเรียนในกลุ่มสาระอื่นๆ นักเรียนจึงขาดโอกาสการอ่านหนังสือหลายรูปแบบ เมื่ออ่านหนังสือแบบเรียนเพียงอย่างเดียวก็เหมือนกินอาหารชนิดเดียวทุกวัน จึงมีอาจารย์ร่ำการอ่านที่แตกต่าง จึงสร้างรสนิยมแห่งการอ่านไม่ได้

จากที่กล่าวมาสรุปได้ว่า “นักเรียนจะมีคุณภาพตามที่หลักสูตรกำหนดหรือไม่นั้น ขึ้นอยู่กับผู้สอนทุกระดับชั้น ที่สามารถจัดการเรียนรู้ภาษาไทยแก่ผู้เรียน โดยใช้ตัวชี้วัดและสาระการเรียนรู้แกนกลางได้ครบถ้วนอย่างมีประสิทธิภาพมาก - น้อยเพียงใด” เวลาเรียนของนักเรียนมีไม่มากนักเมื่อเทียบกับเวลาตามปฏิทิน ครูจึงต้องใช้เวลาที่กำหนดไว้อย่างมีคุณค่าต่อผู้เรียนให้มากที่สุด

สรุป

ในการจัดการเรียนการสอนวิชาภาษาไทยให้มีคุณภาพ ครูผู้สอนควรคำนึงถึงการออกแบบกระบวนการเรียนรู้ให้เหมาะสมกับผู้เรียน โดยมีเนื้อหาครอบคลุมทักษะสำคัญในการจัดการเรียนรู้ภาษาไทยในแต่ละช่วงชั้น

ตอนที่ 1 หลักสูตรกลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทย

เรื่องที่ 1.3 มาตรฐาน ตัวชี้วัด และสาระแกนกลางภาษาไทย

มาตรฐานตัวชี้วัดและสาระแกนกลางภาษาไทย

1. มาตรฐานการเรียนรู้ภาษาไทยตามหลักสูตร

ทักษะการอ่าน : ใช้กระบวนการอ่านสร้างความรู้และความคิด เพื่อนำไปใช้ตัดสินใจ แก้ปัญหาในการดำเนินชีวิตและมีนิสัยรักการอ่าน

ทักษะการเขียน : ใช้กระบวนการเขียน เขียนสื่อสาร เขียนเรียงความ ย่อความและเขียน เรื่องราวในรูปแบบต่างๆ เขียนรายงานข้อมูลสารสนเทศและรายงานการศึกษาค้นคว้าอย่างมีประสิทธิภาพ

ทักษะการฟัง การดู และการพูด : สามารถเลือกฟังและดูอย่างมีวิจารณญาณ และพูดแสดง ความรู้ความคิด ความรู้สึกในโอกาสต่างๆ อย่างมีวิจารณญาณและสร้างสรรค์

หลักการใช้ภาษาไทย : เข้าใจธรรมชาติของภาษาและหลักภาษา การเปลี่ยนแปลงของภาษา ภูมิปัญญาทางภาษา และรักษาภาษาไทยไว้เป็นสมบัติของชาติ

วรรณคดีและวรรณกรรม : เข้าใจและแสดงความคิดเห็น วิเคราะห์วรรณคดีและวรรณกรรม ไทยอย่างเห็นคุณค่าและนำมาประยุกต์ใช้ในชีวิตจริง

มาตรฐานการเรียนรู้ที่หลักสูตรกำหนดไว้นี้ เป็นมาตรฐานคุณภาพผู้เรียนเมื่อสำเร็จการศึกษา ขั้นพื้นฐาน (12 ปี) กำหนดคุณภาพผู้เรียนแบบองค์รวม โดยจำแนกตามระดับช่วงชั้น ทุก 3 ปี (ป.3 ป.6 ม.3และม.6) และกำหนดพฤติกรรมการเรียนรู้แต่ละสาระการเรียนรู้ตามระดับชั้นเรียน (รายปี)

2. ตัวชี้วัดและสาระแกนกลางภาษาไทย

ตัวชี้วัด คือ ข้อบ่งชี้พฤติกรรมการเรียนรู้ของผู้เรียนในแต่ละสาระการเรียนรู้ ตัวชี้วัดมิใช่สิ่งใหม่ในกลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทย ครูทุกคนรู้จักและคุ้นเคยกับตัวชี้วัดในชื่อที่แตกต่างกันตามยุคสมัย เช่น จุดประสงค์การเรียนรู้ จุดประสงค์การเรียนรู้เชิงพฤติกรรม ผลการเรียนรู้ที่คาดหวัง ตัวชี้วัดที่กำหนดไว้ตามระดับชั้นเรียนเป็นข้อบ่งชี้พฤติกรรมการเรียนรู้ของผู้เรียนตลอดปีการศึกษา ดังนั้นแต่ละตัวชี้วัดจึงเกิดขึ้นได้หลายครั้ง เปรียบเทียบง่ายๆคือ เราจะเทียบสาระการเรียนรู้ทั้ง 5 สาระกับอาหารหลัก 5 หมู่ การรับประทานอาหารแต่ละวันเราต้องกินอาหารให้ครบทั้ง 5 หมู่ อาหารแต่ละหมู่มิชนิดของอาหารหลากหลายให้เลือก เช่น เราอาจเลือกโปรตีนจากถั่ว เห็ด เนื้อสัตว์ ไข่และนม เป็นต้น แต่จะกินอาหารชนิดใดที่กล่าวมาแล้วข้างต้น สิ่งที่เราจะได้รับคือสารอาหารประเภทโปรตีน เราอาจเลือกอาหารประเภทแป้งจากข้าว เผือกมัน ขนมปัง อาหารเส้นต่างๆ เช่นก๋วยเตี๋ยว บะหมี่ก็ได้ อาหารหมู่อื่นๆก็เช่นเดียวกัน ที่เปรียบเทียบสาระการเรียนรู้กับหมู่อาหารก็เพื่อสร้างความเข้าใจว่า ตัวชี้วัดทุกตัวสามารถเกิดขึ้นได้หลายครั้ง เหมือนชนิดของอาหารที่เรากินแต่ละวัน แต่ละเดือน หรือตลอดชีวิตของเรา

การจัดการเรียนรู้ตามตัวชี้วัดและสาระการเรียนรู้แกนกลาง

เมื่อผู้สอนทำความเข้าใจกับตัวชี้วัดแล้ว ขั้นตอนต่อไปคือการทำความเข้าใจกับสาระการเรียนรู้แกนกลาง หลักสูตรกำหนดว่า สาระการเรียนรู้แกนกลางที่กำหนดให้นั้นมีน้ำหนักร้อยละใดสืบทอดหมายความว่าผู้สอนสามารถคัดสรรบทเรียนจากท้องถิ่น หรือพิจารณาเรื่องที่นำเสนอในการจัดการเรียนรู้เพิ่มเติมได้อีก (ครูส่วนใหญ่เข้าใจว่าเมื่อโรงเรียนเลือกหนังสือแบบเรียนชุดใดแล้ว ก็ใช้เฉพาะหนังสือเรียนเป็นบทเรียนและพยายามสอนให้จบก็เป็นอันหมดภาระหน้าที่ ความเข้าใจเช่นนี้ไม่ถูกต้องตามแนวทางของหลักสูตรฉบับนี้)

ผู้สอนอาจไม่ต้องยึดแบบเรียนเล่มใดเล่มหนึ่งเพียงเล่มเดียว แต่สามารถเลือกสรรบทเรียนหรือสร้างสรรค์ขึ้นเองได้ ขอเสนอแนะแนวทางดังนี้

1. บทเรียนประเภทวรรณคดีหรือวรรณกรรมที่กระทรวงศึกษาธิการแนะนำ หรือวรรณกรรมท้องถิ่นที่น่าสนใจ บทเรียนประเภทนี้ส่งเสริมให้ผู้เรียนเรียนรู้ความเป็นมาของชนชาติไทยและความเป็นชาติไทยทั้งด้านวัฒนธรรม ขนบประเพณี วิถีชีวิตและสังคม รวมทั้งการเรียนรู้วิวัฒนาการของภาษา คำศัพท์ สำนวน แนวคิดต่างๆ

2. บทเรียนประเภทข้อมูลข่าวสารเรื่องราวที่อยู่ในความสนใจ เช่น มหาอุทกภัยของไทย วิกฤตการณ์การเมือง ภาวะขัดแย้ง กรณีความชื่นชมต่างๆ (เรื่องประเภท Hit Hot) บทเรียนประเภทนี้จะช่วยให้ผู้เรียนสนใจความเปลี่ยนแปลง ความเป็นไปของผู้คนและสังคมโลกทุกด้าน ผู้สอนสามารถส่งเสริมการเรียนรู้ด้วยตนเอง การคิดวิเคราะห์ การวิพากษ์วิจารณ์ต่างๆได้เป็นอย่างดี

3. บทเรียนประเภทที่มีคุณค่าและผู้สอนเห็นว่ามีความเกี่ยวข้องต่อผู้เรียนทั้งด้านคติชีวิต วิธีคิด การพัฒนาคุณภาพชีวิต ตลอดจนการส่งเสริมความรู้แบบรอบรู้และการสร้างความสัมพันธ์เชิงบูรณาการกับสาระการเรียนรู้อื่นๆ

สรุป

มาตรฐานและตัวชี้วัดในหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน ครูจะต้องนำตัวชี้วัดที่กำหนดเป็นรายปีมาวางแผนเพื่อจัดทำโครงสร้างรายวิชา และคำอธิบายรายวิชา ซึ่งจะนำไปสู่การจัดทำหน่วยการเรียนรู้ และการออกแบบการจัดการเรียนการสอนเป็นรายหน่วยการเรียนรู้ต่อไป

หลังจากศึกษาเนื้อหาสาระตอนที่ 1 แล้ว โปรดปฏิบัติใบงานที่ 1

ตอนที่ 2 หน่วยการเรียนรู้ภาษาไทยบูรณาการ

เรื่องที่ 2.1 หลักและวิธีการบูรณาการ

วิธีการจัดการเรียนรู้แบบบูรณาการ

การนำบูรณาการไปสู่การปฏิบัติในชั้นเรียน โดยทั่วไปมี 4 วิธี ดังนี้

1. การบูรณาการแบบสอดแทรก (Infusion Instruction) หมายถึง การที่ผู้สอนวิชาใดวิชาหนึ่งสอดแทรกเนื้อหาของวิชาอื่น ๆ ในการสอนของตน หรือนำผู้เรียนต่างชั้นมาเรียนร่วมกันในหัวข้อเดียวกัน เป็นการสอนตามแผนการสอนและประเมินผลโดยผู้สอนคนเดียว วิธีนี้แม้ว่าผู้เรียนจะเรียนจากผู้สอนคนเดียว แต่ก็สามารถมองเห็นความสัมพันธ์ระหว่างวิชาได้ ถ้าผู้สอนมีความรู้ในศาสตร์ที่เกี่ยวข้อง

ตัวอย่าง

1. ครูนิมนานักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 และ 5 มาเรียนร่วมกันในสาระเรื่องการเขียนเรียงความ เพราะนักเรียนทั้งสองชั้นต่างก็มีความรู้และประสบการณ์เรื่องการเขียนเรียงความมาก่อนแล้ว

2. ครูสนใจสอนประวัติศาสตร์แล้วอธิบายประวัติศาสตร์สมัยรัตนโกสินทร์ตอนต้น ซึ่งเป็นสมัยที่กวีท่านนี้กำเนิด เพื่อให้นักเรียนเข้าใจสภาพสังคมในสมัยนั้น

2. การบูรณาการแบบคู่ขนาน (Parallel Instruction) หมายถึง การที่ผู้สอนตั้งแต่ 2 คนขึ้นไป ซึ่งสอนต่างวิชากัน มาวางแผนการสอนร่วมกัน โดยเน้นหัวข้อ หรือความคิดรวบยอด หรือปัญหาเดียวกัน ซึ่งจะต้องกำหนดกิจกรรมการเรียนรู้ร่วมกันว่าจะสอนหัวข้อ หรือความคิดรวบยอด อะไรในวิชาของตน จากนั้นแต่ละวิชาจะมอบหมายงานให้ผู้เรียนแตกต่างกัน แต่ต้องสอดคล้องกับหัวข้อ หรือความคิดรวบยอด ที่กำหนดไว้ร่วมกัน การสอนแต่ละวิชาจะเสริมซึ่งกันและกัน ทำให้ผู้เรียนมองเห็นความสัมพันธ์เชื่อมโยงกันระหว่างวิชาชัดเจนยิ่งขึ้น

ตัวอย่าง ครูวิทยาศาสตร์ ครูภาษาไทย ครูสุขศึกษา ครูพลศึกษา ครูสังคมศึกษา และครูศิลปะ วางแผนการสอนร่วมกันในหัวข้อเรื่อง สมดุลของชีวิต แล้วเสนอแนะกิจกรรมการเรียนรู้ที่จะนำไปสอนในวิชาของตน ดังนี้

- วิทยาศาสตร์ สอนความสมดุลของระบบนิเวศ
- ภาษาไทย สอนการเขียนเรียงความในหัวข้อ ชีวิตที่สมดุล
- สุขศึกษาและพลศึกษา สอนการรับประทานอาหารและการออกกำลังกายอย่างสมดุล
- สังคมศึกษา สอนแนวคิดเรื่องเศรษฐกิจพอเพียง
- ศิลปศึกษา สอนการสร้างสรรค์ผลงานทางศิลปะ โดยการจัดองค์ประกอบศิลป์ที่สมดุล

3. การบูรณาการแบบสหวิทยาการ (Multidisciplinary Instruction) หมายถึง การที่ผู้สอนตั้งแต่ 2 คนขึ้นไป ซึ่งสอนต่างวิชา มาวางแผนการสอนร่วมกัน โดยกำหนดว่าจะสอนหัวข้อ หรือความคิดรวบยอด หรือปัญหาเดียวกัน แล้วแยกกันสอนตามแผนการสอนของตน แต่มอบหมายให้ผู้เรียนทำงานหรือโครงการร่วมกัน ซึ่งจะช่วยเชื่อมโยงความรู้สาขาวิชาต่าง ๆ เข้าด้วยกันอย่างเป็นรูปธรรม ทั้งนี้ ผู้สอนแต่ละคนจะกำหนดเกณฑ์ประเมินผลงานของผู้เรียนเฉพาะส่วนที่ตนสอนเท่านั้น

ตัวอย่าง ครูวิทยาศาสตร์ ครูภาษาไทย ครูสุขศึกษา ครูสังคมศึกษา และครูศิลปะ มอบหมายให้นักเรียนทำโครงการที่เกี่ยวข้องกับการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมกิจกรรมโครงการของนักเรียนประกอบด้วย ศิลปะบนกำแพง (ศิลปศึกษา) การแสดงละคร (ภาษาไทย) การตรวจวัดมลพิษในบริเวณโรงเรียน (วิทยาศาสตร์) การช่วยกันกำจัดขยะรอบรั้วโรงเรียน (สุขศึกษา) การศึกษาประวัติวันสิ่งแวดล้อมโลก (สังคมศึกษา) เมื่อนักเรียนนำเสนอโครงการ ครูแต่ละรายวิชาจะประเมินผลเฉพาะกิจกรรมที่เกี่ยวข้องกับรายวิชาของตน

4. การสอนบูรณาการแบบข้ามวิชา (Transdisciplinary Instruction) หมายถึง การที่ผู้สอนวิชาต่าง ๆ มาร่วมกันปรึกษาเพื่อกำหนดหัวเรื่อง หรือความคิดรวบยอด หรือปัญหาาร่วมกัน แล้วร่วมกันสอนเป็นคณะ (team teaching) โดยสอนผู้เรียนกลุ่มเดียวกัน มอบหมายงานให้นักเรียนทำร่วมกัน และกำหนดเกณฑ์ในการประเมินผลงานของผู้เรียนร่วมกัน

ตัวอย่าง ครูวิทยาศาสตร์ ครูภาษาไทย ครูสุขศึกษา ครูพลศึกษา ครูสังคมศึกษา และครูศิลปะ ร่วมกันสอนหน่วยการเรียนรู้เรื่อง ชีวิตที่มีคุณภาพ สาระที่กำหนดในหน่วยประกอบด้วย

- สังคมศึกษา สอนเรื่องสังคมอุดมคติในยูทอเปีย (Utopia)
- สุขศึกษา/พลศึกษา การรับประทานอาหารและการออกกำลังกายให้ถูกสุขลักษณะ
- ภาษาไทย การอ่านเพื่อพัฒนาคุณภาพชีวิต
- วิทยาศาสตร์ ความก้าวหน้าทางวิทยาศาสตร์กับการพัฒนาคุณภาพชีวิต
- ศิลปศึกษา สุนทรียศาสตร์กับการพัฒนาคุณภาพชีวิต

เมื่อนักเรียนเรียนรู้สาระทั้งหมดแล้ว จะต้องนำข้อมูลต่าง ๆ มานำเสนอเป็นแผนภาพความคิดแสดงลักษณะชีวิตที่มีคุณภาพ หรือแสดงละครที่สะท้อนเรื่องราวให้สอดคล้องกับประเด็นที่กำหนด

นอกจากการจัดการเรียนรู้แบบบูรณาการทั้งสี่วิธีดังกล่าวมาแล้ว หลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พ.ศ. 2551 ได้กำหนดการประเมินสมรรถนะการอ่านคิดวิเคราะห์และเขียน ซึ่งหมายถึงการประเมินความสามารถของผู้เรียนในการอ่านสื่อต่าง ๆ เช่น หนังสือ เอกสาร อินเทอร์เน็ต แล้วนำเนื้อหาความคิดวิเคราะห์ เพื่อนำความรู้จากการอ่านมาใช้ประโยชน์ในชีวิตจริง หรือการแก้ไขปัญหาต่าง ๆ และสามารถถ่ายทอดความคิดเป็นภาษาเขียนที่เรียบเรียงอย่างชัดเจน ถูกต้อง ดังนั้น ในการจัดการเรียนรู้ครูจะต้องบูรณาการทักษะทั้งสามด้านในกลุ่มสาระการเรียนรู้ที่ตนสอน เพื่อพัฒนาสมรรถนะของผู้เรียนตามที่หลักสูตรกำหนด

สรุป

การบูรณาการการเรียนรู้วิชาภาษาไทยในชั้นเรียนเป็นการเชื่อมโยงเนื้อหาด้านความรู้ ทักษะ กระบวนการ หรือคุณลักษณะอันพึงประสงค์เข้ามาในการจัดการเรียนการสอน โดยทั่วไปมี 4 วิธี ได้แก่ การบูรณาการแบบสอดแทรก การบูรณาการแบบคู่ขนาน การบูรณาการแบบสหวิทยาการ และการสอนบูรณาการแบบข้ามวิชา

ตอนที่ 2 หน่วยการเรียนรู้ภาษาไทยบูรณาการ

เรื่องที่ 2.2 กระบวนการสร้างหน่วยการเรียนรู้ภาษาไทยบูรณาการจากหนังสือแบบเรียน

การจัดทำหน่วยการเรียนรู้แบบการบูรณาการ

การจัดทำหน่วยการเรียนรู้แบบบูรณาการจะประเมินผลได้สะดวกขึ้น หากครูนำความรู้เรื่องการออกแบบย้อนกลับ (backward design) มาใช้ เพราะเป็นแนวคิดที่ปรับเปลี่ยนการออกแบบกิจกรรมการเรียนรู้ตามจุดประสงค์ มาเป็นการออกแบบกิจกรรมให้สอดคล้องกับผลงานของนักเรียนที่ครูจะต้องประเมิน

Wiggins และ McTighe (2006) อธิบายว่า การออกแบบย้อนกลับมี 3 ขั้นตอน ได้แก่ (1) ระบุผลการเรียนรู้ (2) ระบุผลงานที่ต้องประเมิน และ (3) จัดประสบการณ์การเรียนรู้และการเรียนการสอน แต่ละขั้นมีรายละเอียด ดังนี้

ขั้นตอนที่ 1 ระบุผลการเรียนรู้ (identify desired results)

ขั้นตอนนี้ครูต้องกำหนดสิ่งที่ผู้เรียนควรเรียนรู้ เข้าใจและสามารถทำได้ตามมาตรฐานและตัวชี้วัดในหลักสูตร ซึ่งเป็นความเข้าใจที่คงทน

Wiggins และ McTighe ได้กล่าวถึงความเข้าใจที่คงทน 6 ด้าน ดังนี้

1. สามารถอธิบาย (can explain) หมายถึง การอธิบายเหตุการณ์เรื่องราวต่าง ๆ หรือหลักการ โดยแสดงเหตุผล ข้อมูล ข้อเท็จจริง ปรากฏการณ์ต่าง ๆ ที่น่าเชื่อถือประกอบการอ้างอิง เชื่อมโยงกับประเด็น หรือปัญหาต่าง ๆ
2. สามารถตีความ (can interpret) หมายถึง การแปลความหมายได้ชัดเจน เล่าเหตุการณ์ หรือเรื่องราวต่าง ๆ ได้ อธิบายคุณค่า หรือมุมมองของตนเองประกอบการตีความได้
3. สามารถประยุกต์ความรู้ (can apply) หมายถึง การนำความรู้ไปใช้ในสถานการณ์ใหม่ ๆ ได้เหมาะสมกับสถานการณ์
4. มีมุมมอง (have perspective) หมายถึง การเข้าใจและวิเคราะห์ประเด็นต่าง ๆ โดยมีแนวคิด ทฤษฎี ข้อมูล ข้อเท็จจริงสนับสนุน
5. เห็นความสำคัญ (can empathize) หมายถึง การเข้าใจคุณค่าของบทเรียนตามความคิด และประสบการณ์ของตน
6. รู้จักตนเอง (have self-knowledge) หมายถึง การรู้จักและเข้าใจการเรียนรู้ของตนเองว่ามีสิ่งใดบ้างที่ยังไม่เข้าใจ และสะท้อนประสบการณ์ได้ชัดเจน

ขั้นตอนที่ 2 ระบุผลงานที่ต้องประเมิน (determine acceptable evidence)

ขั้นตอนนี้ครูต้องกำหนดผลงานที่นักเรียนต้องทำเพื่อแสดงว่าเกิดการเรียนรู้ สอดคล้องกับมาตรฐานของหลักสูตร

การวัดผลประเมินผลตามแนวคิดนี้ จะต้องเป็นการวัดผลประเมินผลตามสภาพจริงตลอดระยะเวลาของการจัดการเรียนรู้ โดยสะท้อนมาตรฐานการเรียนรู้และตัวชี้วัดซึ่งเป็นเป้าหมายที่

ต้องการให้นักเรียนทุกคนบรรลุ และต้องใช้เกณฑ์การประเมินแบบ rubrics เป็นแนวการให้คะแนน เพราะสามารถจำแนกระดับความสำเร็จในการเรียนรู้หรือคุณภาพของผลงานของผู้เรียนได้อย่างชัดเจน ตั้งแต่คุณภาพในระดับต้องปรับปรุงแก้ไขจนถึงระดับดีมาก

ขั้นตอนที่ 3 จัดประสบการณ์การเรียนรู้และการเรียนการสอน (plan learning experiences and instruction)

ขั้นตอนนี้เป็นการกำหนดวิธีการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ที่เหมาะสมหลังจากกำหนดเป้าหมาย และผลงานที่จะประเมินแล้ว ครูผู้สอนต้องพิจารณาคำถามสำคัญ ดังนี้

- 1) ความรู้และทักษะอะไรที่ต้องการให้ผู้เรียนเรียนรู้
- 2) กิจกรรมอะไรที่จะทำให้ผู้เรียนมีความรู้และทักษะที่ต้องการ
- 3) จะสอนอย่างไรเพื่อให้ผู้เรียนบรรลุตามเป้าหมาย
- 4) จะใช้สื่อและทรัพยากรอะไร ที่จะช่วยให้ผู้เรียนบรรลุเป้าหมาย

Wiggins และ McTighe ได้เสนอแนวทางการจัดการเรียนการสอน โดยใช้แนวคิด WHERETO ซึ่งมีลักษณะดังนี้

1) W (where and why)

หมายถึง การค้นหาเป้าหมายการเรียนรู้ให้ชัดเจนว่าผลการเรียนรู้ที่คาดหวังอยู่ที่ไหน ทำไมต้องเรียนบทเรียนนี้โดยตอบคำถามต่อไปนี้

2) H (hook and hold)

หมายถึง ครูผู้สอนต้องดึงและตรึงความสนใจของผู้เรียน ความท้าทายของการจัดการเรียนรู้ขึ้นอยู่กับการทำให้ผู้เรียนเกิดแรงจูงใจภายใน (intrinsic motivation) อย่างมีประสิทธิภาพ อาจเริ่มที่การตั้งคำถามที่เหมาะสมกับประสบการณ์ของผู้เรียน การใช้บทบาทสมมติ หรือกรณีศึกษา ครูผู้สอนควรสร้างบริบทการเรียนรู้ ดังนี้

3) E (explore and experience enable and equip)

หมายถึง การสำรวจประสบการณ์เดิมและสร้างประสบการณ์ใหม่ ครูผู้สอนต้องพิจารณาประสบการณ์เดิมของผู้เรียน เพื่อจะได้ทราบว่าผู้เรียนยังขาดความรู้เรื่องใดบ้าง แทนที่จะมุ่งแต่ให้ความรู้ใหม่ โดยไม่สนใจว่าผู้เรียนเคยเรียนรู้อะไรมาก่อนแล้วบ้าง และต้องคิดว่าควรจัดความรู้ ทักษะหรือกิจกรรมอะไรบ้างที่จะช่วยให้ผู้เรียนพัฒนาตนเองและทำให้เกิดความเข้าใจที่ยั่งยืน

4) R (reflect rethink revise)

หมายถึง การไตร่ตรอง คิดซ้ำ และทบทวน ครูผู้สอนต้องพึงระลึกว่า การที่จะทำให้ นักเรียนมีความรู้ ความชำนาญเรื่องใด ต้องจัดกิจกรรมนั้นหลาย ๆ ครั้ง เพราะการเรียนรู้ หมายถึง การเปลี่ยนแปลงพฤติกรรม ซึ่งจำเป็นต้องใช้เวลาในการฝึกฝน เพื่อให้เกิดความเข้าใจที่ยั่งยืน

5) E (evaluate work and progress)

หมายถึง การประเมินผลงานและความก้าวหน้าในการเรียนรู้ ครูผู้สอนต้องช่วยให้ผู้เรียนสามารถตรวจสอบตนเอง ประเมินตนเอง และปรับปรุงผลงานของตนเอง ทั้งที่เป็นรายบุคคล และเป็นกลุ่ม เพื่อความก้าวหน้าในการเรียนรู้ เพราะความเข้าใจตนเองเป็นสิ่งสำคัญที่สุดของการเรียนรู้ตลอดชีวิต ทั้งนี้ ต้องเน้นให้ประเมินตนเองอย่างซื่อสัตย์จึงจะช่วยให้เกิดความเข้าใจอย่างชัดเจนว่า ตนเองเรียนรู้อะไรและยังไม่เรียนรู้อะไร

6) T (tailor and personalize the work)

หมายถึง การปรับแต่งกิจกรรมการเรียนรู้ให้เหมาะสมกับผู้เรียนแต่ละคน ครูผู้สอนต้องคำนึงความต้องการ แบบการเรียนรู้ ความรู้เดิม และความสนใจของผู้เรียนเป็นรายบุคคล และจัดการเรียนรู้ไปบรรลุเป้าหมายที่กำหนด โดยใช้กิจกรรมและกระบวนการเรียนรู้ที่เหมาะสมกับความแตกต่างระหว่างบุคคลของผู้เรียน และรวมถึงการใช้สื่อการเรียนการสอนที่หลากหลาย เช่น บทอ่านที่มีระดับความยากง่ายต่างกันตามศักยภาพของผู้เรียน การให้ผู้เรียนเลือกวิธีการนำเสนอผลงานด้วยวิธีต่าง ๆ เช่น การนำเสนอด้วยวาจา การใช้ภาพ การเขียนรายงาน นอกจากนี้ ครูผู้สอนอาจนำเสนอทางเลือกที่หลากหลายในการให้นักเรียนจัดทำผลงานในหัวข้อเดียวกัน เช่น การวาดภาพ การเขียนบันทึกการเรียนรู้ การแสดงละคร เป็นต้น

7) O (organize for optimal effectiveness)

หมายถึง การจัดระบบการเรียนการสอน ครูผู้สอนต้องจัดการเรียนรู้อย่างเป็นขั้นตอน เพื่อให้นักเรียนสามารถพัฒนาการเรียนรู้ได้ดีที่สุด

สรุป

การจัดทำหน่วยการเรียนรู้แบบบูรณาการจะประเมิณผลได้สะดวกขึ้น สามารถออกแบบโดยใช้การออกแบบย้อนกลับ (backward design) เนื่องจากเป็นแนวคิดที่ปรับเปลี่ยนการออกแบบกิจกรรมการเรียนรู้ตามจุดประสงค์ มาเป็นการออกแบบกิจกรรมให้สอดคล้องกับผลงานของนักเรียนที่ครูจะต้องประเมิน มีขั้นตอนดังนี้ ระบุผลการเรียนรู้ ระบุผลงานที่ต้องประเมิน และจัดประสบการณ์การเรียนรู้และการเรียนการสอน

ตอนที่ 2 หน่วยการเรียนรู้ภาษาไทยบูรณาการ

เรื่องที่ 2.3 แผนการจัดการเรียนรู้ภาษาไทยบูรณาการ

แผนการจัดการเรียนรู้		
กลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทย	ชั้นประถมศึกษาปีที่ 3	ภาคเรียนที่
หน่วยการเรียนรู้ที่ เรื่อง คนดีมีสัจจะ		ครั้งที่ 1/6
แผนการจัดการเรียนรู้ เรื่อง การอ่านเพื่อสรุปใจความสำคัญ เวลา 1 ชั่วโมง		
ผู้สอน.....		
สอนวันที่.....		

1. สาระสำคัญ

- 1.1 คนดีมีสัจจะ คือ คนที่มีความตรง ความแท้ ความแน่นอน รักษาคำพูดและการกระทำของตนเอง
- 1.2 การอ่านเรื่อง ผู้อ่านต้องเก็บสาระสำคัญของเรื่องมาเรียบเรียง เป็นการสรุปใจความสำคัญของเรื่อง

2. จุดประสงค์การเรียนรู้

เมื่อนักเรียนอ่านบทเรียน เรื่อง “คนดีมีสัจจะ” แล้วนักเรียนสามารถ

- (1) สรุปใจความสำคัญของเรื่องได้
- (2) บอกข้อคิดและนำข้อคิดไปเป็นแนวทางการดำเนินชีวิตได้

3. สาระการเรียนรู้

ด้านความรู้ (K; Knowledge)

1. คนดีมีสัจจะ คือ คนที่มีความตรง ความแท้ ความแน่นอน รักษาคำพูดและการกระทำของตนเอง
2. การอ่านเพื่อสรุปความและจับใจความสำคัญ ผู้เรียนจะต้องปฏิบัติตามขั้นตอนดังนี้ 1) อ่านในใจที่ถูกต้องตามหลักการอ่าน โดยใช้รูปแบบการสอนอ่านแบบจิ๊กซอร์ 2) จับใจความสำคัญและสรุปความจากเรื่องที่อ่าน พร้อมนำเสนอให้สมาชิกฟัง 3) บอกข้อคิดและนำไปใช้ในการดำเนินชีวิตได้

ด้านทักษะกระบวนการ (P; Process)

1. การอ่านเพื่อสรุปใจความสำคัญ
2. การค้นหาข้อคิดและนำไปเป็นแนวทางในการดำเนินชีวิตได้

ด้านเจตคติ คุณค่า (A ;Attitude)

ชื่นชมและยกย่องคนที่มีสัจจะ พร้อมทั้งเตือนตนให้เป็นคนมีสัจจะ

4. กระบวนการจัดการเรียนรู้

กิจกรรมที่ 1 สันทนาก่อนการอ่าน

จุดประสงค์ : เพื่อนำนักเรียนเข้าสู่การอ่านเรื่อง คนดีมีสัจจะ

สื่อการเรียนรู้ : ภาพการทำความดี และทำความชั่วที่พบในชีวิตประจำวัน

วิธีดำเนินกิจกรรม :

1. นักเรียนและครูร่วมกันสนทนาในประเด็นต่อไปนี้

- นักเรียนคิดว่าคนดี/คนชั่วในความคิดของนักเรียนมีลักษณะอย่างไร?
- คนดี/คนชั่วต้องปฏิบัติตนอย่างไรบ้าง?
- นักเรียนคิดว่าตนเองเป็นคนอย่างไร? เพราะอะไร?
- เมื่อทำความดี/ความชั่ว จะได้รับผลอย่างไรบ้าง

2. นักเรียนและครูดูภาพการทำความดี/การทำความชั่ว แล้วร่วมกันอภิปรายในสิ่งที่เห็นในภาพ ในประเด็นต่อไปนี้

- ภาพที่นักเรียนเห็นคือภาพอะไร ?
- เห็นภาพนี้แล้วคิดอย่างไร?
- เป็นภาพการทำความดีหรือการทำความชั่ว ?

3. นักเรียนและครูร่วมกันสรุปผลการอภิปราย เปรียบเทียบคนดีและคนชั่ว จากพฤติกรรม/การกระทำ

ผลที่ได้ : นักเรียนรู้จักลักษณะของคนดีและคนชั่ว และมีข้อมูลนำไปสู่การอ่านเรื่องต่อไป

กิจกรรมที่ 2 อ่านสรุปความ

จุดประสงค์ : เพื่อให้นักเรียนสามารถจับใจความสำคัญและสรุปความได้ถูกต้องเหมาะสม

สื่อการเรียนรู้ : บทเรียนที่ 7 เรื่อง คนดีมีสัจจะ

วิธีดำเนินกิจกรรม :

1. ครูแบ่งนักเรียนออกเป็นกลุ่มละ 4- 5 คน แล้วให้นักเรียนแต่ละกลุ่มแบ่งบทเรียนที่ 7 เรื่อง คนดีมีสัจจะ ให้ได้เท่าๆ กัน จากนั้นแต่ละคนอ่านบทเรียนที่ได้รับผิดชอบ ใช้เวลา 5 นาที

2. นักเรียนแต่ละคนค้นหาใจความสำคัญและสรุปความในส่วนที่ตนเองรับผิดชอบ เพื่อเตรียมไปนำเสนอให้เพื่อนในกลุ่มเข้าใจส่วนที่ตนเองอ่าน

3. นักเรียนเข้ากลุ่มเหมือนเดิม แล้วให้แต่ละคนนำเสนอใจความสำคัญและสรุปความในส่วนที่ตนเองรับผิดชอบให้สมาชิกในกลุ่มเข้าใจ โดยใช้วิธีการเล่าเรื่องตามความเข้าใจ

4. กลุ่มนักเรียนประมาณ 2- 3 กลุ่มออกมานำเสนอเรื่องสรุปหน้าชั้นเรียน เพื่อเป็นการสรุป

ผลที่ได้ : นักเรียนรู้จักการสรุปความและใจความสำคัญของเรื่องที่อ่าน พร้อมทั้งเข้าใจเรื่องที่อ่าน

กิจกรรมที่ 3 ตรวจสอบความเข้าใจ

จุดประสงค์ : เพื่อตรวจสอบความเข้าใจของนักเรียนหลังการอ่าน

สื่อการเรียนรู้ : ใบงานที่ 9.1

วิธีดำเนินกิจกรรม :

1. ครูให้นักเรียนทำใบงานที่ 9.1 ซึ่งประกอบไปด้วย ใจความสำคัญและสรุปความจากเรื่องที่อ่าน บอกข้อคิดและการนำไปประยุกต์ใช้ในชีวิตประจำวันด้วย ใช้เวลาในการทำ 25 นาที

2. ครูสุ่มนักเรียนออกมานำเสนอผลงานตนเอง และร่วมกันวิพากษ์วิจารณ์ผลงาน และแลกเปลี่ยนเรียนรู้

3. นักเรียนและครูร่วมกันสรุปบทเรียนจากที่เรียนมาทั้งหมดในประเด็นต่อไปนี้

- ใจความสำคัญหรือสรุปความของเรื่องนี้เป็นอย่างไร?

- ตัวละครใดที่ควรเอาเป็นแบบอย่าง? เพราะอะไร?
- เราไม่ควรทำตามตัวละครใด ? เพราะอะไร?
- นักเรียนชอบตัวละครใดมากที่สุด ? เพราะอะไร?
- นิทานเรื่องนี้ให้อะไรกับนักเรียนบ้าง? เราจะนำไปใช้ในชีวิตได้อย่างไร?

ผลที่ได้ : นักเรียนบอกใจความสำคัญของเรื่องที่ พร้อมทั้งบอกข้อคิดของเรื่องและนำไปใช้ในการดำเนินชีวิตได้ถูกต้องเหมาะสม

5. สื่อและแหล่งการเรียนรู้

- (1) ภาพการทำควมดี และทำความชั่วที่พบในชีวิตประจำวัน
- (2) บทเรียนที่ 7 เรื่อง คนดีมีสัจจะ
- (3) ใบงานที่ 7.1

6. กระบวนการวัดและประเมินผล

สิ่งที่วัด	วิธีการวัด	เครื่องมือที่ใช้
พฤติกรรมการเรียนของนักเรียน	สังเกตพฤติกรรม	แบบสังเกตพฤติกรรม
กระบวนการทำงานกลุ่ม	สังเกตพฤติกรรม	แบบสังเกตพฤติกรรม
ผลงานการทำใบงานที่ 7.1 ของนักเรียน (งานเดี่ยว)	การนำเสนอผลงาน /การตรวจผลงาน	แบบสังเกตพฤติกรรม/ เกณฑ์การตรวจผลงาน
การสรุปผลการเรียนรู้	สังเกตการตอบคำถาม	การสังเกต

7. บันทึกผลการสอน

แผนการจัดการเรียนรู้

.....

ผู้สอน

.....

ผู้เรียน

.....

ผลการเรียนรู้ที่เกิดขึ้น

.....

ใบงานที่ 9.1 ตรวจสอบความเข้าใจ จุดประสงค์ : เพื่อตรวจสอบความเข้าใจของนักเรียนหลังการอ่าน	ชื่อ -นามสกุล..... ชั้น ป.3/.....เลขที่..... วันที่.....
--	---

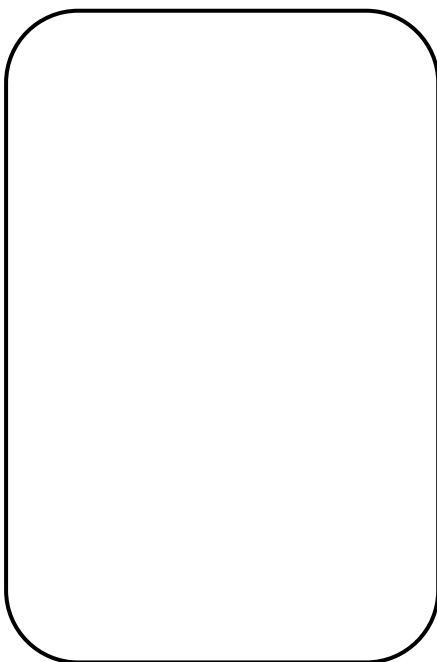
เด็กๆ ลองตอบคำถามต่อไปนี้หน่อยนะ
ครั้นเด็กๆ ลองตอบคำถามต่อไปนี้หน่อย

ใจความสำคัญของเรื่องที่อ่านคืออะไร?

.....

.....

จงวาดภาพและระบายสีตัวละครที่นักเรียนชอบมากที่สุด พร้อมให้เหตุผลประกอบ

ชอบเพราะ.....

.....

.....

.....

.....

แผนการจัดการเรียนรู้

กลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทย

ชั้นประถมศึกษาปีที่ 3

ภาคเรียนที่

หน่วยการเรียนรู้ที่ เรื่อง คนดีมีสัจจะ

ครั้งที่ 2/6

แผนการจัดการเรียนรู้ เรื่อง การคิดวิเคราะห์ เวลา 1 ชั่วโมง

ผู้สอน.....

สอนวันที่.....

1. สาระสำคัญ

1. การคิดวิเคราะห์ คือการจำแนกข้อมูลออกเป็นส่วนย่อยๆ
2. สะท้อนวิเคราะห์ตนเอง คือ การจำแนกการกระทำของตนเองว่ามีจุดเด่น – จุดด้อย ข้อควรแก้ไข การ3. การให้คำมั่นสัญญาใจในการตั้งมั่นทำความดีเพื่อพัฒนาคุณภาพชีวิตให้ดีขึ้น

2. จุดประสงค์การเรียนรู้

เมื่อกำหนดหัวข้อเรื่องให้นักเรียนนักเรียนสามารถ

- (1) บอกจุดเด่น- จุดด้อยของตนเองได้เหมาะสม
- (2) วางแผน ตั้งคำมั่นสัญญา กับตนเองในการทำมาดีได้อย่างถูกต้องและเหมาะสม

3. สาระการเรียนรู้

ด้านความรู้ (K; Knowledge)

ในแต่ละวันเราทำกิจกรรมต่างๆมากมาย บางครั้งเราทำดี บางครั้งทำไม่ดี การจำแนกข้อดี-ข้อด้อยของตนเองได้จะช่วยให้เราเรียนรู้และสามารถพัฒนาตนเองไปในทางที่ดีขึ้นได้

ด้านทักษะกระบวนการ (P; Process)

การคิดวิเคราะห์ การฝึกจำแนกข้อมูลและการให้เหตุผล

ด้านเจตคติ คุณค่า (A ;Attitude)

การวิเคราะห์ตนเองตนเอง ทำให้ผู้เรียนรู้จักตนเองมากยิ่งขึ้น เพื่อการเข้าใจตนเองและพัฒนาตนเองให้มีคุณภาพชีวิตที่ดีขึ้น

4. กระบวนการจัดการเรียนรู้

กิจกรรมที่ 1 ชื่อกิจกรรม : เรียนรู้กรณีศึกษา

จุดประสงค์ : เพื่อเป็นแนวทางให้นักเรียนรู้จักการวิเคราะห์การทำความดีจากกรณีศึกษา

สื่อการเรียนรู้ : ใบความรู้ที่ 9.2.1 บทความ กรณีศึกษา เรื่อง “ตามรอย...แท็กซี่คนดี”

ใบงานที่ 9.2.1 เรื่อง เรียนรู้กรณีศึกษา

วิธีดำเนินกิจกรรม :

1. ครูแบ่งนักเรียนออกเป็นกลุ่มละ 4 – 5 คน ให้นักเรียนช่วยกันอ่านเรื่อง “ตามรอย...แท็กซี่คนดี”

2. นักเรียนช่วยกันทำใบงานที่ 9.2.1 เพื่อหาข้อมูล การทำความดีของคนขับแท็กซี่

3. นักเรียนส่งตัวแทนกลุ่มนำเสนอผลงานหน้าชั้น เพื่อแลกเปลี่ยนเรียนรู้และสรุปบทเรียนในประเด็นต่อไปนี้

- จากบทความที่อ่าน นักเรียนมีความคิดเห็น/รู้สึกอย่างไรบ้าง ? เพราะอะไร?
- จากบทความนี้ให้ประโยชน์อะไรแก่นักเรียนบ้าง?
- ถ้านักเรียนเป็นคนซบเซาที่คนนี้ นักเรียนคิดอย่างไรกับตนเอง

ผลที่ได้ : นักเรียนฝึกคิดเชิงวิเคราะห์จากกรณีศึกษา

กิจกรรมที่ 2 ชื่อกิจกรรม : รู้จักตนเอง

จุดประสงค์ : เพื่อให้นักเรียนรู้จักวิเคราะห์จุดเด่น - จุดด้อยในตนเอง

สื่อการเรียนรู้ : ใบงานที่ 7.2.2 เรื่อง รู้จักตนเอง

วิธีดำเนินกิจกรรม :

1. นักเรียนฟังเรื่อง ชีวิตแต่ละวันของนายเอกเขนก ตั้งแต่ตื่นนอนจนกระทั่งเข้านอน แล้วสนทนาเชิงวิพากษ์และสรุปประเด็นสำคัญร่วมกัน
2. นักเรียนและครูร่วมกันสนทนาในประเด็นต่อไปนี้
 - ในวันหยุดนักเรียนทำอะไรบ้าง?
 - กิจกรรมใดที่คิดว่าเป็นประโยชน์? และเป็นประโยชน์อย่างไร? เกิดขึ้นกับใครบ้าง?
 - นักเรียนคิดว่าในแต่ละวันตนเองได้ทำความดีอะไรบ้าง? และทำอะไรที่ไม่เป็นประโยชน์ ฯลฯ
3. แบ่งกลุ่มนักเรียนเป็นกลุ่มๆ ละ 4-5 คน แต่ละกลุ่มรับหัวข้อการสนทนากลุ่ม โดยให้ปฏิบัติดังนี้
 - 3.1 นักเรียนในกลุ่มเลือกหัวหน้ากลุ่ม เพื่อทำหน้าที่ควบคุมเวลาในการสนทนาพูดคุย เลือกเลขากลุ่มเพื่อทำหน้าที่จดบันทึกข้อมูลของสมาชิกทุกคนในการพูดคุยลงในใบงานที่ 9.2.2
 - 3.2 ให้นักเรียนแต่ละคนเล่าถึงสิ่งที่เคยทำดี/ไม่ดี ให้ครบทุกคน
4. ตัวแทนกลุ่มนำเสนอผลงานกลุ่ม นักเรียนและครูร่วมกันติ-ชมและให้ข้อเสนอแนะ
5. นักเรียนและครูร่วมกันสนทนาสรุปในหัวข้อต่อไปนี้
 - สิ่งที่ทำแล้วดีต่อตนเอง ต่อผู้อื่น ต่อโลกใบนี้ ได้แก่อะไรบ้าง
 - สิ่งที่ทำแล้วไม่ดีต่อตนเอง ต่อผู้อื่น ต่อโลกใบนี้ ได้แก่อะไรบ้าง
 - เราควรทำดีเพื่ออะไร ฯลฯ

ผลที่ได้ : นักเรียนฝึกการคิดวิเคราะห์พฤติกรรมดี/ไม่ดีของตนเอง

กิจกรรมที่ 3 ชื่อกิจกรรม : สัญญาใจ

จุดประสงค์ : เพื่อให้นักเรียนให้สัญญา ในการทำความดีกับตนเอง

สื่อการเรียนรู้ : ใบงานที่ 9.2.3 เรื่อง สัญญาใจ

วิธีดำเนินกิจกรรม :

1. ทำใบงานที่ 9.2.3 ให้นักเรียนแต่ละคนกำหนดคำมั่นสัญญา กับตนเองในการทำความดี
2. นักเรียนทำใบงานแล้วตกแต่งให้สวยงามตามใจชอบ
3. นักเรียนแต่ละคนนำเสนอผลงานของตนเองหน้าชั้นเรียน ครูและเพื่อนร่วมชั้นชมคำสัญญา
4. นักเรียนและครูร่วมกันสนทนาเพื่อสรุปบทเรียนในประเด็นต่อไปนี้
 - นักเรียนได้เรียนรู้อะไรบ้าง?
 - นักเรียนคิดว่าความดีที่นักเรียนอยากจะทำจะสำเร็จหรือไม่ ? เพราะอะไร?
 - นักเรียนจะนำข้อคิดที่ได้จากการทำบทเรียนนี้ไปใช้ได้อย่างไรบ้าง? ฯลฯ
5. ติดผลงานนักเรียนเพื่อแลกเปลี่ยนเรียนรู้ร่วมกัน

ผลที่ได้ : นักเรียนได้กำหนดคำมั่นสัญญา กับตนเองในการทำความดีได้

5. สื่อและแหล่งการเรียนรู้

- (1) ใบความรู้ที่ 9.2.1 บทความ กรณีศึกษา เรื่อง “ตามรอย...แท้ก็คนดี”
- (2) ใบงานที่ 9.2.1 / 9.2.2 และ 9.2.3

6. กระบวนการวัดและประเมินผล

สิ่งที่วัด	วิธีการวัด	เครื่องมือที่ใช้
พฤติกรรมการเรียนของนักเรียน	สังเกตพฤติกรรม	แบบสังเกตพฤติกรรม
กระบวนการทำงานกลุ่ม	สังเกตพฤติกรรม	แบบสังเกตพฤติกรรม
ผลงานใบงานที่ 9.2.1, 9.2.2, 9.2.3	การตรวจผลงาน	เกณฑ์การตรวจผลงาน
การสรุปผลการเรียนรู้	สังเกตการตอบคำถาม	การสังเกต

7. บันทึกผลการสอน

แผนการจัดการเรียนรู้	ผู้สอน	ผู้เรียน	ผลการเรียนรู้ที่เกิดขึ้น

ใบความรู้ที่ 9.2.1 เรื่อง “ตามรอย...แท็กซี่คนดี” จุดประสงค์ : เพื่อเรียนรู้คุณลักษณะของคนดีจากกรณีศึกษา	ชื่อกลุ่ม..... ชั้น ป.3/.....เลขที่..... วันที่.....
--	--

ให้เด็กๆทุกคนช่วยกันอ่านบทอ่านนี้นะครับ

“ตามรอย...แท็กซี่คนดี”

ชัยวัฒน์มีอาชีพขับรถแท็กซี่เป็นเวลานานกว่า 5 ปี หาเลี้ยงครอบครัวด้วยอาชีพนี้ ชัยวัฒน์เป็นคนหนุ่มนิสัยโอบอ้อมอารี ชอบช่วยเหลือคนที่ตกทุกข์ได้ยากและได้รับความเดือดร้อน โดยไม่คำนึงถึงตัวเอง จึงเป็นที่รักใคร่ของเพื่อนฝูงและคนรอบข้าง

วันหนึ่ง เขาขับรถแท็กซี่ใจดีตระเวนออกหาผู้โดยสารบนถนนพระราม 9 วันนี้ฟ้าฝนจะไม่เป็นใจสักเท่าไร ระหว่างทางก็สอດสายสายตาทะลือกค้าที่อาจจะมารอเรียกแท็กซี่ตามริมทาง ด้วยเวลานี้สถานบันเทิงกำลังจะปิดบริการ ทว่าแทนที่จะเป็นลูกค้าเขากลับเห็นรถบรรทุกดินทำดินหกเรี่ยราดจากกระบะท้ายเป็นทางยาว

ด้วยความหวังดีและเป็นพลเมืองดีเกินกว่าจะนิ่งเฉยปล่อยเลยตามเลย ชัยวัฒน์กลับเกรงว่าดินเหล่านี้เมื่อถูกน้ำฝนจะส่งผลทำให้รถที่สัญจรผ่านไปมาเกิดอุบัติเหตุได้ จึงตัดสินใจจอดรถแล้วลงไปโบกให้สัญญาณอำนวยความสะดวกแก่ยวดยานพาหนะท่ามกลางสายฝนยามดึก

จากนั้นเขาโดนรถชนบนท้องถนน เพราะคนขับรถที่ขับตามมามองไม่เห็นจึงทำให้เขาเสียชีวิตบนท้องถนน เขาไม่มีแม้เวลาจะบอกกล่าวหรือรำลือกสาวตัวน้อยๆ วัย 8 ขวบ

ท่ามกลางความเศร้าโศกเสียใจของญาติมิตร สังคมเล็งเห็นความดีมีน้ำใจของเขา จึงมีการตั้งกองทุนขึ้นรับบริจาคเงินช่วยเหลือครอบครัวอ่อนแอ้ว ธารน้ำใจจากทั่วทุกสารทิศหลั่งไหลเข้ามาช่วยเหลือ ทำให้เด็กหญิงมีเงินไว้เป็นกองทุนสำรองชีวิตเกือบ 2 ล้านบาท

ข้อมูลจาก : <http://websociety.biz/news/20091225/42732/> ,ค้นข้อมูล 11 มีนาคม 2553

ใบงานที่ 9.2.1 เรื่อง เรียนรู้กรณีศึกษา จุดประสงค์ : เพื่อเรียนรู้คุณลักษณะของคนดีจากกรณีศึกษา	ชื่อกลุ่ม..... ชั้น ป.3/.....เลขที่..... วันที่.....
--	---

เด็กๆ จะช่วยตอบคำถามนี้
หน่อยนะจ๊ะ

1.การกระทำของชัยวัฒน์ ข้อใดบ้างที่เรียกว่า “ความดี”

.....

2.ชัยวัฒน์ ได้รับผลตอบแทนอย่างไรจากการกระทำของเขา?

.....

3. เมื่อนักเรียนอ่านแล้วได้ข้อคิดอะไรบ้าง ?

.....

ใบงานที่ 9.2.2 เรื่อง รู้จักตนเอง จุดประสงค์ : เพื่อให้นักเรียนรู้จักวิเคราะห์ จุดเด่น - จุดด้อยในตนเอง	ชื่อกลุ่ม..... ชั้น ป.3/.....เลขที่..... วันที่.....
---	--

เพื่อนๆ จำทำอย่างไรฉันจึงรู้จักเพื่อนๆ เป็น
 อย่างดี ขอให้เพื่อนๆ ช่วยกันเขียนข้อมูลของ
 ตนเองนะจ๊ะ

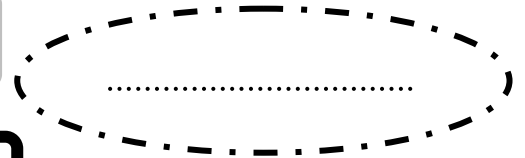
ที่	ชื่อ - สกุล	ความดีที่เคยทำมา	สิ่งไม่ดีที่เคยทำมา
1			
2			
3			
4			

ใบงานที่ 9.2.3 เรื่อง สัญญาใจ จุดประสงค์ : เพื่อให้นักเรียนกำหนดคำมั่นสัญญา กับตนเองในการทำความดีได้	ชื่อ- นามสกุล..... ชั้น ป.3/.....เลขที่..... วันที่.....
--	---

ความดีที่อยากทำเด็กๆ อยากทำ คือ

ทำอย่างไรความดีที่วางไว้จึงจะสำเร็จ

เด็กๆ จะสัญญาใจกับตนเองว่าอย่างไร

.....

.....

.....

หลังจากศึกษาเนื้อหาสาระตอนที่ 2 แล้ว โปรดปฏิบัติใบงานที่ 2

ตอนที่ 3 กระบวนการจัดการเรียนรู้

เรื่องที่ 3.1 แนวคิด หลักการ วิธีการและรูปแบบการจัดการเรียนรู้

การจัดการเรียนรู้

การจัดการเรียนรู้เป็นกระบวนการสำคัญในการนำหลักสูตรสู่การปฏิบัติ หลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐานเป็นหลักสูตรที่มีมาตรฐานการเรียนรู้ สมรรถนะสำคัญและคุณลักษณะอันพึงประสงค์ของผู้เรียน เป็นเป้าหมายสำหรับพัฒนาเด็กและเยาวชน

ในการพัฒนาผู้เรียนให้มีคุณสมบัติตามเป้าหมายหลักสูตรผู้สอนพยายามคัดสรรกระบวนการเรียนรู้ จัดการเรียนรู้โดยช่วยให้ผู้เรียนเรียนรู้ผ่านสาระที่กำหนดไว้ในหลักสูตร ๘ กลุ่มสาระการเรียนรู้ รวมทั้งปลูกฝังเสริมสร้างคุณลักษณะอันพึงประสงค์ พัฒนาทักษะต่างๆ อันเป็นสมรรถนะสำคัญให้ผู้เรียนบรรลุตามเป้าหมาย

1. หลักการจัดการเรียนรู้

การจัดการเรียนรู้เพื่อให้ผู้เรียนมีความรู้ความสามารถตามมาตรฐานการเรียนรู้ สมรรถนะสำคัญ และคุณลักษณะอันพึงประสงค์ตามที่กำหนดไว้ในหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน โดยยึดหลักว่า ผู้เรียนมีความสำคัญที่สุด เชื่อว่าทุกคนมีความสามารถเรียนรู้และพัฒนาตนเองได้ ยึดประโยชน์ที่เกิดกับผู้เรียน กระบวนการจัดการเรียนรู้ต้องส่งเสริมให้ผู้เรียน สามารถพัฒนาตามธรรมชาติและเต็มตามศักยภาพ คำนึงถึงความแตกต่างระหว่างบุคคลและพัฒนาการทางสมอง เน้นให้ความสำคัญทั้งความรู้ และคุณธรรม

2. กระบวนการเรียนรู้

การจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ ผู้เรียนจะต้องอาศัยกระบวนการเรียนรู้ที่หลากหลาย เป็นเครื่องมือที่จะนำพาตนเองไปสู่เป้าหมายของหลักสูตร กระบวนการเรียนรู้ที่จำเป็นสำหรับผู้เรียน อาทิ กระบวนการเรียนรู้แบบบูรณาการ กระบวนการสร้างความรู้ กระบวนการคิด กระบวนการทางสังคม กระบวนการเผชิญสถานการณ์และแก้ปัญหา กระบวนการเรียนรู้ จากประสบการณ์จริง กระบวนการปฏิบัติ ลงมือทำจริง กระบวนการจัดการ กระบวนการวิจัย กระบวนการเรียนรู้การเรียนรู้ของตนเองกระบวนการพัฒนาลักษณะนิสัย

กระบวนการเหล่านี้เป็นแนวทางในการจัดการเรียนรู้ที่ผู้เรียนควรได้รับการฝึกฝน พัฒนา เพราะจะสามารถช่วยให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้ได้ดี บรรลุเป้าหมายของหลักสูตร ดังนั้น ผู้สอนจึงจำเป็นต้องศึกษาทำความเข้าใจในกระบวนการเรียนรู้ต่าง ๆ เพื่อให้สามารถเลือกใช้ในการจัดการกระบวนการเรียนรู้ได้อย่างมีประสิทธิภาพ

3. การออกแบบการจัดการเรียนรู้

ผู้สอนต้องศึกษาหลักสูตรสถานศึกษาให้เข้าใจถึงมาตรฐานการเรียนรู้ ตัวชี้วัด สมรรถนะสำคัญของผู้เรียน คุณลักษณะอันพึงประสงค์ และสาระการเรียนรู้ที่เหมาะสมกับผู้เรียน แล้วจึงพิจารณาออกแบบการจัดการเรียนรู้โดยเลือกใช้วิธีสอนและเทคนิคการสอน สื่อ/แหล่งเรียนรู้ การวัดและประเมินผล เพื่อให้ผู้เรียนได้พัฒนาเต็มตามศักยภาพและบรรลุตามเป้าหมายที่กำหนด

4. บทบาทของผู้สอนและผู้เรียน

การจัดการเรียนรู้เพื่อให้ผู้เรียนมีคุณภาพตามเป้าหมายของหลักสูตร ทั้งผู้สอนและผู้เรียนควรมีบทบาท ดังนี้

4.1 บทบาทของผู้สอน

- 1) ศึกษาวิเคราะห์ผู้เรียนเป็นรายบุคคล แล้วนำข้อมูลมาใช้ในการวางแผนการจัดการเรียนรู้ ที่ท้าทายความสามารถของผู้เรียน
- 2) กำหนดเป้าหมายที่ต้องการให้เกิดขึ้นกับผู้เรียน ด้านความรู้และทักษะกระบวนการ ที่เป็นความคิดรวบยอด หลักการ และความสัมพันธ์ รวมทั้งคุณลักษณะอันพึงประสงค์
- 3) ออกแบบการเรียนรู้และจัดการเรียนรู้ที่ตอบสนองความแตกต่างระหว่างบุคคลและพัฒนาการทางสมอง เพื่อนำผู้เรียนไปสู่เป้าหมาย
- 4) จัดบรรยากาศที่เอื้อต่อการเรียนรู้ และดูแลช่วยเหลือผู้เรียนให้เกิดการเรียนรู้
- 5) จัดเตรียมและเลือกใช้สื่อให้เหมาะสมกับกิจกรรม นำภูมิปัญญาท้องถิ่น เทคโนโลยีที่เหมาะสมมาประยุกต์ใช้ในการจัดการเรียนการสอน
- 6) ประเมินความก้าวหน้าของผู้เรียนด้วยวิธีการที่หลากหลาย เหมาะสมกับธรรมชาติของวิชาและระดับพัฒนาการของผู้เรียน
- 7) วิเคราะห์ผลการประเมินมาใช้ในการซ่อมเสริมและพัฒนาผู้เรียน รวมทั้งปรับปรุงการจัดการเรียนการสอนของตนเอง

4.2 บทบาทของผู้เรียน

- 1) กำหนดเป้าหมาย วางแผน และรับผิดชอบการเรียนรู้ของตนเอง
- 2) เสาะแสวงหาความรู้ เข้าถึงแหล่งการเรียนรู้ วิเคราะห์ สังเคราะห์ข้อความรู้ ตั้งคำถาม คิดหาคำตอบหรือหาแนวทางแก้ปัญหาด้วยวิธีการต่าง ๆ
- 3) ลงมือปฏิบัติจริง สรุปสิ่งที่ได้เรียนรู้ด้วยตนเอง และนำความรู้ไปประยุกต์ใช้ในสถานการณ์ต่าง ๆ
- 4) มีปฏิสัมพันธ์ ทำงาน ทำกิจกรรมร่วมกับกลุ่มและครู
- 5) ประเมินและพัฒนากระบวนการเรียนรู้ของตนเองอย่างต่อเนื่อง

สื่อการเรียนรู้

สื่อการเรียนรู้เป็นเครื่องมือส่งเสริมสนับสนุนการจัดการกระบวนการเรียนรู้ ให้ผู้เรียนเข้าถึงความรู้ ทักษะกระบวนการ และคุณลักษณะตามมาตรฐานของหลักสูตรได้อย่างมีประสิทธิภาพ สื่อการเรียนรู้มีหลากหลายประเภท ทั้งสื่อธรรมชาติ สื่อสิ่งพิมพ์ สื่อเทคโนโลยี และเครือข่าย การเรียนรู้ต่างๆ ที่มีในท้องถิ่น การเลือกใช้สื่อควรเลือกให้มีความเหมาะสมกับระดับพัฒนาการ และลีลาการเรียนรู้ที่หลากหลายของผู้เรียน

การจัดหาสื่อการเรียนรู้ ผู้เรียนและผู้สอนสามารถจัดทำและพัฒนาขึ้นเอง หรือปรับปรุงเลือกใช้อย่างมีคุณภาพจากสื่อต่างๆ ที่มีอยู่รอบตัวเพื่อนำมาใช้ประกอบในการจัดการเรียนรู้ที่สามารถส่งเสริมและสื่อสารให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้ โดยสถานศึกษาควรจัดให้มีอย่างพอเพียง เพื่อพัฒนาให้ผู้เรียน เกิดการเรียนรู้อย่างแท้จริง สถานศึกษา เขตพื้นที่การศึกษา หน่วยงานที่เกี่ยวข้องและผู้มีหน้าที่จัดการศึกษาขั้นพื้นฐาน ควรดำเนินการดังนี้

๑. จัดให้มีแหล่งการเรียนรู้ ศูนย์สื่อการเรียนรู้ ระบบสารสนเทศการเรียนรู้ และเครือข่ายการเรียนรู้ที่มีประสิทธิภาพทั้งในสถานศึกษาและในชุมชน เพื่อการศึกษา ค้นคว้า และการแลกเปลี่ยนประสบการณ์การเรียนรู้ ระหว่างสถานศึกษา ท้องถิ่น ชุมชน สังคมโลก

๒. จัดทำและจัดหาสื่อการเรียนรู้สำหรับการศึกษาค้นคว้าของผู้เรียน เสริมความรู้ให้ผู้สอน รวมทั้งจัดหาสิ่งที่มีอยู่ในท้องถิ่นมาประยุกต์ใช้เป็นสื่อการเรียนรู้

๓. เลือกและใช้สื่อการเรียนรู้ที่มีคุณภาพ มีความเหมาะสม มีความหลากหลาย สอดคล้องกับวิธีการเรียนรู้ ธรรมชาติของสาระการเรียนรู้ และความแตกต่างระหว่างบุคคลของผู้เรียน

๔. ประเมินคุณภาพของสื่อการเรียนรู้ที่เลือกใช้อย่างเป็นระบบ

๕. ศึกษา ค้นคว้า วิจัย เพื่อพัฒนาสื่อการเรียนรู้ให้สอดคล้องกับกระบวนการเรียนรู้ของผู้เรียน

๖. จัดให้มีการกำกับ ติดตาม ประเมินคุณภาพและประสิทธิภาพเกี่ยวกับสื่อและการใช้สื่อการเรียนรู้เป็นระยะๆ และสม่ำเสมอ

ในการจัดการเลือกใช้ และการประเมินคุณภาพสื่อการเรียนรู้ที่ใช้ในสถานศึกษาควรคำนึงถึงหลักการสำคัญของสื่อการเรียนรู้ เช่น ความสอดคล้องกับหลักสูตร วัตถุประสงค์การเรียนรู้ การออกแบบกิจกรรมการเรียนรู้ การจัดประสบการณ์ให้ผู้เรียน เนื้อหา มีความถูกต้องและทันสมัย ไม่กระทบความมั่นคงของชาติ ไม่ขัดต่อศีลธรรม มีการใช้ภาษาที่ถูกต้อง รูปแบบการนำเสนอที่เข้าใจง่าย และน่าสนใจ

การวัดและประเมินผลการเรียนรู้

การวัดและประเมินผลการเรียนรู้ของผู้เรียนต้องอยู่บนหลักการพื้นฐานสองประการคือ การประเมินเพื่อพัฒนาผู้เรียนและเพื่อตัดสินผลการเรียน ในการพัฒนาคุณภาพการเรียนรู้ของผู้เรียนให้ประสบผลสำเร็จนั้น ผู้เรียนจะต้องได้รับการพัฒนาและประเมินตามตัวชี้วัดเพื่อให้บรรลุตามมาตรฐานการเรียนรู้ สะท้อนสมรรถนะสำคัญ และคุณลักษณะอันพึงประสงค์ของผู้เรียนซึ่งเป็นเป้าหมายหลักในการวัดและประเมินผลการเรียนรู้ในทุกระดับไม่ว่าจะเป็นระดับชั้นเรียน ระดับสถานศึกษา ระดับเขตพื้นที่การศึกษาและระดับชาติ การวัดและประเมินผลการเรียนรู้ เป็นกระบวนการพัฒนาคุณภาพผู้เรียนโดยใช้ผลการประเมินเป็นข้อมูลและสารสนเทศที่แสดงพัฒนาการ ความก้าวหน้า และความสำเร็จทางการเรียนของผู้เรียน ตลอดจนข้อมูลที่เป็นประโยชน์ต่อการส่งเสริมให้ผู้เรียนเกิด การพัฒนาและเรียนรู้อย่างเต็มตามศักยภาพ

การวัดและประเมินผลการเรียนรู้ แบ่งออกเป็น ๔ ระดับ ได้แก่ ระดับชั้นเรียน ระดับสถานศึกษา ระดับเขตพื้นที่การศึกษา และระดับชาติ มีรายละเอียด ดังนี้

๑. การประเมินระดับชั้นเรียน เป็นการวัดและประเมินผลที่อยู่ในกระบวนการจัดการเรียนรู้ ผู้สอนดำเนินการเป็นปกติและสม่ำเสมอ ในการจัดการเรียนการสอน ใช้เทคนิคการประเมินอย่างหลากหลาย เช่น การซักถาม การสังเกต การตรวจการบ้าน การประเมินโครงงาน การประเมินชิ้นงาน/ภาระงาน แฟ้มสะสมงาน การใช้แบบทดสอบ ฯลฯ โดยผู้สอนเป็นผู้ประเมินเองหรือเปิดโอกาส ให้ผู้เรียนประเมินตนเอง เพื่อนประเมินเพื่อน ผู้ปกครองร่วมประเมิน ในกรณีที่ไม่มีผ่านตัวชี้วัดให้มีการสอนซ่อมเสริม

การประเมินระดับชั้นเรียนเป็นการตรวจสอบว่า ผู้เรียนมีพัฒนาการความก้าวหน้าในการเรียนรู้ อันเป็นผลมาจากการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนหรือไม่ และมากน้อยเพียงใด มีสิ่งที่

จะต้องได้รับการพัฒนาปรับปรุงและส่งเสริมในด้านใด นอกจากนี้ยังเป็นข้อมูลให้ผู้สอนใช้ปรับปรุงการเรียนการสอนของตนด้วย ทั้งนี้โดยสอดคล้องกับมาตรฐานการเรียนรู้และตัวชี้วัด

๒. การประเมินระดับสถานศึกษา เป็นการประเมินที่สถานศึกษาดำเนินการเพื่อตัดสินผลการเรียนของผู้เรียนเป็นรายปี/รายภาค ผลการประเมินการอ่าน คติวิเคราะห์และเขียน คุณลักษณะอันพึงประสงค์ และกิจกรรมพัฒนาผู้เรียน นอกจากนี้เพื่อให้ได้ข้อมูลเกี่ยวกับการจัดการศึกษาของสถานศึกษา ว่าส่งผลต่อการเรียนรู้ของผู้เรียนตามเป้าหมายหรือไม่ ผู้เรียนมีจุดพัฒนาในด้านใด รวมทั้งสามารถนำผลการเรียนของผู้เรียนในสถานศึกษาเปรียบเทียบกับเกณฑ์ระดับชาติ ผลการประเมินระดับสถานศึกษาจะเป็นข้อมูลและสารสนเทศเพื่อการปรับปรุงนโยบาย หลักสูตร โครงการ หรือวิธีการจัดการเรียนการสอน ตลอดจนเพื่อการจัดทำแผนพัฒนาคุณภาพการศึกษาของสถานศึกษาตามแนวทางการประกันคุณภาพการศึกษาและการรายงานผลการจัดการศึกษาต่อคณะกรรมการสถานศึกษา สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน ผู้ปกครองและชุมชน

๓. การประเมินระดับเขตพื้นที่การศึกษา เป็นการประเมินคุณภาพผู้เรียนในระดับเขตพื้นที่การศึกษาตามมาตรฐานการเรียนรู้ตามหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน เพื่อใช้เป็นข้อมูลพื้นฐานในการพัฒนาคุณภาพการศึกษาของเขตพื้นที่การศึกษา ตามภาระความรับผิดชอบ สามารถดำเนินการโดยประเมินคุณภาพผลสัมฤทธิ์ของผู้เรียนด้วยข้อสอบมาตรฐานที่จัดทำและดำเนินการโดยเขตพื้นที่การศึกษา หรือด้วยความร่วมมือกับหน่วยงานต้นสังกัด ในการดำเนินการจัดสอบ นอกจากนี้ยังได้จากการตรวจสอบทบทวนข้อมูลจากการประเมินระดับสถานศึกษาในเขตพื้นที่การศึกษา

๔. การประเมินระดับชาติ เป็นการประเมินคุณภาพผู้เรียนในระดับชาติตามมาตรฐานการเรียนรู้ตามหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน สถานศึกษาต้องจัดให้ผู้เรียนทุกคนที่เรียน ในชั้นประถมศึกษาปีที่ ๓ ชั้นประถมศึกษาปีที่ ๖ ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ ๓ และชั้นมัธยมศึกษาปีที่ ๖ เข้ารับการประเมิน ผลจากการประเมินใช้เป็นข้อมูลในการเทียบเคียงคุณภาพการศึกษาในระดับต่าง ๆ เพื่อนำไปใช้ในการวางแผนยกระดับคุณภาพการจัดการศึกษา ตลอดจนเป็นข้อมูลสนับสนุนการตัดสินใจในระดับนโยบายของประเทศ

ข้อมูลการประเมินในระดับต่าง ๆ ข้างต้น เป็นประโยชน์ต่อสถานศึกษาในการตรวจสอบทบทวนพัฒนาคุณภาพผู้เรียน ถือเป็นภาระความรับผิดชอบของสถานศึกษาที่จะต้องจัดระบบดูแลช่วยเหลือ ปรับปรุงแก้ไข ส่งเสริมสนับสนุนเพื่อให้ผู้เรียนได้พัฒนาเต็มตามศักยภาพบนพื้นฐานความแตกต่างระหว่างบุคคลที่จำแนกตามสภาพปัญหาและความต้องการ ได้แก่ กลุ่มผู้เรียนทั่วไป กลุ่มผู้เรียนที่มีความสามารถพิเศษ กลุ่มผู้เรียนที่มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนต่ำ กลุ่มผู้เรียนที่มีปัญหาด้านวินัยและพฤติกรรม กลุ่มผู้เรียนที่ปฏิเสธโรงเรียน กลุ่มผู้เรียนที่มีปัญหาทางเศรษฐกิจและสังคม กลุ่มพิการทางร่างกายและสติปัญญา เป็นต้น ข้อมูลจากการประเมินจึงเป็นหัวใจของสถานศึกษาในการดำเนินการช่วยเหลือผู้เรียนได้ทันทั่วถึง ปิดโอกาสให้ผู้เรียนได้รับการพัฒนาและประสบความสำเร็จในการเรียน

สถานศึกษาในฐานะผู้รับผิดชอบจัดการศึกษา จะต้องจัดทำระเบียบว่าด้วยการวัดและประเมินผลการเรียนของสถานศึกษาให้สอดคล้องและเป็นไปตามหลักเกณฑ์และแนวปฏิบัติที่เป็นข้อกำหนดของหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน เพื่อให้บุคลากรที่เกี่ยวข้องทุกฝ่ายถือปฏิบัติร่วมกัน

สรุป

การพัฒนาผู้เรียนให้มีคุณสมบัติตามเป้าหมายหลักสูตร ผู้สอนควรมีความรู้เกี่ยวกับหลักการจัดการเรียนรู้ กระบวนการจัดการเรียนรู้ การออกแบบการจัดการเรียนรู้ บทบาทของผู้สอนและผู้เรียน สื่อการสอน และการวัดและประเมินผลการเรียนรู้

ตอนที่ 3 กระบวนการจัดการเรียนรู้

เรื่องที่ 3.2 จุดเน้นและสมรรถนะของผู้เรียน

สมรรถนะสำคัญของผู้เรียน

ในการพัฒนาผู้เรียนตามหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน ผู้สอนควรมุ่งพัฒนาผู้เรียนให้มีสมรรถนะสำคัญ 5 ประการ ดังนี้

1. ความสามารถในการสื่อสาร เป็นความสามารถในการรับและส่งสาร มีวัฒนธรรมในการใช้ภาษาถ่ายทอดความคิด ความรู้ความเข้าใจ ความรู้สึก และทัศนะของตนเองเพื่อแลกเปลี่ยนข้อมูลข่าวสารและประสบการณ์อันจะเป็นประโยชน์ต่อการพัฒนาตนเองและสังคม รวมทั้งการเจรจาต่อรองเพื่อขจัดและลดปัญหาความขัดแย้งต่าง ๆ การเลือกรับหรือไม่รับข้อมูลข่าวสารด้วยหลักเหตุผลและความถูกต้อง ตลอดจนการเลือกใช้วิธีการสื่อสาร ที่มีประสิทธิภาพโดยคำนึงถึงผลกระทบที่มีต่อตนเองและสังคม

2. ความสามารถในการคิด เป็นความสามารถในการคิดวิเคราะห์ การคิดสังเคราะห์ การคิดอย่างสร้างสรรค์ การคิดอย่างมีวิจารณญาณ และการคิดเป็นระบบ เพื่อนำไปสู่การสร้างองค์ความรู้หรือสารสนเทศเพื่อการตัดสินใจเกี่ยวกับตนเองและสังคมได้อย่างเหมาะสม

3. ความสามารถในการแก้ปัญหา เป็นความสามารถในการแก้ปัญหาและอุปสรรคต่างๆ ที่เผชิญได้อย่างถูกต้องเหมาะสมบนพื้นฐานของหลักเหตุผล คุณธรรมและข้อมูลสารสนเทศ เข้าใจความสัมพันธ์และการเปลี่ยนแปลงของเหตุการณ์ต่าง ๆ ในสังคม แสวงหาความรู้ ประยุกต์ความรู้มาใช้ในการป้องกันและแก้ไขปัญหา และมีการตัดสินใจที่มีประสิทธิภาพโดยคำนึงถึงผลกระทบที่เกิดขึ้นต่อตนเอง สังคมและสิ่งแวดล้อม

4. ความสามารถในการใช้ทักษะชีวิต เป็นความสามารถในการนำกระบวนการต่าง ๆ ไปใช้ในการดำเนินชีวิตประจำวัน การเรียนรู้ด้วยตนเอง การเรียนรู้อย่างต่อเนื่อง การทำงาน และการอยู่ร่วมกันในสังคมด้วยการสร้างเสริมความสัมพันธ์อันดีระหว่างบุคคล การจัดการปัญหาและความขัดแย้งต่าง ๆ อย่างเหมาะสม การปรับตัวให้ทันกับการเปลี่ยนแปลงของสังคมและสภาพแวดล้อม และการรู้จักหลีกเลี่ยงพฤติกรรมไม่พึงประสงค์ที่ส่งผลกระทบต่อตนเองและผู้อื่น

5. ความสามารถในการใช้เทคโนโลยี เป็นความสามารถในการเลือก และใช้ เทคโนโลยีด้านต่าง ๆ และมีทักษะกระบวนการทางเทคโนโลยี เพื่อการพัฒนาตนเองและสังคม ในด้านการเรียนรู้ การสื่อสาร การทำงาน การแก้ปัญหาอย่างสร้างสรรค์ ถูกต้อง เหมาะสม และมีคุณธรรม

สมรรถนะสำคัญของผู้เรียน	กิจกรรม
1. ความสามารถในการสื่อสาร	- รับสารด้วยการอ่าน เช่น อ่านหนังสือตามความสนใจ อ่านบทความอ่านนิทาน อ่านข่าวและเหตุการณ์ประจำวัน อ่านเรื่องสั้น ฯลฯ - รับสารด้วยการฟัง เช่น ฟังเพลง ฟังเสียงต่างๆ ฯลฯ - รับสารด้วยการดู เช่น ดูสื่อภาพ สื่อวีดิทัศน์คลิป์วิดีโอ สื่อโฆษณาทางโทรทัศน์ ฯลฯ - ส่งสารด้วยการพูด เช่น พูดแสดงความคิดเห็น พูดแสดงความรู้สึก

สมรรถนะสำคัญของผู้เรียน	กิจกรรม
	จากเรื่องที่ฟังและดู พุดโน้มน้าวใจ พุดอภิปราย พุดโต้ว่าที่ พุดรายงาน การศึกษาค้นคว้า ฯลฯ - ส่งสารด้วยการเขียน เช่น เขียนบรรยายเกี่ยวกับลักษณะของคน สัตว์ สิ่งของ สถานที่ เขียนบันทึกประจำวัน เขียนจดหมาย เขียนเรื่องตามจินตนาการ เขียนเรียงความ เขียนแผนภาพโครงเรื่อง เขียนแผนภาพความคิด เขียนย่อความจากเรื่องที่อ่าน เขียนรายงาน เขียนวิเคราะห์ วิจัย และแสดงความรู้ ความคิดเห็น ฯลฯ - กระบวนการเรียนรู้ทักษะการอ่าน การคิด และการเขียน
๒. ความสามารถในการคิด	- กิจกรรมสร้างคำใหม่ - กิจกรรมแสดงความคิดเห็นจากวรรณคดีหรือสิ่งที่อ่านและสื่อต่างๆ เช่น สื่อวีดิทัศน์ สื่อโฆษณาทางโทรทัศน์ - การวิเคราะห์คุณค่าและข้อคิดจากวรรณคดีหรือเรื่องที่อ่าน - กิจกรรมตอบปัญหาโดยใช้คำถามกระตุ้นการคิด - กิจกรรมเล่านิทานโดยนิทานเรื่องเก่าเอามาเล่าใหม่
๓. ความสามารถในการแก้ปัญหา	- การกำหนดสถานการณ์ต่างๆ แล้วให้นักเรียนคิดแก้ปัญหา - กิจกรรมแสดงบทบาทสมมติ - กิจกรรมเกม - กิจกรรมตอบคำถาม
๔. ความสามารถในการใช้ทักษะชีวิต	- กิจกรรมกลุ่ม (ทักษะการทำงานร่วมกับผู้อื่น) - กิจกรรมที่ส่งเสริมความสามารถด้านความเป็นผู้นำ เช่น การเป็นพิธีกร การเป็นหัวหน้ากลุ่ม - กิจกรรมที่ส่งเสริมให้นักเรียนเห็นความสำคัญของภาษาไทย และความสำคัญของการอ่านสามารถนำทักษะทางภาษาไทยไปปรับใช้ในชีวิตประจำวันได้ เช่น กิจกรรมวันภาษาไทยแห่งชาติ กิจกรรมวันสุนทรภู่ ให้นักเรียนอ่านหนังสือตามความสนใจ ฯลฯ
๕. ความสามารถในการใช้เทคโนโลยี	- กิจกรรมที่ให้นักเรียนได้ใช้เทคโนโลยีในการศึกษาค้นคว้า เช่น ทำรายงานหรือโครงงานทางภาษาไทย การใช้โปรแกรม Power point นำเสนอข้อมูล หรือการสืบค้นข้อมูลทาง Internet

สรุป

สมรรถนะสำคัญของผู้เรียนที่ผู้สอนควรมุ่งพัฒนา 5 สมรรถนะ ได้แก่ ความสามารถในการสื่อสาร ความสามารถในการคิด ความสามารถในการแก้ปัญหา ความสามารถในการใช้ทักษะชีวิต และความสามารถในการใช้เทคโนโลยี

ตอนที่ 3 กระบวนการจัดการเรียนรู้

เรื่องที่ 3.3 พหุปัญญาและแนวทางการจัดกิจกรรมการเรียนรู้

พัฒนาศักยภาพเพื่อสร้างความเป็นอัจฉริยะ

ดร. โฮเวิร์ด การ์ดเนอร์ (Howard Gardner) แห่งมหาวิทยาลัยฮาร์วาร์ด ผู้เป็นเจ้าของทฤษฎีพหุปัญญา (Multiple Intelligences) กล่าวว่า อัจฉริยภาพของมนุษย์มี 8 ประการ ดังนี้

1. **อัจฉริยภาพด้านภาษาและการสื่อสาร** คือ คนที่มีความสามารถทางภาษา ใช้ภาษาเป็นเครื่องมือของการติดต่อสื่อสารและการเรียนรู้ ตัวอย่างชี้ให้เห็นคนที่มีความทักษะทางภาษาสูง เช่น นักประชาสัมพันธ์ นักการทูต นักกลอน นักเขียน ครูอาจารย์ นักกฎหมาย เป็นต้น คนที่มีความสามารถด้านภาษาเป็นคนที่ช่างสังเกต บางคนสามารถใช้ภาษาได้หลายภาษา ทำให้เรียนรู้ได้มากปรับตัวได้ดี กลายเป็นคนที่มีเสน่ห์น่ารักน่าคบหา

2. **อัจฉริยภาพด้านร่างกายและการเคลื่อนไหว** คือ คนที่สมองทำงานเร็วและทรงพลังเป็นพิเศษเมื่อได้เล่น ได้ออกกำลังกาย ได้เต้นรุมทั้งการบังคับเครื่องดนตรีกลไกต่างๆ เป็นคนที่ใช้ร่างกายในการเรียนรู้ ซึ่ง การเคลื่อนไหวจะช่วยให้สมองของเราดีขึ้น และถ้าเราได้เรียนรู้สิ่งใหม่ๆ สมองจะหลั่งสารเคมีแห่งการเรียนรู้ออกมา สารตัวนี้ทำให้เราสดชื่น รู้สึกเต็มตื่นเหมือนมีความหวังเพิ่มขึ้น สุขภาพจิตจะดีขึ้น ถ้าเราเคลื่อนไหวออกกำลังกายเป็นประจำ ทั้งสมองและสุขภาพจิตของเราก็จะดีขึ้นเป็นลำดับ

3. **อัจฉริยภาพทางด้านมิติสัมพันธ์และการจินตภาพ** คือ คนที่จำแนก มองหรืออ่านอะไรจะเห็นเป็นภาพตั้งแต่ต้นจนจบ คนที่สร้างแผนภาพข้อมูลไว้ในสมองหากมีข้อมูลจำนวนมากและซับซ้อน เขาก็สามารถแบ่งแยกจัดหมวดหมู่ จัดระบบและนำเสนอให้คนอื่นเข้าใจได้ง่ายๆ คนที่มีอัจฉริยภาพทางด้านมิติสัมพันธ์และการจินตภาพ มักจะมีอาชีพเป็นสถาปนิก นักประดิษฐ์ นักสร้างสรรค์ผลงานใหม่ๆ นักออกแบบงานต่างๆ

4. **อัจฉริยภาพทางด้านตรรกะและคณิตศาสตร์** คนกลุ่มนี้เป็นคนที่ช่างสงสัย ชอบสืบค้นข้อมูล สามารถสรุปความคิดรวบยอดทางคณิตศาสตร์วิทยาศาสตร์ ออกมาได้ชัดเจนและเป็นเหตุเป็นผล เราใช้ทักษะด้านตรรกะและคณิตศาสตร์ในชีวิตประจำวันโดยที่เราไม่รู้ตัว เช่น การขับรถ การเลือกซื้อสิ่งของ การบริหารเวลา การบริหารเงิน การเป็นนักวิจัย เป็นต้น หากเราอ่อนหัดด้านตรรกะและคณิตศาสตร์มาก่อน เราอาจเริ่มต้นพัฒนาตนเองโดยพัฒนาทักษะการทำงานที่เกี่ยวข้องกับตัวเลข ข้อมูลเชิงสถิติ ฝึกทำ Mind Maps เป็นต้น

5. **อัจฉริยภาพทางการเข้าใจตนเอง** คนกลุ่มนี้ชอบการอยู่หนึ่งๆ กับตัวเอง มองและทำความเข้าใจกับความคิดของตนเอง มีความสุขกับการคิดไปคิดมา ถามตอบตัวเองอยู่เนืองๆ สามารถทำความเข้าใจและเข้าใจตนเอง เข้าใจถึง การมีชีวิตอยู่และการเป็นมนุษย์ นอกจากนี้ยังมีความสามารถในการรู้อารมณ์ตนเอง ภาควิไมใจในตนเอง และหากมีความทุกข์ก็ปล่อยใจตนเองได้

6. **อัจฉริยภาพทางด้านมนุษยสัมพันธ์และการเข้าใจผู้อื่น** คนกลุ่มนี้จะมีมีความสุขสดชื่นสดใสเมื่อได้เจอเจอพบปะผู้คน สามารถพูดคุยได้อย่างสนุกสนาน ไฉนนำจิตใจคนให้หันคล้อยตามหรือเปลี่ยนความคิดด้วยความเต็มใจ คนกลุ่มนี้เป็นนักฟังที่ดีและนำข้อมูลจากการฟังมาปรับกระบวนการ หรือตัดสินใจเพื่อผลที่ดีกว่าเดิม

7. อัจฉริยภาพทางการเข้าใจธรรมชาติ ในอดีตอัจฉริยภาพด้านนี้มีอยู่ในตัวมนุษย์เพื่อการดำรงชีพและการอยู่รอด แต่ในปัจจุบันอัจฉริยภาพด้านนี้ถูกกลดบทบาทให้แคบลง เหลือความสำคัญเฉพาะกลุ่มคนที่ทำงานด้านเกษตรและวิทยาศาสตร์ ทั้งที่ความเป็นจริงสมองของเราได้รับการออกแบบมาให้ชอบธรรมชาติ และรับรู้ถึงความรู้สึกว่าธรรมชาติให้ความสุขแก่เรา คุณค่าของอัจฉริยภาพด้านนี้จะช่วยให้เรามองสรรพสิ่งแบบองค์รวม เข้าใจถึงการที่เราเป็นส่วนหนึ่งของธรรมชาติ ที่มีการเปลี่ยนแปลงตลอดเวลา

8. อัจฉริยภาพทางด้านดนตรีและจังหวะ เป็นคนที่รักเสียงเพลง รักดนตรี สามารถฟังและแยกเสียงตัวโน้ต จับจังหวะได้ชัดเจน ร้องเพลงไม่เพี้ยน แต่งเพลงเก่ง อัจฉริยภาพด้านนี้เป็นพรสวรรค์ของคนมากกว่าเป็นพรแสวง อัจฉริยภาพด้านดนตรีช่วยให้คนจำแม่น เพราะความสามารถด้านนี้มีลักษณะพิเศษที่ช่วยจัดระบบคลื่นสมองให้ผ่อนคลายและเหมาะกับการเรียนรู้

มนุษย์เรามีความสามารถซ่อนอยู่มากมาย บางอย่างเป็นพรสวรรค์ บางอย่างเป็นพรแสวง ท่านป.อ. ปยุตโต กล่าวไว้ว่า “ธรรมชาติของมนุษย์ก็ต้องฝึก ต้องศึกษา และมนุษย์นั้นเป็นสัตว์โลกที่ฝึกได้จริง” ดังนั้นเราจะต้องศึกษาฝึกฝนพัฒนาตัวเองให้ดีขึ้น เจริญขึ้น จะได้มีชีวิตที่ดีงาม มีความสุขเป็นอิสระและอยู่ร่วมกันได้อย่างมีสันติสุขในสังคมและในโลก

สรุป

ระดับความสามารถทางสมองของมนุษย์สามารถฝึกฝนและพัฒนาให้มีความฉลาดและก้าวหน้าให้เต็มศักยภาพที่มีอยู่ได้ โดยอัจฉริยภาพของมนุษย์มี 8 ประการ (Howard Gardner) ได้แก่ อัจฉริยภาพด้านภาษาและการสื่อสาร ด้านร่างกายและการเคลื่อนไหว ด้านมิติสัมพันธ์ และการจินตภาพ ด้านตรรกะและคณิตศาสตร์ ด้านการเข้าใจตนเอง ด้านมนุษย์สัมพันธ์และการเข้าใจผู้อื่น และทางด้านการเข้าใจธรรมชาติ

ตอนที่ 3 กระบวนการจัดการเรียนรู้

เรื่องที่ 3.4 การจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ

ความหมายของการจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ

แนวคิดการจัดการศึกษาที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญมีรากฐานมาจากนักปรัชญา สาขาปฏิบัตินิยม (Pragmatism) โดยนักปรัชญาคนสำคัญ คือ Jean Jacques Roussau และ John Locke ต่อมาได้ขยายแนวคิดไปสู่ปรัชญาการศึกษาสาขาพิพัฒนิยม (Progressivism) โดย Froebel, Pestalozzi, Kilpatrick (Darling, 1994; Felder, 2004) บุคคลสำคัญที่ทำให้แนวคิดนี้เป็นที่ยอมรับอย่างแพร่หลาย คือ John Dewey (1963) ซึ่งเป็นผู้บุกเบิกแนวคิดเรื่องการเรียนรู้จากการปฏิบัติ (learning by doing) แนวคิดนี้ได้รับการพิสูจน์ว่าสามารถพัฒนาผู้เรียนให้มีคุณลักษณะที่ต้องการอย่างได้ผล ซึ่งทั่วโลกยอมรับแนวคิดนี้มานานแล้ว การจัดการเรียนรู้โดยเน้นให้ผู้เรียนปฏิบัติจริงเป็นการเปลี่ยนบทบาททางการเรียนรู้ของผู้เรียนจากการเป็นฝ่ายเรียนรู้แบบรับข้อมูล (passive learning) มาเป็นการเรียนรู้โดยการจัดทำกระทำกับข้อมูล (active learning) การเปลี่ยนแปลงครั้งนี้จึงเป็นจุดเริ่มต้นของการจัดการเรียนรู้ที่เน้นบทบาทของผู้เรียน ต่อมา Carl R. Rogers ได้ริเริ่มใช้คำว่า child – centered เป็นครั้งแรก ในหนังสือ Freedom to Learn โดยมีความเชื่อว่าผู้เรียนควรมีอิสระและความสุขในการเรียนรู้ ผู้เรียนแต่ละคนมีคุณค่าและสามารถพัฒนาได้ตามศักยภาพของตน ผู้สอนมีหน้าที่ส่งเสริมความคิดของผู้เรียนและอำนวยความสะดวกให้ผู้เรียนได้พัฒนาศักยภาพนั้นอย่างเต็มที่ ทั้งนี้ ได้มีการขยายถ้อยคำที่แสดงแนวคิดทางการสอนลักษณะนี้ คือ student – centered และ learner – centered

เมื่อพิจารณาความหมายของถ้อยคำ จะเห็นว่าการจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญหมายถึง การจัดการเรียนรู้ที่เน้นประโยชน์ของผู้เรียนเป็นหลัก เพราะหากเราเห็นความสำคัญของใครก็ตาม ก็จะต้องให้ความรัก ความปรารถนาดีและเป็นคุณค่าของผู้นั้นเสมอ สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ (2542) อธิบายว่า การจัดการเรียนรู้ลักษณะนี้มีความหมาย 2 ด้าน คือ ความหมายด้านผู้เรียน หมายถึง กระบวนการเรียนรู้ที่ผู้เรียนมีส่วนร่วม เน้นการปฏิบัติจริง การพัฒนากระบวนการคิด การมีอิสระในการเรียนรู้ตามความถนัดและความสนใจด้วยวิธีการและแหล่งเรียนรู้ที่หลากหลาย สามารถนำความรู้และประสบการณ์ไปใช้ได้ ความหมายด้านผู้จัด หมายถึง กระบวนการจัดการเรียนรู้ที่คำนึงถึงความแตกต่างระหว่างบุคคล การเน้นประโยชน์สูงสุดของผู้เรียนเป็นสำคัญ การเคารพในศักดิ์ศรีสิทธิของผู้เรียน โดยมีการวางแผนการจัดประสบการณ์การเรียนรู้อย่างเป็นระบบ

หลักการจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ

ประเวศ วะสี (2542) ได้เสนอแนะกระบวนการทางปัญญา 10 ประการ ในการจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ เพื่อให้สอดคล้องกับพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ สรุปได้ดังนี้

1. ฝึกสังเกต การฝึกสังเกตจะทำให้เกิดปัญญาและโลกทรรศน์
2. ฝึกบันทึก เป็นการพัฒนาปัญญา ควรฝึกให้ผู้เรียนจดบันทึกโดยกำหนดรายละเอียดตามวัยของผู้เรียน

3. ฝึกการนำเสนอ ใช้ในกรณีการให้ผู้เรียนทำงานกลุ่ม การนำเสนอให้รู้เรื่องเป็นการพัฒนาปัญญาทั้งของผู้นำเสนอและกลุ่ม
4. ฝึกการฟัง การฝึกฟังทำให้ฉลาดขึ้นและนำไปสู่ความเป็นพหุสูตร
5. ฝึกปุจฉา-วิสัชนา การฝึกถาม-ตอบ เป็นการฝึกใช้เหตุผลในการวิเคราะห์ สังเคราะห์ เพื่อให้เกิดความเข้าใจแจ่มแจ้งขึ้น
6. ฝึกตั้งสมมติฐานและตั้งคำถาม เมื่อผู้เรียนเรียนรู้แล้ว ควรให้ผู้เรียนฝึกตั้งคำถามเกี่ยวกับบทเรียน
7. ฝึกการค้นหาคำตอบ การค้นหาคำตอบจะทำให้ได้ความรู้เพิ่มขึ้น
8. ฝึกการวิจัย เพื่อหาคำตอบและค้นพบความรู้ใหม่
9. ฝึกเชื่อมโยงบูรณาการ เพื่อให้ผู้เรียนเห็นภาพรวมของความรู้ทั้งหมด
10. ฝึกการเขียนเรียบเรียงทางวิชาการ การเขียนเรียบเรียงทางวิชาการทำให้ผู้เรียนศึกษาค้นคว้าความรู้ เพื่อหาหลักฐานมาอ้างอิง ทำให้เรียนรู้ได้กว้างขวางขึ้น

คณะกรรมการการปฏิรูปการเรียนรู้ สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ (2543) ได้พัฒนาตัวบ่งชี้การเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญขึ้น โดยกำหนดตัวบ่งชี้การเรียนด้านการเรียนรู้ของผู้เรียน 9 ข้อ และตัวบ่งชี้ด้านการจัดการเรียนรู้ของครู 10 ข้อ ตัวบ่งชี้ดังกล่าวใช้เป็นหลักการในการจัดการเรียนรู้ได้ดังนี้

ตัวบ่งชี้ด้านการเรียนรู้ของผู้เรียน

1. ผู้เรียนมีประสบการณ์ตรงสัมพันธ์กับธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม
2. ผู้เรียนฝึกปฏิบัติจนค้นพบความถนัดและวิธีการของตนเอง
3. ผู้เรียนทำกิจกรรมการเรียนรู้โดยการแลกเปลี่ยนกับกลุ่ม
4. ผู้เรียนฝึกการคิดอย่างหลากหลายและสร้างสรรค์จินตนาการตลอดจนได้แสดงออกอย่างชัดเจนและมีเหตุผล
5. ผู้เรียนได้รับการเสริมแรงให้ค้นหาคำตอบ แก้ปัญหา ทั้งด้วยตนเอง และร่วมด้วยช่วยกัน
6. ผู้เรียนได้ฝึกค้นคว้ารวบรวมข้อมูลและสร้างสรรค์ความรู้ด้วยตนเอง
7. ผู้เรียนได้เลือกทำกิจกรรมตามความสามารถความถนัดและความสนใจของตนเองอย่างมีความสุข
8. ผู้เรียนฝึกตนเองให้มีวินัยและมีความรับผิดชอบในการทำงาน
9. ผู้เรียนฝึกประเมิน ปรับปรุงตนเองและยอมรับผู้อื่นตลอดจนสนใจใฝ่หาความรู้อย่างต่อเนื่อง

ตัวบ่งชี้ด้านการจัดการเรียนรู้ของครู

1. ครูเตรียมการสอนทั้งเนื้อหาและวิธีการ
2. ครูจัดสิ่งแวดล้อมและบรรยากาศที่ปลุกเร้า จูงใจและเสริมแรงให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้
3. ครูเอาใจใส่นักเรียนเป็นรายบุคคล และแสดงความเมตตาผู้เรียนอย่างทั่วถึง
4. ครูจัดกิจกรรมและสถานการณ์ให้ให้ผู้เรียนได้แสดงออกและคิดอย่างสร้างสรรค์
5. ครูส่งเสริมให้ผู้เรียนฝึกคิดฝึกทำและฝึกปรับปรุงตนเอง
6. ครูส่งเสริมกิจกรรมแลกเปลี่ยนการเรียนรู้จากกลุ่ม พร้อมทั้งสังเกตส่วนดีและปรับปรุงส่วนด้อยของผู้เรียน
7. ครูใช้สื่อการสอนเพื่อฝึกการคิด การแก้ปัญหาและการค้นพบความรู้

8. ครูใช้แหล่งเรียนรู้ที่หลากหลายและเชื่อมโยงประสบการณ์กับชีวิตจริง

9. ครูฝึกฝนกิจกรรมรายาและวินัยตามวิถีไทย

10. ครูสังเกตและประเมินพัฒนาการของผู้เรียนอย่างต่อเนื่อง

เมื่อพิจารณาจากพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ ตัวบ่งชี้ด้านครูและผู้เรียนรวมทั้งความรู้จากนักการศึกษา สามารถสรุปหลักการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญได้ดังนี้

1. จัดกิจกรรมการเรียนรู้ที่ส่งเสริมให้ผู้เรียนรับผิดชอบการเรียนรู้ ตั้งแต่เลือกหรือมีส่วนร่วมในการเลือก และการวางแผนสิ่งที่ตนจะเรียนรู้ แล้วเรียนรู้ด้วยตนเองด้วยการศึกษาค้นคว้า ค้นหาคำตอบ เพราะการเรียนรู้โดยค้นพบด้วยตนเอง (discovery learning) จะทำให้ผู้เรียนจดจำความรู้ได้ดีและเป็นความรู้ที่มีความหมายโดยตรงต่อผู้เรียน นอกจากนี้ จะต้องส่งเสริมให้ผู้เรียน มีส่วนร่วมในการประเมินผลการเรียนรู้ของตน โดยเรียนรู้กระบวนการเรียนรู้ของตนเองว่าประสบความสำเร็จเพียงใด ควรปรับปรุงแก้ไขด้านใดบ้าง

2. จัดกิจกรรมการเรียนรู้โดยเน้นกระบวนการกลุ่ม เพื่อให้ผู้เรียนแลกเปลี่ยนความคิดเห็น และประสบการณ์ซึ่งกันและกัน จะช่วยให้ผู้เรียนสามารถปรับตัวให้อยู่ในสังคมได้ นอกจากนี้ การเรียนรู้จากกลุ่มยังทำให้ผู้เรียนได้รับความสนุกสนานจากการเรียน ได้ค้นพบข้อคำถามที่น่าสนใจและคำตอบใหม่ ๆ จากประเด็นที่ท้าทายความคิดและขยายความรู้ความคิดให้ลึกซึ้งขึ้น

3. จัดกิจกรรมการเรียนรู้ที่เน้นกระบวนการคิดและปฏิบัติจริง (process) ควบคู่ไปกับผลงาน (product) ไม่ควรมุ่งพิจารณาผลงานเพียงอย่างเดียว เพราะประสิทธิภาพของผลงานขึ้นอยู่กับประสิทธิผลของกระบวนการทำงานด้วย

4. จัดบรรยากาศและสิ่งแวดล้อมที่ส่งเสริมการเรียนรู้ให้ผู้เรียนเรียนรู้อย่างมีความสุข ใช้สื่อการสอนและแหล่งเรียนรู้ที่หลากหลาย เพื่อส่งเสริมกิจกรรมที่เน้นการคิดและการปฏิบัติ

5. ประเมินพัฒนาการทางการเรียนรู้ของผู้เรียน ส่งเสริมให้ผู้เรียนปรับปรุงการเรียนรู้เต็มศักยภาพของตน

สรุป

การจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ คือ การจัดการเรียนรู้ให้ผู้เรียนได้เรียนรู้ตามศักยภาพของแต่ละบุคคล ครูภาษาไทยจึงต้องศึกษาแบบการเรียนรู้ (learning styles) ของผู้เรียนแต่ละคน เพื่อนำไปจัดการเรียนรู้ให้สอดคล้องกับความต้องการผู้เรียน

หลังจากศึกษาเนื้อหาสาระตอนที่ 3 แล้ว โปรดปฏิบัติใบงานที่ 3

ตอนที่ 4 การพัฒนาทักษะการอ่านคิดเขียน

เรื่องที่ 4.1 การจัดกระบวนการเรียนรู้โดยใช้ทักษะการอ่าน การคิดและการเขียน

ทักษะการอ่าน

กระบวนการอ่าน

การอ่านจัดเป็นพฤติกรรมที่เป็นกระบวนการเพราะการอ่านเกี่ยวข้องกับพฤติกรรมย่อยหลายอย่าง แต่ละพฤติกรรมนั้นจะมีปฏิสัมพันธ์กันอย่างเป็นระบบและต่อเนื่องกันไป ได้แก่

1. กระบวนการพัฒนาเรื่องการจำคำและความหมายของคำ
2. วิธีการที่จะทำให้สามารถอ่านออกเสียงคำนั้นได้
3. กระบวนการทำงานของสมอง (mental process)
4. กระบวนการสร้างความเข้าใจการอ่านในระดับต่างๆ

กระบวนการเรียนรู้ภาษา

1. กระบวนการเรียนรู้ภาษาด้วยการสื่อสาร คือความพยายามที่จะทำความเข้าใจกับถ้อยคำที่สื่อสารกันโดยไม่คำนึงถึงกฎเกณฑ์ทางภาษา
2. กระบวนการเรียนรู้ด้วยวิธีธรรมชาติ คือการเรียนรู้และฝึกทักษะทางภาษาทั้งสี่ไปพร้อมๆ กัน ในสถานการณ์จริง โดยไม่ต้องบอกผู้เรียนให้ทราบว่าบัดนี้จะเรียนฟัง จะเรียนพูด จะเรียนอ่าน หรือจะเรียนเขียน กระบวนการเรียนรู้ด้วยวิธีธรรมชาตินี้มีความเชื่อว่า “มนุษย์ทำได้หลายอย่างพร้อมกัน” เช่น เมื่อพูดก็ต้องฟังด้วย หรือเมื่อฟังก็ต้องเขียนด้วย เป็นต้น
3. กระบวนการเรียนรู้ด้วยวิธีฝึกทักษะ คือการเรียนรู้ที่ตั้งเป้าหมายไว้ชัดเจนว่าชั่วโมงนี้ การเรียนในครั้งนี้มุ่งหวังให้ผู้เรียนเกิดทักษะเด่นชัด เช่น เน้นการอ่านเพื่อความเข้าใจ เน้นการเขียนจดหมาย การพูดโต้วาที หรือฟังการอธิบาย เป็นต้น

การเรียนอ่านเป็นส่วนหนึ่งของกระบวนการเรียนรู้ภาษาซึ่งเป็นกระบวนการเรียนรู้ที่เป็นระบบ มีแบบแผน มีองค์ประกอบและมีปัจจัยที่เกี่ยวข้องหลายด้าน ดังนั้นการจัดกระบวนการเรียนรู้ทักษะการอ่านจำเป็นอย่างยิ่งที่ผู้สอนต้องเรียนรู้และเข้าใจ สรรหารูปแบบวิธีการที่เหมาะสมเพื่อเปิดโอกาสให้เด็กได้เรียนอย่างมีความสุข สามารถพัฒนาความสามารถด้านการอ่านได้เต็มศักยภาพของตน

ทักษะการคิด

ทักษะสำคัญอย่างหนึ่งของครูคุณภาพ คือ ทักษะการออกแบบบทเรียนที่เปิดโอกาสให้นักเรียนได้ฝึกฝนทักษะการคิดอย่างเหมาะสม และขยายเพิ่มพูนขึ้นอยู่เสมอ

การสอนคิดในห้องเรียน

การเรียนรู้ที่ดีจะต้องพัฒนาการคิดเป็นพื้นฐานอยู่เสมอ ครูที่ประสงค์จะฝึกให้ผู้เรียนมีความสามารถในการคิดจะจัดการเรียนรู้ที่ยึดการพัฒนาทางสมองเป็นพื้นฐานหลักอยู่เสมอ วิธีปฏิบัติที่นิยมใช้คือ การสร้างนิสัยแห่งการคิด

1. การฝึกให้ผู้เรียนแสวงหาข้อมูล

การฝึกความสามารถในการรับรู้ สังเกต แสวงหาข้อมูลอย่างหลากหลายโดยผ่านประสาทสัมผัสต่าง ๆ เช่น ดู ฟัง กลม สัมผัส ลองทำงานง่าย ๆ การมีข้อมูลทั้งด้านปริมาณและคุณภาพ เป็นสิ่งจำเป็นพื้นฐานของการคิดซึ่งต้องได้รับการเพิ่มเติมด้วยวิธีคิดคุณภาพของข้อมูล คือ ลักษณะของรูปธรรม กายภาพ เพิ่มขึ้น เป็นการเคลื่อนไหว และเพิ่มเป็นนามธรรม

2. การฝึกให้ผู้เรียนจัดกระทำข้อมูล

1) การจำแนกจัดหมวดหมู่ เป็นการจำแนกจัดหมวดหมู่สิ่งของต่าง ๆ มีอะไรเหมือนกันบ้างอะไรต่างกันบ้าง จัดเข้ากลุ่มหรือพวกเดียวกัน

2) การเรียงลำดับ เป็นการจัดกลุ่มหาความเหมือนหาความต่างนำมาเปรียบเทียบ

3) การเรียงลำดับ เป็นการอธิบายความรู้เกี่ยวกับขั้นตอนลำดับการทำการลำดับ การเจริญเติบโตและกระบวนการเปลี่ยนแปลงต่าง ๆ ที่มีเวลาเป็นตัวกำกับ นอกจากนี้ยังมีการเรียงลำดับตามกายภาพ เช่น เล็กไปหาใหญ่ ราคาแพงไปหาราคาถูกลง การเรียงลำดับงาน เรียงลำดับการเจริญเติบโตของสัตว์ เรียงลำดับเหตุการณ์ เป็นต้น อาจใช้แผนภาพต่าง ๆ มาช่วยในการเรียงลำดับได้ การคิดแบบเรียงลำดับ จะทำให้ผู้เรียนรู้จักทำนายว่าจะเกิดอะไรขึ้นต่อไป...ต่อไปจะเป็นอย่างไร.....

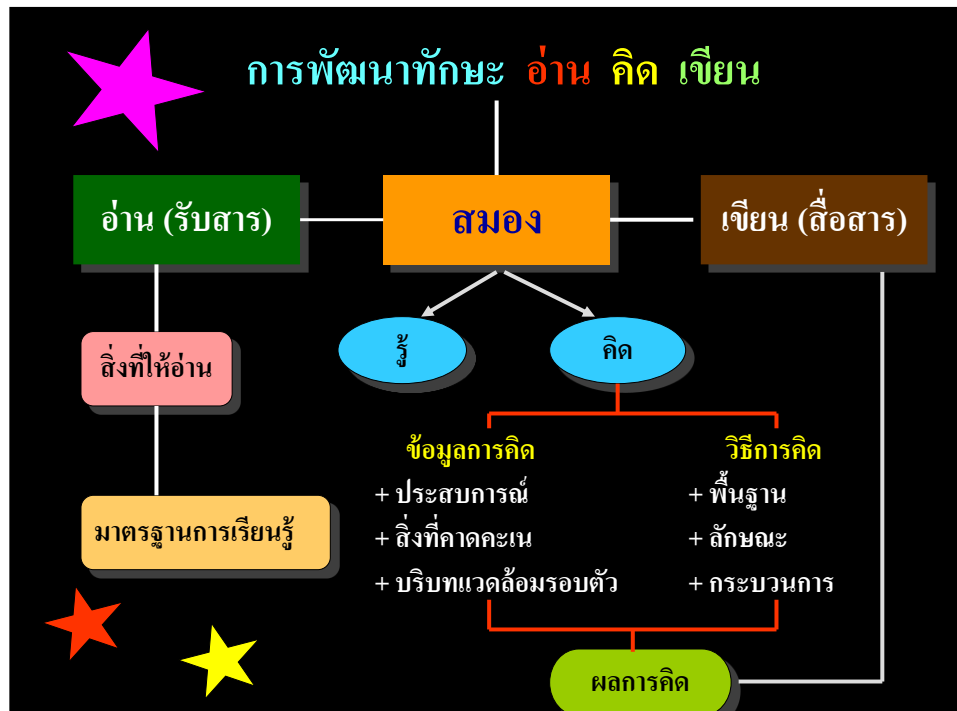
3. การฝึกให้ผู้เรียนคิดเป็นผังความสัมพันธ์

กรอบแนวคิดหรือนำความคิด (Mind Map) หรือผังใยแมงมุม (Web) เป็นรูปการนำเสนอความคิดและความรู้จากสิ่งที่อยู่ในสมองถ่ายโอนออกมาภายนอก เป็นการสื่อความแบบหนึ่งที่ต้องการให้ผู้เรียนคิดเองคิดเพิ่มพูนขึ้น นำเสนอได้มากขึ้นกว้างขวางเป็นนามธรรมขึ้น เป็นระบบมากขึ้น

ทักษะการเขียน

การเขียนเป็นทักษะหนึ่งของการใช้ภาษา ที่ต้องได้รับการฝึกฝนจนชำนาญ เพื่อที่จะถ่ายทอดความรู้ ความคิดของตนให้ผู้อื่นเข้าใจ การเขียนจึง หมายถึง การที่ผู้เขียนขีดเขียนถ่ายทอดความคิดออกมาอย่างมีความหมาย ผู้เขียนสามารถบอกได้ว่าเขาเขียนอะไร การเขียนอาจจะไม่สวยงามหรือถูกต้องตามหลักการเขียน แต่จะมีพัฒนาการไปตามความสามารถเฉพาะของแต่ละคน

การจัดกระบวนการเรียนรู้ทักษะการอ่าน การคิดและการเขียน

การอ่านเป็นการรับสารโดยการแปลความหมายของถ้อยคำ สัญลักษณ์ หรือรหัสต่างๆ จากสิ่งที่อ่าน การอ่านที่มีประสิทธิภาพเป็นการอ่านที่มีกระบวนการอ่านที่ประกอบด้วยการรู้จักคำ การเข้าใจความหมายของสาร การมีปฏิกิริยาต่อสาร และการรวบรวมความคิด การอ่านที่ดี ผู้อ่านควรมีความพร้อมที่จะอ่าน ได้แก่ ความพร้อมทางกาย ความพร้อมทางใจ ความพร้อมทางความคิด และความพร้อมทางสภาพแวดล้อม เมื่อรับสารแล้วสมองจะทำหน้าที่ 2 ประการ คือ รู้และคิด รู้คือการรับความรู้ ความเชื่อ ความคิดที่อยู่ในสาร ส่วนการคิดคือการนำข้อมูลที่ได้รับมาคิดโดยใช้วิธีการคิดในลักษณะต่างๆ เมื่อสมองได้รู้และคิดจนได้ผลการคิดแล้วก็นำไปสู่การแสดงออกด้วยการเขียน

ตัวอย่างการจัดกระบวนการเรียนรู้ทักษะการอ่าน การคิดและการเขียน

กิจกรรมที่ 1 : อ่านคิดเขียนจากโฆษณาสินค้า

วิธีดำเนินกิจกรรม

1. ให้นักเรียนอ่านโฆษณาสินค้า 1 รายการ โดยการอ่านในใจและเก็บรายละเอียดของข้อมูลจากโฆษณาให้ได้มากที่สุด
2. ให้นักเรียนแยกข้อเท็จจริงและข้อคิดเห็นจากโฆษณา โดยจำแนกออกเป็นข้อๆ เพื่อใช้เป็นข้อมูลในการคิดตัดสินใจต่อไป ดังนี้

ข้อเท็จจริง	ข้อคิดเห็น
1.	1.
2.	2.
3.	3.

3. ให้นักเรียนคิดวิเคราะห์ว่ามีความน่าเชื่อถือหรือมีความเป็นไปได้มากน้อยเพียงใด ควรจะเชื่อหรือไม่

4. ให้นักเรียนประเมินค่า ตัดสินใจ และเขียนแสดงความคิดเห็น พร้อมทั้งแสดงเหตุผลประกอบการตัดสินใจ เช่น

- ฉันจะซื้อสินค้าโฆษณาดังกล่าว เพราะ.....
- ฉันจะไม่ซื้อสินค้าโฆษณาดังกล่าว เพราะ.....

กิจกรรมที่ 2 : อ่านคิดเขียนจากนิทานเรื่อง กระต่ายกับเต่า

วิธีดำเนินกิจกรรม

1. ให้นักเรียนอ่านนิทานเรื่อง กระต่ายกับเต่า
2. ใช้คำถาม 5W1H เพื่อตรวจสอบความเข้าใจ

- ใคร
- ทำอะไร
- ที่ไหน
- เมื่อไหร่
- อย่างไร

3. ใช้คำถามกระตุ้นให้นักเรียนได้ฝึกคิดในหลายๆมุมมองทั้งด้านบวกและด้านลบ และกำหนดสถานการณ์ให้คิดแก้ปัญหาหรือหาวิธีการที่หลากหลาย (อาจใช้คำถามหมวกความคิด 6 สี) เช่น

- นักเรียนคิดว่ากระต่ายกับเต่ามีอะไรที่เหมือนกัน อย่างไร
- นักเรียนคิดว่ากระต่ายกับเต่ามีอะไรที่แตกต่างกัน อย่างไร
- นักเรียนคิดว่ากระต่ายมีข้อดีและข้อเสียอย่างไร
 - ข้อดีของกระต่าย คือ.....
 - ข้อเสียของกระต่ายคือ
- นักเรียนคิดว่าเต่ามีข้อดีและข้อเสียอย่างไร
 - ข้อดีของเต่า คือ
 - ข้อเสียของเต่า คือ.....

- ถ้ากระต่ายไม่ไปนอนพักที่ใต้มะพร้าว นักเรียนคิดว่ากระต่ายจะไปนอนพักหรือเที่ยวเล่นที่ไหนได้บ้าง

- ถ้านักเรียนเป็นเต่า นักเรียนจะมีวิธีการอย่างไรที่จะทำให้ไปถึงเส้นชัยได้อย่างรวดเร็ว

รวดเร็ว

4. ให้นักเรียนดัดแปลงนิทานเรื่องกระต่ายกับเต่าใหม่ โดยกำหนดเงื่อนไขให้ใช้ตัวละครตัวเดิม แต่ให้เปลี่ยนแปลงเนื้อเรื่องให้เหมาะสมกับยุคสมัย

กิจกรรมที่ 3: อ่านคิดเขียนจากข่าวเรื่อง น้ำท่วม

วิธีดำเนินกิจกรรม

1. ให้นักเรียนอ่านข่าวแล้วจับใจความสำคัญของข่าว

2. แบ่งกลุ่มนักเรียนออกเป็น 5 กลุ่มแล้วให้นักเรียนแต่ละกลุ่มร่วมกันอภิปรายในประเด็นต่อไปนี้

- สาเหตุที่ทำให้เกิดน้ำท่วม
- น้ำท่วมส่งผลกระทบอย่างไรบ้าง
- ปัญหาที่ตามมาหลังจากน้ำท่วมมีอะไรบ้าง
- วิธีการแก้ไขปัญหาน้ำท่วม
- จะอยู่อย่างไรในสถานการณ์น้ำท่วม

3. ให้นักเรียนเขียนแสดงความคิดเห็นว่า “ถ้านักเรียนเป็นผู้ประสบอุทกภัย นักเรียนจะมีวิธีการปรับตัวและใช้ชีวิตอย่างไรในสถานการณ์น้ำท่วม”

สรุป

การเรียนรู้ที่ดีผู้สอนจะต้องพัฒนาทักษะพื้นฐานให้ผู้เรียนอยู่เสมอ ทั้งทักษะการอ่าน ทักษะการเขียน และทักษะการคิด โดยสามารถฝึกฝนจากการให้ผู้เรียนได้ฝึกแสวงหาข้อมูล จัดกระทำข้อมูล และคิดเป็นผังความสัมพันธ์

ตอนที่ 4 การพัฒนาทักษะการอ่านคิดเขียน

เรื่องที่ 4.2 ตัวอย่างการวิเคราะห์ข้อสอบ O-Net

ข้อสอบวิชาภาษาไทย (O-NET ปี ๒๕๕๓) ชั้นประถมศึกษาปีที่ ๖

ข้อสอบแบบปรนัย ๔ ตัวเลือก แต่ละข้อมีคำตอบที่ถูกต้องที่สุดเพียงคำตอบเดียว จำนวน ๑๒ ข้อ

อ่านข้อความที่กำหนดให้แล้วตอบคำถามข้อ ๑-๖

พระราชวัง หมายถึง วังของพระมหากษัตริย์ มีระดับความสำคัญรองจากพระบรมมหาราชวัง เป็นที่ประทับของพระมหากษัตริย์ตามขัตติยราชประเพณีมาแต่โบราณ การเรียกกันว่าพระราชวังได้นั้นพระมหากษัตริย์จะทรงประกาศ พระบรมราชโองการสถาปนาวังขึ้นเป็น พระราชวัง จึงจะจัดเป็นที่ประทับของพระมหากษัตริย์ เช่น พระราชวังดุสิต เมื่อแรกสร้างพระราชทานชื่อว่าสวนดุสิตต่อมาจึงประกาศยกขึ้นเป็นพระราชวังดุสิต ส่วนพระตำหนักจิตรลดารโหฐานซึ่งเป็นที่ประทับของพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวรัชกาลปัจจุบันสร้างขึ้นในสมัย รัชกาลที่ ๖ เป็นส่วนหนึ่งของพระราชวังดุสิตเรียกว่า พระตำหนักจิตรลดารโหฐานสวนจิตรลดา พระราชวังดุสิตไม่เรียกว่าพระราชวังจิตรลดา ราษฎรทั่วไปมักเรียกอย่างไม่เป็นทางการว่า สวนจิตรลดาจากมูลสถานแห่งราชวงศ์ โดย รัตน ฤทธิ ในหนังสือชุดความรู้ภาษาไทย อันดับที่ ๓๓ เรื่องภาษาไทยวันนี้ เล่ม ๗ ของสถาบันภาษาไทย กรมวิชาการกระทรวงศึกษาธิการ

๑. สาระสำคัญของข้อมูลนี้ตรงกับข้อใด

๑.ประวัติพระราชวังดุสิต

๒.ข้อกำหนดการเป็นพระราชวัง

๓. พระราชวังในสมัยรัชกาลที่ ๖

๔. การสร้างพระตำหนักจิตรลดารโหฐาน

๒. แผนภาพโครงเรื่องแบบใดที่เหมาะสมในการเขียนเรื่อง

๑.แสดงสาเหตุ

๒.แสดงเหตุการณ์

๓.แสดงการแก้ปัญหา

๔.แสดงการเปรียบเทียบ

๓. หากข้อความนี้ เป็นการพูด จัดเป็นการพูดประเภทใด

๑.เล่าเรื่อง

๒.วิจารณ์

๓.อธิบาย

๔.อภิปราย

๔. ข้อใดเป็นคำราชาศัพท์ที่ใช้ได้เฉพาะพระมหากษัตริย์

๑. ประทับ ๒.ทรงประกาศ

๓.พระราชทาน

๔.พระบรมราชโองการ

๕. ข้อใดเรียงคำตามพจนานุกรมได้ถูกต้อง

๑.ประทับ

๒.ประกาศ

๓.ประเพณี

๔.ปัจจุบัน

๑. ๑ ๓ ๔ ๒

๒. ๒ ๑ ๓ ๔

๓. ๓ ๔ ๒ ๑

๔. ๔ ๓ ๑ ๒

๖. ข้อความข้างต้น ให้ความรู้ด้านใดมากที่สุด

๑.ประเพณี

๒. ค่านิยม

๓. วิถีชีวิต

๔. สถาปัตยกรรม

อ่านข้อความที่กำหนดให้แล้วตอบคำถามข้อ ๗ – ๑๒

กำเนิดมัจฉา

เนื่องนางสุพรรณมัจฉาได้รับคำสั่งจากทศกัณฐ์ผู้เป็นบิดาให้พาบริวารปลาไปทำลายการจองถนนที่จะไปลงกาของเหล่าวานร นางถูกหนุมานจับตัวไว้ได้ หนุมานสามารถเกลี้ยกล่อมนางให้เรียกบริวารปลาชนกก่อนหินกลับคืนมาจนถนนสำเร็จและได้นางเป็นภรรยา

นางสุพรรณมัจฉาไม่กล้ากลับไปพบทศกัณฐ์ เพราะนอกจากไม่อาจทำตามคำสั่งได้แล้วยังมีส่วนช่วยสร้างถนนสายนี้ อีก และที่สำคัญคือนางตั้งครุฑ นางจึงตัดสินใจหาชายหาดที่สงบเงียบแห่งหนึ่งแล้วอธิษฐานต่อบรรดาเทพยดานางฟ้าให้ช่วยนางดัดแปลงกลอนต่อไปนี้

เมื่อนั้น

เห็นเทวาลเทพนารี
จึ่งน้อมเศียรเกล้าบังคม
ครั้นได้ศุภฤกษ์สถาวร
ชาวผ่องบริสุทธ์ผิวพรรณ
ใหญ่ถึงชั้นชาโสฬส

เมื่อนั้น

เห็นนางสำรอกลูกมา
จึ่งอำนวยนามตามวงศ์
เอาชื่อบิดาชัยชาญ
ทั้งสองนั้นเป็นสมญา
เสร็จแล้วฝูงเทพนนิกร

นางสุพรรณมัจฉาโฉมศรี

มาพร้อมที่ฝั่งสาคร

ด้วยใจชื่นชมสโมสร

บังอรสำรอกโอรส

กายนั้นเหมือนหนุมานหมด

หางนั้นปรากฏเป็นหางปลา

เทวัญอัปสรถ้วนหน้า

ลักษณะเหมือนศรีหนุมาน

อันทรงศักดิ์ดากล้ำหาญ

กับนางนงคราญมารดร

ชื่อมัจฉาชาญสมร

ก็เขจรไปวิมานรูจี

๗. คำประพันธ์ข้างต้นไม่ได้กล่าวมัจฉาในเรื่องใด

๑. ผู้ให้กำเนิด ๒. ที่มาของชื่อ ๓. รูปร่างลักษณะ ๔. ความสามารถพิเศษ

๘. ข้อใดใช้ภาษาถูกต้องตามหลักของการย่อความ

๑. นางสุพรรณมัจฉาน้อมเศียรเกล้าบังคมเทวดา
๒. นางสุพรรณมัจฉาสำรอกโอรสที่มีผิวขาวบริสุทธ์
๓. มัจฉามีร่างกายเหมือนหนุมาน
๔. มัจฉามีหางเป็นมัจฉาเหมือนแม่

๙. ข้อมูลจากเรื่องข้างต้นนำไปใช้ประกอบการพูดประเภทใดได้เหมาะสมที่สุด

๑. อภิปราย ๒. โต้ว่าที่ ๓. เล่านิทาน ๔. โน้มน้าวใจ

๑๐. ข้อใดเป็น “คำเป็น” ทุกคำ

๑. เห็นเทวาลเทพนารี ๒. อันทรงศักดิ์ดากล้ำหาญ
๓. จึ่งน้อมเศียรเกล้าบังคม ๔. บังอรสำรอกโอรส

๑๑. คำในข้อใดใช้ในการแต่งคำประพันธ์ประเภทร้อยกรองเท่านั้น

๑. มัจฉา ๒. สมญา ๓. สโมสร ๔. สถาวร ๕. สำรอก

๑๒. ข้อใดคือคุณค่าจากเรื่องนี้มากที่สุด

๑. คุณค่าทางปัญญา	๒. คุณค่าทางอารมณ์
๓. คุณค่าทางประวัติศาสตร์	๔. คุณค่าทางสังคมและวัฒนธรรม

ส่วนที่ ๒ : แบบเลือกคำตอบจากกลุ่มที่สัมพันธ์กัน จำนวน ๖ ข้อ รวม ๒๐ คะแนน

อ่านข้อความต่อไปนี้ตอบคำถามข้อ ๑๓-๑๘ โดยเลือกคำตอบที่ถูกต้องที่สุดจากหมวดคำตอบ ก และ ข หมวดละ ๑ คำตอบให้ครบทั้ง ๒ หมวด จึงจะได้คะแนน

พระสุนทรโวหาร (ภู่) หรือ สุนทรภู่ เกิดวันจันทร์เดือน ๘ ขึ้น ๑ ค่ำ ปีมะเมีย จุลศักราช ๑๑๔๘ ตรงกับวันที่ ๒๖ มิถุนายน พ.ศ. ๒๓๒๙

สุนทรภู่ได้รับการยกย่องว่าเป็นยอดกวีแห่งกลอนสุภาพ บทกลอนของท่านมีความดีเด่นด้วยการใช้ถ้อยคำไพเราะสละสลวย เล่นสัมผัสในแพรวพราว และมักจะสอดแทรกข้อคิด คติสอนใจ แสดง สัจธรรมของชีวิตไว้อย่างคมคายจับใจผู้อ่าน ซึ่งสามารถนำไปใช้ได้ทุกกาลสมัย เช่น

แล้วสอนว่าอย่าไวใจมนุษย์	มันแสนสุดลึกล้ำเหลือกำหนด
ถึงเถาวัลย์พันเกี่ยวที่เลี้ยวลด	ก็ไม่คดเหมือนหนึ่งในน้ำใจคน
มนุษย์นี้ที่รักอยู่สองสถาน	บิดามารดามักรักเป็นผล
ที่พึงหนึ่งพึงได้แต่กายตน	เกิดเป็นคนคิดเห็นจึงเจรจา

องค์การศึกษาวิทยาศาสตร์และวัฒนธรรมแห่งสหประชาชาติ (ยูเนสโก) ได้ประกาศเกียรติคุณให้สุนทรภู่เป็นกวีดีเด่นของโลก ในปีพ.ศ. ๒๕๒๙ ในวาระที่ครบรอบ ๒๐๐ ปี เกิดของท่านซึ่งทำให้ชาวไทยต่างภาคภูมิใจว่าเรามีกวีเอกที่มีชื่อเสียง เป็นยอมรับในระดับสังคมโลก สุนทรภู่จึงเปรียบเสมือนเพชรน้ำหนึ่งของเมืองไทยอย่างแท้จริง

เรียบเรียงจาก อนุสรณ์ สุนทรภู่ ๒๐๐ ปี ของสมาคมภาษาและหนังสือแห่งประเทศไทย

๑๓. ท่านสุนทรภู่คือเพชรน้ำหนึ่งของเมืองไทยอย่างแท้จริง “เพชรน้ำหนึ่ง” ในประโยคนี้มีความหมายตรงกับข้อใดและสุนทรภู่ได้รับการยกย่องในการแต่งคำประพันธ์ประเภทใดมากที่สุด

ก.	ข.
๑. งดงาม	๑. กลอนแปด
๒. ดีเยี่ยม	๒. กลอนบทละคร
๓. สำคัญ	๓. กาพย์ยานี ๑๑
๔. หายาก	๔. โคลงสี่สุภาพ

๑๔.
ข้อ ค
วาม

ข้างต้นเป็นการเขียนในลักษณะใดและอยู่ในประเภทใด

ก.	ข.
๑. แนะนำ	๑. เรื่องสั้น
๒. โน้มน้าวใจ	๒. รายงาน
๓. สรรเสริญ	๓. บทความ
๔. แสดงความคิดเห็น	๔. สารคดี

๑๕. บทกลอนจากข้อความ นำไปใช้ประกอบในการพูดเรื่องใดได้เหมาะสมที่สุดและไม่สามารถนำไปใช้ประกอบการพูดเกี่ยวกับเรื่องใด

ก.	ข.
๑. การคบเพื่อน	๑. การใช้คำพูด
๒. การประหยัสดอดออม	๒ การช่วยเหลือตนเอง
๓. สรรเสริญ	๓. ความสามัคคี
๔. แสดงความคิดเห็น	๔. ความรักของบิดามารดา

๑๖. คำคู่ใดเป็นคำสัมผัสในจากบทกลอนและอยู่ในมาตราตัวสะกดใด

ก.	ข.
๑. แล้ว – ว่า	๑. แม่ ก กา
๒. เกี้ยว + เลี้ยว	๒ แม่ กด
๓. ลิด – คด	๓. แม่ กน
๔. ผล – ตน	๔. แม่ เกอว

๑๗. ข้อใดเขียนวันเดือนปีเกิดของสุนทรภู่ตามแบบไทยได้ถูกต้องและอ่านอย่างไร

ก.	ข.
๑ ๑ ๑ ๑ ๑	๑. วันจันทร์ เดือนแปด ขึ้น ๑ ค่ำ
๒ ๑ ๑ ๑ ๑	๒. วันจันทร์ ขึ้น ๑ ค่ำ เดือนแปด
๓ ๑ ๑ ๑ ๑	๓. ขึ้น ๑ ค่ำ วันจันทร์ เดือนแปด
๔ ๑ ๑ ๑ ๑	๔. เดือนแปด ขึ้น ๑ ค่ำ วันจันทร์

๑๘. ข้อคิดจากบทกลอนข้างต้นที่สามารถนำไปใช้ในชีวิตประจำวันตรงกับข้อใด และการกระทำใดเป็นการอนุรักษ์สืบสานมรดกของสุนทรภู่ได้ดีที่สุด

ก.	ข.
๑. น้ำลดตอผุด	๑. พรีมชอบศึกษาชีวิตและงานของสุนทรภู่
๒. น้ำขึ้นให้รีบตัก	๒. แพรแต่งกลอนสุภาพตามหลักวิธีของสุนทรภู่
๓. น้ำเชี่ยวอย่าขวางเรือ	๓. แพรร่วมจัดงานนิทรรศการในวันสุนทรภู่
๔. น้ำลึกหยิ่งได้น้ำใจหยิ่งยาก	๔. พลอยจดจำข้อคิดจากคำกลอนของสุนทรภู่ได้จนขึ้นใจ

หลังจากศึกษาเนื้อหาสาระตอนที่ 4 แล้ว โปรดปฏิบัติใบงานที่ 4

ตอนที่ 5 การวัดผลและประเมินผลการเรียนรู้ภาษาไทย

เรื่องที่ 5.1 หลักการและแนวคิดในการวัดผลและประเมินผลการเรียนรู้ภาษาไทย

หลักการวัดและประเมินผลการเรียนรู้

การวัดและประเมินผลที่ดีควรมีความสอดคล้องกับหลักการทั้ง 8 ประการ ดังนี้

1. สถานศึกษาเป็นผู้รับผิดชอบการกำหนดเกณฑ์ในการวัดและประเมิน โดยเปิดโอกาสให้ทุกฝ่ายมีส่วนร่วมในการแสดงความคิดเห็น
2. เกณฑ์ในการวัดและประเมินผลต้องครอบคลุม และสอดคล้องกับมาตรฐานการเรียนรู้ตามที่กลุ่มสาระการเรียนรู้กำหนด
3. การวัดและประเมินผลมุ่งทำเพื่อปรับปรุงพัฒนาและตัดสินผลการเรียนของผู้เรียน
4. การวัดและประเมินผลการเรียนรู้ภาษาไทยต้องครอบคลุมทั้งการอ่าน การคิด การวิเคราะห์ การเขียน และคุณลักษณะอันพึงประสงค์
5. การวัดและประเมินผลควรมุ่งเน้นในการเข้าร่วมกิจกรรมของผู้เรียน
6. การวัดและประเมินผลที่มีประสิทธิภาพควรมีวิธีการที่หลากหลายในการประเมินร่วมกัน
7. การวัดและประเมินที่ดีต้องมีโครงสร้าง โปร่งใส และเปิดโอกาสให้ผู้เกี่ยวข้องตรวจสอบได้
8. การวัดและประเมินผลควรมีการเทียบโอนประสบการณ์และผลการเรียนรู้

จุดที่มุ่งเน้นในการวัดและประเมินผล

ในการวัดและประเมินผลการเรียนรู้ตามหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พ.ศ. 2551 นั้น มีจุดที่มุ่งเน้นในการประเมิน ดังนี้

1. เน้นการวัดและประเมินตามสภาพจริง
2. การวัดและประเมินผลการเรียนรู้จะต้องทำทั้ง 3 ด้าน ได้แก่
 - ความรู้
 - ทักษะ/กระบวนการ
 - คุณธรรม จริยธรรม ค่านิยม
3. การวัดและประเมินผลการเรียนรู้จะต้องทำควบคู่ไปกับการจัดการเรียนรู้
4. ใช้วิธีการวัดและประเมินผลที่หลากหลาย

ทิศทางการวัดและประเมินผล

1. เปลี่ยนจากการทดสอบไปสู่การประเมินที่หลากหลาย (Form Testing to Multiple Assessments)

คือการเปลี่ยนจากการพึ่งแบบทดสอบเป็นหลัก ไปสู่การใช้เครื่องมือและวิธีการที่หลากหลาย

2. เปลี่ยนจากการวัดความสามารถทางพุทธิปัญญาไปสู่ความสามารถที่หลากหลาย

(From Cognitive to Multiple Abilities)

3. เกิดการบูรณาการระหว่างการวัดและประเมินผลกับการเรียนการสอน

(From Isolated Testing to Integrated Assessment)

หลักการประเมินผลที่เน้นผู้เรียนเป็นศูนย์กลาง (Learner-Centered Assessment)

1. จุดหมายเบื้องต้นของการประเมินผู้เรียนคือเพื่อพัฒนาการเรียนรู้ที่มีความหมายและสำคัญ
2. การกำหนดมาตรฐานความเป็นเลิศ และการออกแบบระบบการประเมินควรเป็นผลจากความเห็นร่วมกันของผู้มีส่วนได้เสีย (Stakeholders) ในท้องถิ่น เพื่อให้เกิดการมีส่วนร่วม ความรู้สึกเป็นเจ้าของ และความใส่ใจอย่างจริงจังของผู้เกี่ยวข้อง
3. การประเมินควรเปิดโอกาสให้ผู้เรียนได้แสดงความสามารถที่แท้จริงออกมา และสะท้อนให้เห็นถึงแรงจูงใจและความตั้งใจในการเรียนรู้ พร้อมทั้งส่งเสริมให้ผู้เรียนรู้จักกำกับดูแลและประเมินการเรียนรู้ด้วยตนเอง
4. ความรู้ ทักษะและยุทธศาสตร์ที่ประเมินควรเป็นอย่างเดียวกับที่นักเรียนใช้ในกระบวนการเรียนรู้ตามหลักสูตรในชีวิตประจำวัน
5. การประเมินผลควรอาศัยข้อมูลจากการปฏิบัติภาระงานที่มีความหมาย สอดคล้องกับสภาพจริง (Authentic Tasks) และสอดคล้องกับหลักสูตรและการเรียนการสอนในชั้นเรียน
6. การประเมินผลควรให้ความสำคัญและน้ำหนักที่เหมาะสมกับความสามารถและความสำเร็จหรือผลงานที่หลากหลายของผู้เรียนในขอบเขตของหลักสูตร
7. การประเมินและการตัดสินผลการเรียนไม่ควรใช้ข้อมูลจากผลทดสอบแบบทดสอบมาตรฐานเพียงอย่างเดียว เพราะจะไม่เป็นธรรมกับผู้เรียนที่มีความหลากหลายด้านความสามารถและผลสัมฤทธิ์
8. การประเมินต้องเป็นธรรมกับผู้เรียนทุกคน ไม่ว่าพื้นฐานทางวัฒนธรรม ภาษา เชื้อชาติ เพศ และภูมิหลังทางผลสัมฤทธิ์จะเป็นเช่นใด
9. ระบบการประเมินควรเปิดโอกาสให้ผู้เกี่ยวข้องและผู้ใช้ประโยชน์ข้อมูลการประเมินทำการตรวจสอบทบทวนและปรับปรุงแก้ไขเป็นระยะๆ
10. การประเมินในชั้นเรียนควรกระทำอย่างต่อเนื่อง เพื่อให้ข้อมูลระยะยาวสำหรับใช้เป็นหลักฐานการพัฒนาและความก้าวหน้าของผู้เรียนเป็นรายบุคคล
11. ระบบการประเมินควรรวมถึงการวัดแรงจูงใจ เจตคติ และปฏิกิริยาทางจิตพิสัย (Affective Reaction) ของผู้เรียนต่อหลักสูตรและการเรียนการสอน นอกเหนือไปจากการวัดด้านความรู้ ทักษะทางปัญญา และยุทธศาสตร์การคิด
12. การประเมินควรครอบคลุมถึงตัวอย่างผลงาน (exhibits) Portfolios และการปฏิบัติจริง เพื่อเป็นหลักฐานบ่งชี้ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน นอกเหนือไปจากการทดสอบแบบ Paper-and-pencil
13. ผลการประเมินควรให้ข้อมูลป้อนกลับที่ชัดเจน เข้าใจง่าย และเป็นปัจจุบันแก่ผู้เกี่ยวข้องระดับต่าง ๆ
14. การประเมินไม่ควรถือความถูก-ผิดของคำตอบอย่างเคร่งครัดและคับแคบ แต่ควรพิจารณาถึงคำตอบที่เป็นไปได้และสมเหตุสมผล และเปิดโอกาสให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้จากความผิดพลาด

15. การประเมินควรเปิดโอกาสให้ผู้เรียนได้แสดงออกซึ่งความรู้และความเข้าใจอย่างสร้างสรรค์และอิสระ และไม่ควรจำกัดเพียงแค่โจทย์ปัญหาและคำตอบที่ได้เตรียมไว้ล่วงหน้า

สรุป

หลักการวัดและประเมินผลที่ดีควรมีความสอดคล้องกับหลักการ 8 ประการ และมีจุดมุ่งเน้นในการประเมิน ได้แก่ การเน้นการวัดและประเมินตามสภาพจริง การวัดและประเมินผล การเรียนรู้จะต้องทำการวัดและประเมินผลการเรียนรู้จะต้องทำควบคู่ไปกับการจัดการเรียนรู้ และการใช้วิธีการวัดและประเมินผลที่หลากหลาย โดยทิศทางการประเมินยุคใหม่มักประเมินแบบเน้นผู้เรียนเป็นศูนย์กลาง

ตอนที่ 5 การวัดผลและประเมินผลการเรียนรู้ภาษาไทย

เรื่องที่ 5.2 การสร้างเครื่องมือการวัดผลภาษาไทย ประเภท Scoring Rubric

เกณฑ์การประเมินแบบรูบริก (Scoring Rubric)

รูบริก คือ เครื่องมือให้คะแนนชนิดหนึ่ง ใช้ในการประเมินการปฏิบัติงานหรือผลงานของนักเรียน รูบริกประกอบด้วย 2 ส่วน คือ เกณฑ์ที่ใช้ประเมินการปฏิบัติหรือผลผลิตของนักเรียน และระดับคุณภาพหรือระดับคะแนน เกณฑ์จะบอกผู้สอนหรือผู้ประเมินว่าการปฏิบัติงานหรือผลงานนั้น ๆ จะต้องพิจารณาสิ่งใดบ้าง ระดับคุณภาพหรือระดับคะแนนจะบอกว่า การปฏิบัติหรือผลงานที่สมควรจะได้ระดับคุณภาพหรือระดับคะแนนนั้น ๆ ของเกณฑ์แต่ละตัวมีลักษณะอย่างไร รูบริกจึงเป็นเหมือนการกำหนดลักษณะเฉพาะ (Specification) ของการปฏิบัติหรือผลงานนั้น ๆ ในเชิงคุณภาพหรือเชิงปริมาณ หรือทั้ง 2 ประการรวมกัน ทั้งนี้ ขึ้นอยู่กับ เป้าหมายของการประเมิน(Heidi Goodrich Andrade, 1997; Barbara M. Moskel, 2000; Craig A Mertler, 2001)

ประโยชน์ของรูบริก

1. รูบริกเป็นเครื่องมือที่มีประสิทธิภาพในการประเมินเพื่อช่วยปรับปรุงพัฒนาการปฏิบัติหรือการแสดงออกของผู้เรียน
2. รูบริกช่วยให้ผู้เรียนพิจารณาตัดสินคุณภาพของผลงานตนเองและของคนอื่น ได้อย่างมีเหตุผล
3. รูบริกช่วยลดเวลาของผู้สอนในการประเมินงานของของผู้เรียน
4. รูบริกมีความยืดหยุ่นสามารถนำไปใช้กับนักเรียนที่มีความสามารถต่างกันได้เนื่องจากมีระดับคุณภาพแบ่งแยกกันอย่างชัดเจนตั้งแต่ดีเยี่ยมจนถึงต้องปรับปรุง
5. รูบริกใช้ง่ายและอธิบายได้ง่าย ผู้เชี่ยวชาญหลายคนเชื่อว่ารูบริกช่วยปรับปรุงผลงานชิ้นสุดท้ายของนักเรียน เนื่องจากมีการอธิบายที่มาของคะแนนอย่างชัดเจน
6. รูบริกช่วยให้ผู้สอนสามารถเพิ่มคุณภาพการสอนได้โดยตรง โดยมีเป้าหมาย จุดเน้น และความตั้งใจที่รายละเอียดเฉพาะ เป็นตัวอย่างสำหรับผู้เรียน
7. รูบริกช่วยให้ผู้เรียนมีแนวทางการทำงานที่ชัดเจนตามความคาดหวังของครู
8. รูบริกสามารถใช้เป็นเครื่องมือพัฒนาความสามารถของผู้เรียน

การใช้รูบริกในกิจกรรมการเรียนรู้

ให้คะแนนแบบรูบริกมักใช้ในการประเมินกิจกรรมกลุ่ม ประเมินโครงการและการนำเสนอ ปากเปล่า เหมาะที่จะใช้กับวิชาทางภาษา คณิตศาสตร์ และวิทยาศาสตร์ เป็นการประเมินในชั้นเรียน รูบริกการให้คะแนนจะถูกนำมาใช้เมื่อไรขึ้นอยู่กับเป้าหมายของการประเมิน การให้คะแนนแบบรูบริกมักใช้กับการประเมินที่มีการอธิบายบรรยายเพื่อสนับสนุนการประเมินว่าบรรลุตามขอบเขตของเกณฑ์หรือไม่ การให้คะแนนรูบริกจะให้รายละเอียดของแต่ละระดับว่ามีความหมายอย่างไร คำอธิบาย

หรือรายละเอียดนั้นจะช่วยให้ นักเรียนเข้าใจว่าทำไมถึงได้คะแนนเท่านั้น และเขาจะต้องทำอะไร เพื่อปรับปรุงตัวในการปฏิบัติครั้งต่อไป

การให้คะแนนแบบรูบริกมีจุดมุ่งเน้นการใช้งานอย่างน้อย 2 ประการในกระบวนการ ประเมินผล ประการแรก รับรองหรือสนับสนุนการทดสอบว่าถึงหรือบรรลุขอบเขตตามเกณฑ์ที่ระบุไว้ ประการที่สอง ให้ผลสะท้อนกลับไปยังนักเรียนว่า จะปรับปรุงการปฏิบัติของตนอย่างไร ถ้าจุดมุ่งเน้น เหล่านี้สอดคล้องกับวัตถุประสงค์ของการประเมิน การให้คะแนนแบบรูบริกก็จะเป็นเทคนิควิธีการ ประเมินที่เหมาะสม

ชนิดของรูบริก

รูบริกมี 2 ชนิด คือ แบบภาพรวม (Holistic) และแบบแยกส่วน (Analytic)

1.รูบริกแบบภาพรวม รูบริกแบบภาพรวมนั้น ครูต้องให้คะแนนโดยดูภาพรวมของ กระบวนการหรือผลงาน ไม่แยกพิจารณาเป็นส่วนๆ (Nitko, 2001) รูบริกแบบภาพรวมจะใช้เมื่อ ต้องการดูคุณภาพโดยรวมมากกว่าจะดูข้อบกพร่องส่วนย่อยๆ (Chase, 1999) รูบริกแบบภาพรวม เหมาะสมกับการปฏิบัติที่ต้องการให้นักเรียนสร้างสรรค์การตอบสนอง และไม่มีคำตอบที่ถูกต้อง ชัดเจน (Nitko, 2001) จุดเน้นของการรายงานคะแนนที่ใช้รูบริกแบบภาพรวมคือ คุณภาพโดยรวม ความคล่องแคล่ว หรือความเข้าใจเกี่ยวกับเนื้อหาสาระเฉพาะและทักษะ ซึ่งเป็นการประเมินระดับมิติ เดียว (Mertler, 2001) การใช้รูบริกแบบภาพรวมทำให้กระบวนการให้คะแนนเร็วกว่าการใช้รูบริก แบบแยกส่วน (Nitko, 2001) ดังนั้น ครูจึงต้องอ่าน พิจารณาและตรวจสอบการปฏิบัติของนักเรียน โดยตลอด เพื่อให้รู้สึกรับรู้ถึงภาพรวมนักเรียนทำอะไรได้และยังใช้เป็น การประเมินสรุป (Summative) ได้ด้วย แต่นักเรียนจะได้รับทราบผลสะท้อนกลับน้อยมาก ตัวอย่างรูบริกแบบภาพรวมต่อไปนี้

ระดับคะแนน	ลักษณะของงาน
3 (ดี)	เขียนได้ตรงประเด็น และชัดเจน มีคำนำ เนื้อหา และบทสรุปอย่างชัดเจน ตัวสะกด และไวยากรณ์มีความถูกต้องสมบูรณ์ทำให้อ่านเข้าใจง่าย มีแนวคิดที่น่าสนใจ มี เหตุผลใช้ภาษาสละสลวย
2 (ผ่าน)	เขียนได้ตรงประเด็นตามที่กำหนดไว้ มีคำนำ เนื้อหา และบทสรุป ภาษาที่ใช้ทำให้อ่านเกิดความสับสน เหตุผลยังไม่ค่อยสอดคล้องกัน
1 (ต้องปรับปรุง)	เขียนไม่ตรงประเด็น ไม่มีการจัดระบบการเขียน เช่น คำนำ เนื้อหา และบทสรุป ภาษาที่ใช้ทำให้อ่านเกิดความสับสน ขาดเหตุผลสนับสนุน ใช้ศัพท์ไม่เหมาะสม
0	ไม่มีผลงาน

2.รูบริกแบบแยกส่วน นิยมใช้เมื่อต้องการเน้นชนิดหรือลักษณะเฉพาะของการ ตอบสนอง (Nitko, 2001) นั่นคือ ใช้สำหรับการปฏิบัติงานที่ยอมรับการตอบสนอง 1 หรือ 2 ลักษณะ และความคิดสร้างสรรค์ไม่ได้เป็นประเด็นสำคัญเกี่ยวกับการตอบสนองของนักเรียน นอกจากนี้ ผลลัพธ์ขั้นต้นจะมีคะแนนหลายตัว ตามด้วยคะแนนรวม ซึ่งใช้เป็นตัวแทนการประเมินหลายมิติ

(Mertler, 2001) การใช้รูปรีดแบบแยกส่วนทำให้กระบวนการให้คะแนนช้าเนื่องจากมีการประเมินที่ลงรายละเอียดมากขึ้น

ตัวอย่างรูปรีดแบบแยกส่วน

รายการประเมิน	คำอธิบายคุณภาพ				น้ำหนักจุดเน้น
	ดีมาก (4)	ดี (3)	พอใช้ (2)	ปรับปรุง (1)	
1. อธิบายเหตุผลในการเลือกชิ้นงาน	แสดงถึงพัฒนาการและความก้าวหน้าในการเรียนรู้มากและสะท้อนเจตคติที่ดีต่อการเรียนรู้	แสดงออกถึงพัฒนาการและความก้าวหน้าในการเรียนรู้พอสมควรและสะท้อนเจตคติที่ดีต่อการเรียนรู้	แสดงออกถึงพัฒนาการและความก้าวหน้าในการเรียนรู้พอสมควรแต่ไม่สะท้อนเจตคติที่ดีต่อการเรียนรู้	แสดงออกถึงพัฒนาการและความก้าวหน้าในการเรียนรู้ น้อยและไม่สะท้อนเจตคติที่ดีต่อการเรียนรู้	3
2. ครอบคลุมเนื้อหาของรายวิชาและความหลากหลาย	ชิ้นงานครอบคลุมเนื้อหาของรายวิชาและมีหลากหลาย	ชิ้นงานครอบคลุมเนื้อหาของรายวิชาแต่ไม่มีหลากหลาย	ชิ้นงานไม่ครอบคลุมเนื้อหาแต่มีความหลากหลาย	ชิ้นงานไม่ครอบคลุมเนื้อหาของรายวิชาและไม่มีแต่มีความหลากหลาย	3
3. การจัดการระบบและมีความมีระเบียบเรียบร้อย	การจัดเรียงส่วนประกอบของแฟ้มไว้อย่างเป็นระบบครบถ้วนและเป็นระเบียบเรียบร้อยเป็นอย่างดี	การจัดเรียงส่วนประกอบของแฟ้มไว้ค่อนข้างเป็นระบบและมีเป็นระเบียบเรียบร้อย	การจัดเรียงส่วนประกอบของแฟ้มยังไม่เป็นระบบ แต่งานมีความเรียบร้อยพอสมควร	การจัดเรียงส่วนประกอบของแฟ้มยังไม่เป็นระบบ และงานขาดความเรียบร้อย	2
4. ความชัดเจนและความสมบูรณ์ของแผ่นสรุปนักเรียน	แผ่นสรุปเขียนได้เข้าใจง่ายชัดเจนสมบูรณ์มากทั้งรูปแบบและสาระ	แผ่นสรุปเขียนได้เข้าใจง่ายมีความชัดเจนพอสมควรทั้งรูปแบบและสาระ	แผ่นสรุปเขียนเข้าใจยาก จากชัดเจนสมบูรณ์บางประเด็น	แผ่นสรุปเขียนเข้าใจยาก	2

เกณฑ์การตัดสินคุณภาพ

คะแนน	ระดับคุณภาพ
ต่ำกว่า 14	1 (ปรับปรุง)
15-24	2 (พอใช้)
25-34	3 (ดี)
35 ขึ้นไป	4 (ดีมาก)

ขั้นตอนในการสร้าง rubric**1. เริ่มต้นด้วยการตัดสินใจ**

- กำหนดเกณฑ์ที่จะใช้ในการประเมินงาน
- กำหนดจำนวนเกณฑ์การประเมิน holistic / analytic
- กำหนดจำนวนระดับคุณภาพ
- กำหนดน้ำหนักของแต่ละเกณฑ์
- กำหนดจุดตัดบนมาตรวัด (cut score) สำหรับงานที่ผ่าน – ไม่ผ่าน

2. ออกแบบและการปรับปรุงเกณฑ์การประเมิน**2.1 ออกแบบร่างเกณฑ์การประเมิน**

เกณฑ์การประเมิน สร้างจาก เป้าหมายของผลสัมฤทธิ์ที่ต้องการ

2.2 ตัดสินใจเลือกระหว่างเกณฑ์การประเมินที่มีความสำคัญต่อจุดประสงค์และธรรมชาติของสิ่งที่ประเมินกับความเป็นไปได้ในการใช้เกณฑ์การประเมินเหล่านั้น

2.3 ตัดสินใจว่าจะใช้เกณฑ์การประเมินแบบ holistic เพียงเกณฑ์เดียว หรือจะใช้แบบ analytic

2.4 เริ่มกำหนดเกณฑ์การประเมินที่ต้องการ (4 ช่วง หรือ 6 ช่วง)

2.5 หลีกเลี่ยงการใช้คำเปรียบเทียบ ควรเริ่มต้นด้วย คำว่า ดีมาก (Excellent) ดี (good) พอใช้ (fair) ปรับปรุง/ใช้ไม่ได้ (poor) เพื่อช่วยกำหนดระดับความพึงพอใจแล้วจึงบรรยายผลงานในแต่ละระดับ

2.6 สร้างเกณฑ์การประเมินจากระดับสูงสุดก่อน เพื่อเป็นเป้าหมายของการปฏิบัติ

2.7 สร้างเกณฑ์การประเมินโดยคำนึงถึงจุดมุ่งหมายของผู้ใช้ และ ความเป็นไปได้

2.8 ให้พิจารณากำหนดจุดตัดคะแนนบนมาตรวัด เพื่อให้มีความชัดเจนว่า ผลการปฏิบัติเช่นไร ถือว่าประสบความสำเร็จขั้นต่ำสุด

สรุป

เกณฑ์การประเมินแบบ rubric ประกอบไปด้วย เกณฑ์การประเมิน 2 รูปแบบ ได้แก่ rubric แบบภาพรวม และ rubric แบบแยกส่วน ซึ่งมีวัตถุประสงค์ในการใช้ ระยะเวลาในการประเมิน และผลลัพธ์ที่แตกต่างกัน ผู้สอนจำเป็นต้องพิจารณาความเหมาะสมก่อนการนำไปใช้

ตอนที่ 5 การวัดผลและประเมินผลการเรียนรู้ภาษาไทย

เรื่องที่ 5.3 ตัวอย่างการ Scoring Rubric เพื่อตรวจประเมินงานเขียน

เกณฑ์ให้คะแนนแต่ละหัวเรื่อง (Rubric)

1. ชื่อเรื่อง (2 คะแนน)
 - 0 คะแนน : ไม่ตั้งชื่อเรื่อง
 - 1 คะแนน : ตั้งชื่อเรื่องสอดคล้องกับเรื่องบ้าง
 - 2 คะแนน : ตั้งชื่อเรื่องได้สอดคล้องกับภาพ
2. คำนำ (2 คะแนน)
 - 0 คะแนน : ไม่มีคำนำ
 - 1 คะแนน : มีคำนำสอดคล้องกับเรื่อง แต่ไม่สนใจ
 - 2 คะแนน : มีคำนำที่ตรงกับภาพ มีประเด็นสำคัญของเรื่องน่าสนใจ
3. เนื้อเรื่อง (2 คะแนน)
 - 0 คะแนน : ไม่เขียน/ไม่สัมพันธ์กับภาพและเนื้อเรื่อง
 - 1 คะแนน : เขียนเนื้อเรื่องที่มีความสัมพันธ์กันบ้าง
 - 2 คะแนน : เนื้อเรื่องมีความสัมพันธ์กัน สื่อสารได้ชัดเจน ลำดับเนื้อเรื่องได้น่าสนใจ
4. ความคิดของผู้เขียน (2 คะแนน)
 - 0 คะแนน : ไม่มีแนวคิด
 - 1 คะแนน : มีเพียงแนวคิดเดียว
 - 2 คะแนน : มีหลายแนวคิด/แปลกเป็นตัวของตัวเอง
5. สรุป (2 คะแนน)
 - 0 คะแนน : ไม่มีการสรุป หรือสรุปไม่สัมพันธ์กับเนื้อเรื่องภาพ
 - 1 คะแนน : สอดคล้องกับเนื้อเรื่องบ้างเล็กน้อย
 - 2 คะแนน : สอดคล้องกับเนื้อเรื่อง น่าประทับใจ
6. สะกดคำ (2 คะแนน)
 - 0 คะแนน : สะกดผิดเกิน 5 คำ
 - 1 คะแนน : สะกดผิด 3-5 คำ
 - 2 คะแนน : สะกดผิดไม่เกิน 2 คำ
7. การใช้คำ (2 คะแนน)
 - 0 คะแนน : ใช้คำไม่ถูกหน้าที่ ไม่ตรงความหมาย ไม่เหมาะกับกาลเทศะ สถานที่ บุคคล
 - 1 คะแนน : ใช้คำได้ถูกต้องพอใช้
 - 2 คะแนน : ใช้คำได้ถูกต้องเหมาะสม
8. การใช้คำ (2 คะแนน)
 - 0 คะแนน : วางคำผิด เรียงผิด
 - 1 คะแนน : ผิดบ้าง ถูกบ้าง ประโยคมีลักษณะเป็นประโยคเดียวไม่ค่อยเหมาะสม

- 2 คะแนน : มีประโยคหลากหลาย ใช้คำเชื่อมได้ถูกต้องเหมาะสม
9. สำนวนภาษา (2 คะแนน)
- 0 คะแนน : ไม่สื่อสาร ไม่สละสลวย ไม่ชัดเจน
- 1 คะแนน : ใช้คำธรรมดา ตรงตามความหมาย
- 2 คะแนน : ใช้ภาษาได้สละสลวย ถูกต้องและน่าสนใจ
10. ความสะอาดสวยงาม (2 คะแนน)
- 0 คะแนน : มีรอยลบ ขีดฆ่า เปื้อนมาก
- 1 คะแนน : มีรอยลบไม่มาก
- 2 คะแนน : สะอาด สวยงาม เขียนด้วยตัวบรรจง มีวรรคตอน

ตัวอย่างแบบประเมินการแต่งประโยค

เกณฑ์การประเมิน

- 0 หมายถึง ทำไม่ได้ ไม่ได้ทำ
- 1 หมายถึง ทำได้ ได้ทำ แต่ผลที่ได้ยังไม่สมบูรณ์
- 2 หมายถึง ทำได้ในระดับน่าพอใจ

ชื่อผู้เรียน	1. แสดงความของคำในประโยคได้ถูกต้อง	2. รูปประโยคถูกต้อง กระทั่งได้ใจความ	3. จัดวางคำตรงตามตำแหน่ง หน้าที่	4. แสดงความคิดของผู้แต่งได้ชัดเจน	5. ทำงานสะอาดเรียบร้อย ภายในเวลาที่กำหนด	รวม

(ลงชื่อ).....ผู้ประเมิน

ตัวอย่างแบบประเมินการทำแผนภาพโครงเรื่อง ลำดับเรื่อง และเขียนเรื่อง

เกณฑ์การประเมิน

- 0 หมายถึง ทำไม่ได้ ไม่ได้ทำ
 1 หมายถึง ทำได้ ได้ทำ แต่ผลที่ได้ยังไม่สมบูรณ์
 2 หมายถึง ทำได้ในระดับน่าพอใจ

ชื่อผู้เรียน	1. เขียนแผนภาพโครงเรื่องได้	2. ลำดับเหตุการณ์ของเรื่องได้	3. เล่าเรื่องโดยใช้แผนภาพโครงเรื่องได้	4. เขียนเรื่องตามแผนภาพโครงเรื่องได้	5. ใช้ภาษาได้ถูกต้องและเหมาะสม	6. ทำงานสะอาดเรียบร้อย	รวม

(ลงชื่อ).....ผู้ประเมิน

ตัวอย่างแบบประเมินการเขียนย่อความ

เกณฑ์การประเมิน

- 0 หมายถึง ทำไม่ได้ ไม่ได้ทำ
 1 หมายถึง ทำได้ ได้ทำ แต่ผลที่ได้ยังไม่สมบูรณ์
 2 หมายถึง ทำได้ในระดับน่าพอใจ

ชื่อผู้เรียน	1. เขียนได้ถูกต้องตามรูปแบบย่อความ	2. สรุปลักษณะสำคัญของเรื่องได้ตามประเด็น	3. เรียงใจความของเรื่องได้ตามลำดับเหตุการณ์	4. ใช้ภาษาของตนเอง	5. ทำงานสะอาดเรียบร้อยในเวลาที่กำหนด	รวม

(ลงชื่อ).....ผู้ประเมิน

ตัวอย่างแบบประเมินการเขียนเชิงสร้างสรรค์

เกณฑ์การประเมิน

- 0 หมายถึง ทำไม่ได้ ไม่ได้ทำ
 1 หมายถึง ทำได้ ได้ทำ แต่ผลที่ได้ยังไม่สมบูรณ์
 2 หมายถึง ทำได้ในระดับน่าพอใจ

ชื่อผู้เรียน	1. ชื่อเรื่อง-เนื้อเรื่องมีความสัมพันธ์กัน	2. กำหนดแนวคิดได้ชัดเจน มีเอกลักษณ์เป็นของตนเอง	3. ใช้ภาษาได้ตรงความหมาย สื่อสารความคิดและเรื่องราวได้	4. เลือกใช้ถ้อยคำ สำนวนโวหารได้น่าสนใจ และมีความหมาย	5. กลไกในการเขียนดี สะอาด และถูกต้อง (การย่อหน้า การเว้น	รวม

(ลงชื่อ).....ผู้ประเมิน

บทสรุปเรื่องการวัดและประเมินผลทักษะการเขียน

การจัดการเรียนรู้ตามแนวปฏิรูปการศึกษา ได้กำหนดสาระการเรียนรู้ไว้ 3 มิติด้วยกัน คือ ด้านสาระการเรียนรู้ ทักษะกระบวนการ และคุณธรรม จริยธรรม ค่านิยม ทักษะการเขียนเป็นทักษะที่ค่อนข้างยากสำหรับผู้เรียน เพราะการเขียนเป็นผลรวมของความรู้ ความคิด ทักษะความสามารถ หลายด้านที่ผู้เขียนจะต้องรวบรวมสังเคราะห์และนำเสนอออกมาเป็นผลงานการเขียน ครูผู้สอนต้องมีความรอบคอบและมีเกณฑ์การประเมินที่ชัดเจนในการประเมินผลผู้เรียน ในด้านการเขียนเราสามารถตรวจสอบความรู้ความสามารถของผู้เรียนได้ครบถ้วนทั้ง 3 ด้าน โดยอาศัยตัวบ่งชี้แต่ละคุณลักษณะ บางประการ อาจอยู่คาบเกี่ยวกันระหว่างด้านสาระการเรียนรู้กับทักษะกระบวนการ ใครขอเสนอแนวทางการวัดและประเมินผลทักษะการเขียน โดยกำหนดตัวบ่งชี้พอเป็นแนวทางดังนี้ดังต่อไปนี้

- ด้านสาระการเรียนรู้ ผู้เรียนควรแสดงความสามารถในเรื่องต่อไปนี้
 - การใช้คำ กลุ่มคำ ประโยค ได้ตรงความหมาย
 - การตั้งชื่อเรื่องได้สอดคล้องกับเนื้อเรื่อง
 - การกำหนดโครงเรื่องและแนวคิดของเรื่องได้ชัดเจน
 - การเรียงลำดับเรื่องได้ต่อเนื่องสมเหตุสมผล
 - การกำหนดแนวคิดของเรื่องได้น่าสนใจ
 - สามารถเขียนคำนำเรื่องได้น่าสนใจและสัมพันธ์กับเนื้อเรื่อง
 - สามารถเขียนบทสรุปเรื่องได้เหมาะสม มีเหตุผลสอดคล้องกับเรื่อง
 - สามารถใช้ภาษา สำนวนภาษา ภาษิต สุภาษิต คำคมในการเขียนได้ถูกและเหมาะสม

- เขียนแผนภาพโครงเรื่องจากเรื่องที่อ่านหรือฟัง หรือดู ได้ถูกต้อง
 - สามารถเขียนเรื่องตามแนวคิดของเรื่องที่กำหนดให้ได้
 - ใช้รูปแบบการเขียนได้ตรงกับลักษณะของงาน (เรียงความ ย่อความ สรุปความ รายงาน จดหมาย บันทึกรายการ ฯลฯ)
2. ด้านทักษะและกระบวนการ ผู้เรียนควรแสดงความสามารถในเรื่องต่อไปนี้
- เขียนได้ถูกต้องตามอักขรวิธี
 - เขียนได้ถูกต้องตามกลไกการเขียน (วรรคตอน ช่องไฟ การวางรูปสระ วรรณยุกต์ เครื่องหมายประกอบการเขียน ฯลฯ)
 - ทำงานเป็นระบบ มีขั้นตอนการทำงานที่ชัดเจน
 - ใช้ภาษาเป็นของตนเอง (สำนวนและลีลาการเขียนมีลักษณะเฉพาะตน)
 - สามารถทำงานร่วมกับผู้อื่นได้ดี
 - ใช้การค้นคว้า อ้างอิงเพื่องานเขียนได้เหมาะสมกับวัยและระดับชั้น
 - วางแผนการทำงานด้วยตัวเอง
 - การเชื่อมโยงความรู้เก่ากับความรู้ใหม่
 - การขยายความรู้ความคิดและยกตัวอย่างประกอบได้
 - การเลือกใช้ภาษาที่เหมาะสมกับกาลเทศะ บุคคลและเป้าหมาย
 - การใช้แหล่งข้อมูลเพื่อการเขียน
 - การจัดกระทำกับข้อมูลเพื่อการเขียน
 - ฯลฯ
3. ด้านคุณธรรม จริยธรรม ค่านิยม ผู้เรียนควรแสดงความสามารถในเรื่องต่อไปนี้
- ทำงานเสร็จทันเวลา (ตรงต่อเวลา)
 - มีความเชื่อมั่นในตนเอง
 - รู้จักปรับตัว ทำงานร่วมกับผู้อื่นได้
 - รับผิดชอบต่องานที่ได้รับมอบหมาย
 - กล้าแสดงความคิดเห็น
 - รู้จักประนีประนอมด้วยเหตุผล
 - ฯลฯ

นอกจากนี้ ครูสามารถประเมินผลด้านที่ 3 นี้จากผลงานเขียนของนักเรียนได้อีกทางหนึ่ง คือ ความคิดและการกระทำที่แฝงอยู่ในตัวละคร เรื่องราว เหตุการณ์ หรือสถานการณ์ที่สมมติเป็น เรื่องราว เช่น เด็กบางคนอาจสมมติให้ตัวละครของเขาเป็นเด็กที่ก้าวร้าว รุนแรง โกหก แต่ได้รับผลดี ตอบสนอง ถ้าพบเช่นนั้นบ่อย ๆ ครูอาจต้องค้นหาสาเหตุว่ามีอะไรที่ทำให้เขาคิดเช่นนั้น

หลังจากศึกษาเนื้อหาสาระตอนที่ 5 แล้ว โปรดปฏิบัติใบงานที่ 5

ใบงานที่ 1

ชื่อหลักสูตร กลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทย สำหรับผู้สอนระดับประถมศึกษา

ตอนที่ 1 หลักสูตรกลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทย

เรื่อง การกำหนดจุดประสงค์การเรียนรู้

คำอธิบาย

จากตัวชี้วัดและสาระการเรียนรู้แกนกลางที่กำหนดให้ จึงปรับเป็นจุดประสงค์การเรียนรู้

1. ระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 1

สาระแกนกลาง : การอ่านจับใจความจากสื่อการอ่านประเภทนิทาน

ตัวชี้วัด: (1) ตอบคำถามเกี่ยวกับเรื่องที่อ่าน

(2) เล่าเรื่องย่อจากเรื่องที่อ่าน

(3) คาดคะเนเหตุการณ์จากเรื่องที่อ่าน

ปรับเป็นจุดประสงค์การเรียนรู้

.....

.....

.....

.....

2. ระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 5

สาระแกนกลาง : การเขียนแสดงความรู้สึกและความคิดเห็น

ตัวชี้วัด: การเขียนแสดงความรู้สึกและความคิดเห็นได้ตรงตามเจตนา

ปรับเป็นจุดประสงค์การเรียนรู้

.....

.....

.....

.....

3. ระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 3

สาระแกนกลาง : ชนิดและหน้าที่ของคำ ได้แก่ คำนาม คำสรรพนามและคำกริยา

ตัวชี้วัด: ระบุชนิดและหน้าที่ของคำในประโยค

ปรับเป็นจุดประสงค์การเรียนรู้

.....

.....

.....

.....

ตอนที่ 2

เรื่อง การวิเคราะห์คุณภาพผู้เรียน

คำอธิบาย

นักเรียนที่ท่านสอนอยู่ในระดับชั้น.....(ป.1-3/ ป.4-6) มีระดับคุณภาพเป็นอย่างไร จงวิเคราะห์นักเรียนเป็นรายบุคคลตามเกณฑ์คุณภาพของผู้เรียนที่หลักสูตรกำหนด (ดูรายละเอียดจากหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน 255) แล้วบันทึกผลตามแบบฟอร์มที่กำหนดให้ ดังนี้

เกณฑ์การประเมิน

4 หมายถึง ดีมาก : นักเรียนมีคะแนนพัฒนาการร้อยละ 80 ขึ้นไป

3 หมายถึง ดี : นักเรียนมีคะแนนพัฒนาการร้อยละ 70 - 79

2 หมายถึง พอใช้ : นักเรียนมีคะแนนพัฒนาการร้อยละ 60 - 69

1 หมายถึง อ่อน : นักเรียนมีคะแนนพัฒนาการร้อยละ 50 - 59

0 หมายถึง อ่อนมาก : นักเรียนมีคะแนนพัฒนาการน้อยกว่าร้อยละ 50

ที่	ชื่อ - สกุล	อ่าน	เขียน	ฟัง ดู พูด	หลัก/ การใช้ ๆ	วรรณกรรม/ วรรณคดี	เฉลี่ย/แปลผล
1	เด็กหญิงกระต่าย กิน ผักกาด	3.5	2.8	3.7	3.2	3.6	3.36 /ดี
2	เด็กชายทโมน ชนไม่หยอก	1.8	1.5	2.2	1.6	2.2	1.9/ต่ำกว่า พอใช้
3							
4							
5							
6							
7							
8							
9							
10							

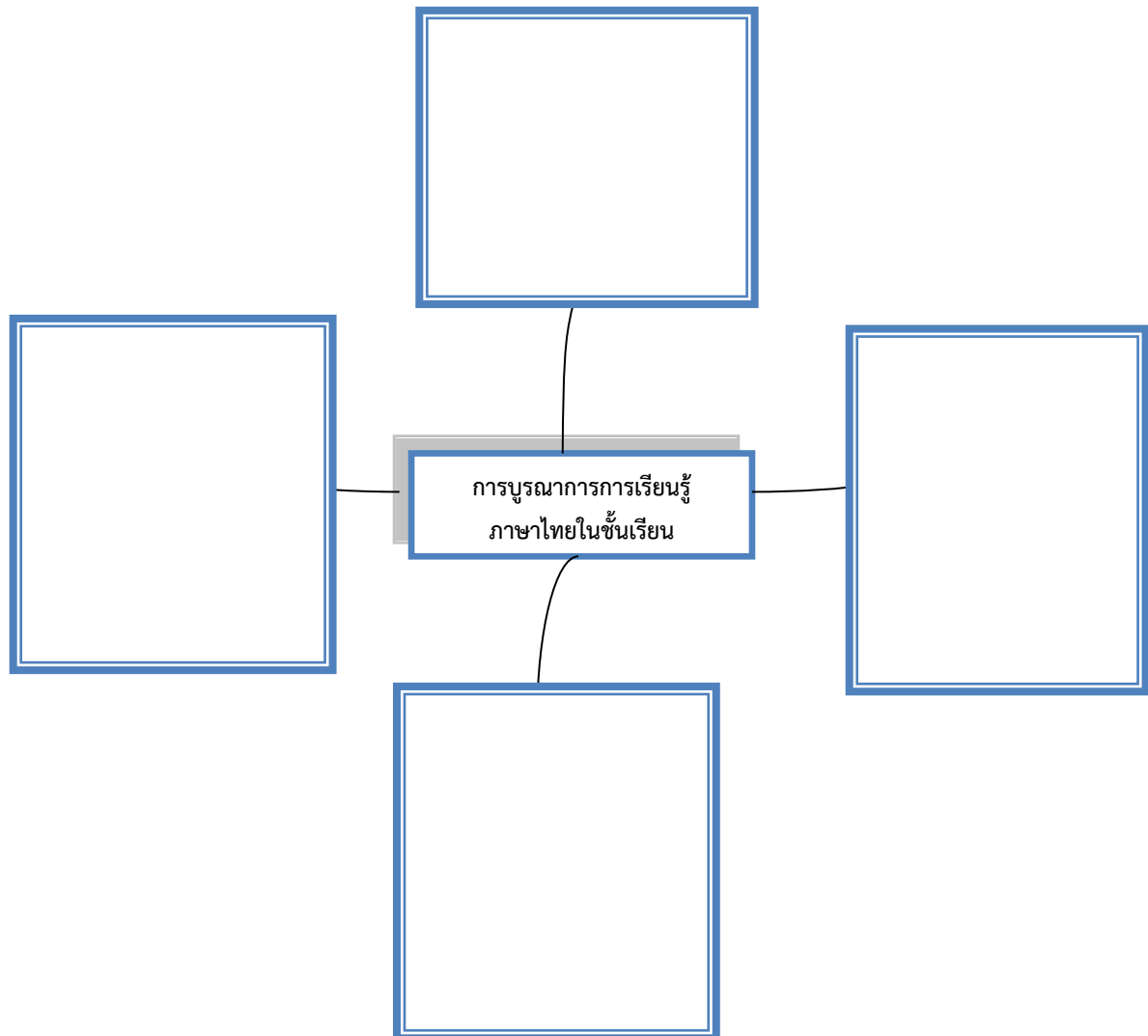
ใบงานที่ 2

ชื่อหลักสูตร กลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทย สำหรับผู้สอนระดับประถมศึกษา

ตอนที่ 2 หน่วยการเรียนรู้ภาษาไทยบูรณาการ

คำอธิบาย จงอธิบายหลักการของวิธีการบูรณาการการเรียนรู้ภาษาไทยในชั้นเรียน ผ่านผังกราฟฟิก

คำแนะนำ ศึกษาความหมายหลักการของวิธีการบูรณาการการเรียนรู้ภาษาไทยในชั้นเรียน แล้ววิเคราะห์ข้อมูลลงในผังกราฟฟิกที่กำหนดให้

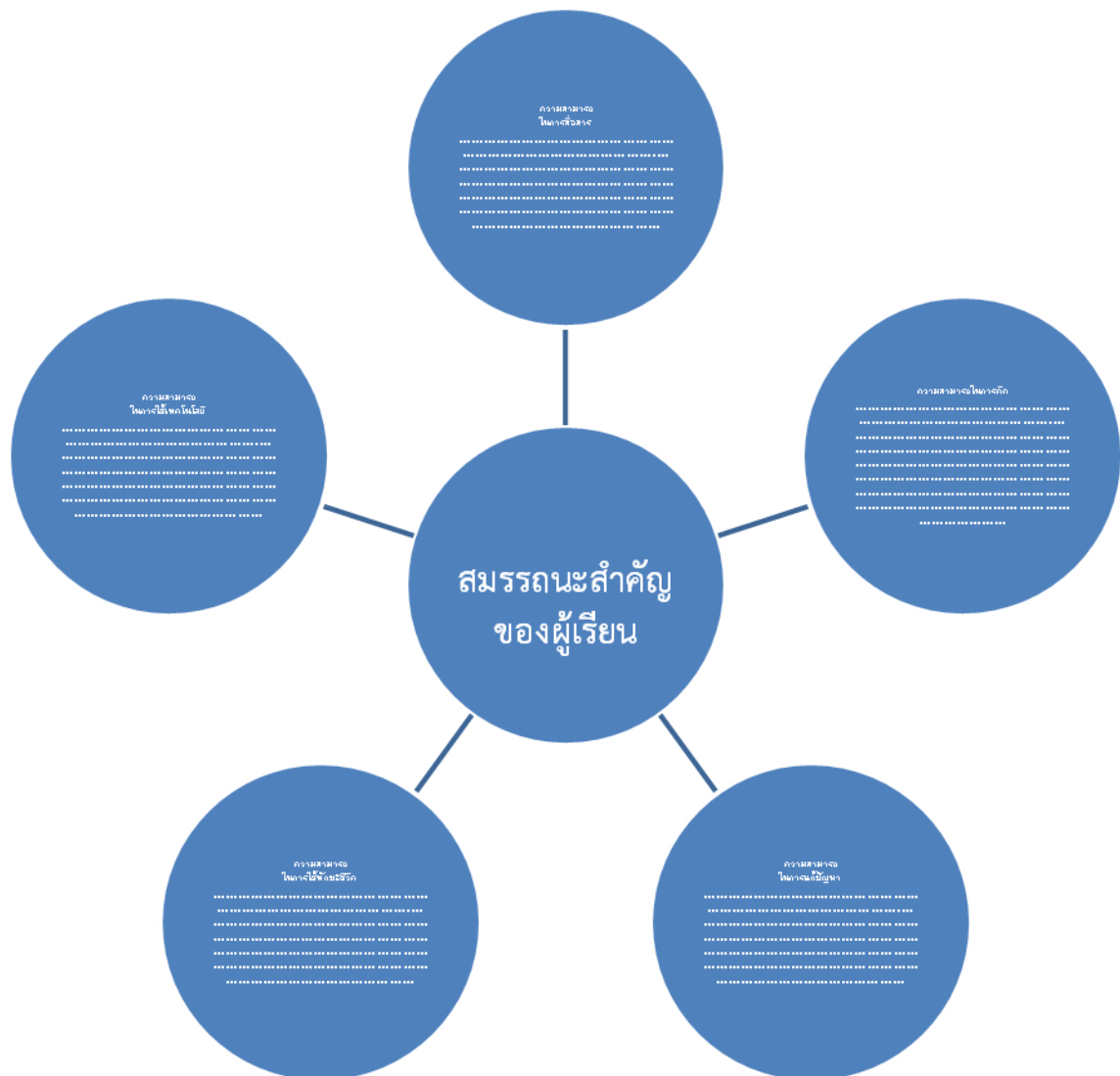

ใบงานที่ 3

ชื่อหลักสูตร กลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทย สำหรับผู้สอนระดับประถมศึกษา

ตอนที่ 3 กระบวนการจัดการเรียนรู้

คำอธิบาย ให้ผู้เข้ารับการอบรมยกตัวอย่างสมรรถนะสำคัญของผู้เรียนในการเรียนวิชาภาษาไทย
สมรรถนะละ 2-3 ตัวอย่าง

ใบงานที่ 4

ชื่อหลักสูตร กลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทย สำหรับผู้สอนระดับประถมศึกษา

ตอนที่ 4 การพัฒนาทักษะการอ่านคิดเขียน

คำอธิบาย ให้ผู้เข้ารับการอบรมสรุปสาระสำคัญจากการศึกษาเอกสาร/ฟังคำบรรยาย เพื่อสร้างความเข้าใจให้ตนเอง

This image shows a full page of white paper with horizontal dotted lines, typical of notebook paper. The lines are evenly spaced and run across the width of the page. There is no handwriting or other markings on the paper.

ใบงานที่ 5

ชื่อหลักสูตร กลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทย สำหรับผู้สอนระดับประถมศึกษา

ตอนที่ 5 การวัดผลและประเมินผลการเรียนรู้ภาษาไทย

คำอธิบาย ให้ออกแบบ Scoring rubric และนำไปใช้ตรวจงาน นำผลที่ได้ไปอภิปรายแลกเปลี่ยน
เรียนรู้กับเพื่อนที่เข้ารับการอบรม

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....